

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

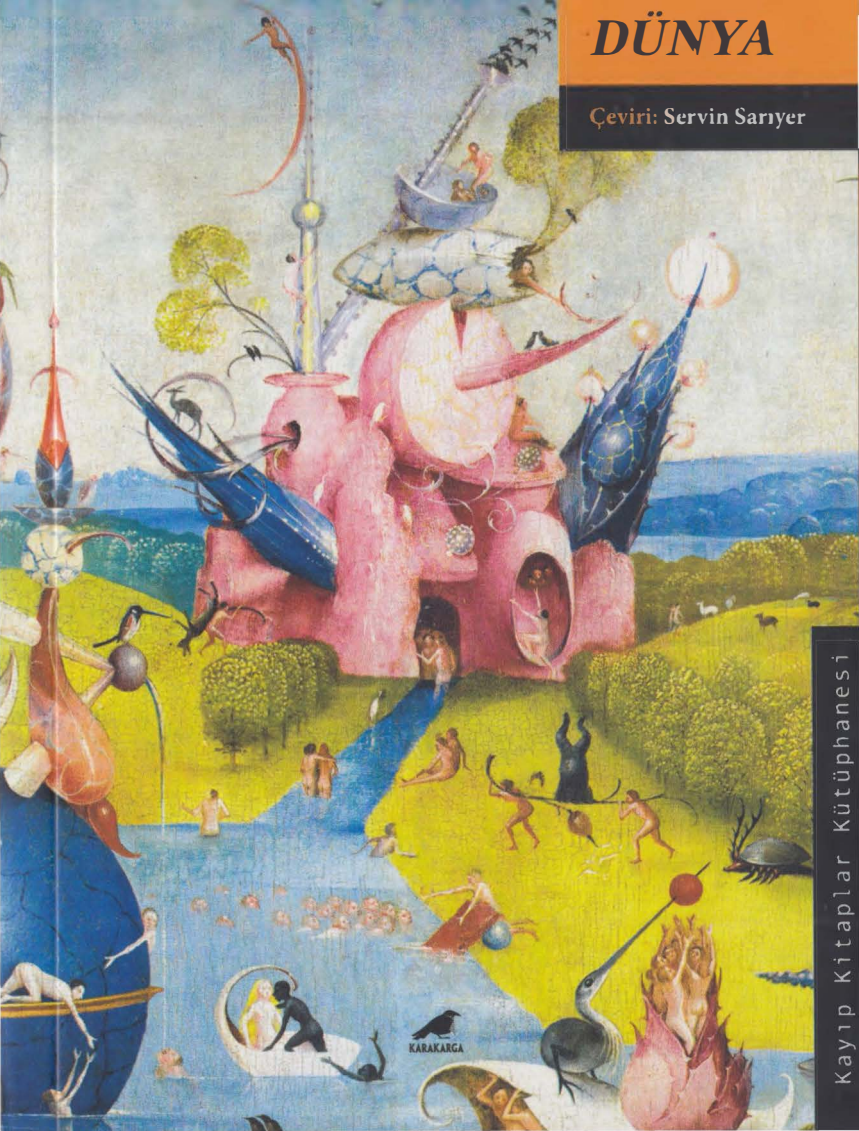
- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

1666 yılında yazılan
feminist bir ütopya

Margaret
Cavendish

YENİ KRİSTAL DÜNYA

Çeviri: Servin Sarıyer

KARAKARGA

YENİ KRİSTAL DÜNYA

Yazan:

Son Derece Asil, Şanlı ve
Faziletli Prenses, Newcastle Düşesi
Margaret Lucas Cavendish

Çeviri: Servin Sarıyer

Kayıp
Kitaplar
Kütüphanesi

© KARAKARGA YAYINLARI 302

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Kayıp Kitaplar Kütüphanesi-4

YENİ KRİSTAL DÜNYA

Original Adı: The Blazing World

Margaret Lucas Cavendish

Genel Yayın Yönetmeni: Mustafa Kutlukhan Perker

Yayın Koordinatörü: Mesud Ata

Çeviri: Servin Sarıyer

Editör: Seçil Epik

Reklam ve Tanıtım Müdürü: Bilgen Ülgen

Kapak Resim Detayı:

The Garden of Earthly Delights - Hieronymus Bosch

1. Baskı: Temmuz 2020

ISBN: 978-605-7865-96-0

*İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cumalıoğlu, Mustafa Kutlukhan Perker
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No: 13226

Adres: Abdü İpekçi Cad. No 31/5

Nişantaşı / İstanbul

Tel: (0 212) 252 22 42

Fax: (0 212) 252 22 43

 karakarga.com

 info@karakarga.com

 karakargayayinlari

 karakargayayinlari

 karakargayayin

Baskı: Deniz Matbaa Mücellit

Adres: Maltepe Mahallesi Hastane Yolu,

Sokak No 1/6 Zeytinburnu - İstanbul

Tel: 0 212 613 30 06

Matbaa Sertifika No: 40200

İçindekiler

I. BÖLÜM	15
Kristal Dünya Denen Yeni Bir Dünyanın Tasviri.....	17
II. BÖLÜM	131
SONSÖZ	155

*Durun, bu heykele bir bakın.
Tesadüfmüş gibi, ama durun yakın.
Öyle gözlerinizi dikip kıpırtısız durmayın
Bu sadece geçmişin bir gölgesidir
Gördüğünüz onun ancak temsilidir.
En iyi ressamın marifetidir.
Yüzüne güzelliğini nakşetmiştir.
Bakın ruhunun resmine, aklına, bilgeliğine
Sonra okuyun yazdıklarını, kelimesi kelimesine.*

Yeni Kristal Dünya İçin, Newcastle Düşesine;

Kadim Dünyamız, ilim ve akılla
Üç parçaya ayrılırdı, bildiğimiz buydu:
Adı Columbus olan ünlü bir denizci
Yeni bir dünya buldu, adına Amerika dedi.
Ancak bu dünya bulundu, var edilmedi.
Yalnız keşfedildi, aydınlatılarak zamanın gölgesi.

Sonra sen, hiçliğin içinden,
Yeni bir dünya yaptın, bilinmeyenden.
Sade aklınla, bilgeliğinle.
Kristal Dünyan uzak yıldızların ötesinde
Parıldıyor Tanrısal bir ateşle.

William Newcastle

Asil ve Kıymetli Hanımlar;

Elinizdeki bu Yeni Dünya, Deneysel Felsefe Gözlemleri çalışmamın eki niteliğindedir. Aralarında benzerlik ve tutarlılık vardır ve kutup noktalarından birleşirler. Ancak, bilmekteyim ki çoğu kadın Felsefi Tartışmalar okumaktan keyif almaz. Bunların bazılarını bahsettiğim Gözlemler eserinden çıkardım, kendi yollarını bulmalarını sağladım ve tefekkürüm el verdiğince onları kurgular olarak sundum. İlk kısım romantik, ikinci kısım felsefi ve üçüncü kısım tamamen kurgu ya da (söylemeyi sevdiğim üzere) fantastiktir. Ve eğer siz asil hanımlar bu kurguları okumaya bir şans verirsiniz ben kendimi mutlu bir yazar olarak göreceğim. Okumaz iseniz de, kendi dünyamda hüznü bir hayat sürmeye razı olacağım; buna gariban bir hayat demem doğru olacaktır zira garibanlık altın ve mücevherlere duyulan hasretten fazlasıdır. Bütün kalbimle dilerim ki bu hikâye asil kadın arkadaşlarım arasında paylaşılsın, o zaman kendimi başarılı sayarım. Kazancıma gelince, Asil Lordum ve Kocamın kayıplarını telafi edecek kadarından fazlasını istemem. Ağgözlü değilim, ancak kendi cinsimin olduğu ve olabileceği kadar hırslıyım.

Beşinci Henry veya İkinci Charles olamasam da Birinci Margaret olmaya çalışabilirim. İskender veya Sezar gibi büyük bir fatih olacak gücüm ve imkânım olmayabilir, ancak bu dünyanın sahibesi olamayacağım için kendi dünyamı var ettim. Bu yüzden inanıyorum, en azından umuyorum ki, bu dünyamı kimse kıskanmayacaktır.

Dostunuz ve Hizmetkârınız,
M. Newcastle

I

Kristal Dünya Denen

Yeni Bir Dünyanın Tasviri

Yabancı bir ülkeye seyahat eden bir tüccar burada genç bir kadına gönlünü kaptırmış. Ancak kendisi o ülkede yabancı bir tüccarmış sadece, genç kadın ise kendisinden kat be kat varlıklı, asil bir aileden geliyormuş. Tüccar gönlüne düşen bu aşkın asla karşılık bulmayacağını bilse de, duyguları gitgide güçlenmiş, sevdası hırçın bir dalga gibi kabarmış ve en sonunda sevdiği kadını kaçırmaya karar vermiş. Günlerce düşünmüş, kadının yaşadığı evi gözetleyip planlar yapmış. İşi çok zor olacağına benzemiyormuş. Çünkü kadının evi denize çok yakınmış ve kendisi de her gün yanında sadece iki muhafızla deniz kabuğu toplamak için sahile gidiyormuş. Tüccar birkaç gün sonra yanında birkaç denizciyle birlikte içi erzak yüklü küçük bir tekneye binip kadının deniz kabuğu topladığı kıyıya yanaşmış ve onu zorla tekneye bindirmiş. Tüccar kendisinin artık dünyanın en mutlu adamı olacağını düşünürken gerçeklerin hiç de öyle olmayacağını anlaması sadece birkaç saat sürmüştü. Yolculuklarının ortasında şiddetli bir fırtına patlak vermiş. Tüccarın teknesindeki denizciler

ne yana dümen kıracaklarını bilemez halde alabora olmamak için ellerinden geleni yaparken ufak ve hafif olan tekne şiddetli rüzgârın da etkisiyle yayından çıkmış bir ok gibi Kuzey Kutbuna doğru sürüklenmeye başlamış. Göz açıp kapayınca kadar Buz Denizi'ne varmış ve buz dağlarının arasından sanki mahir bir el tarafından kontrol ediliyormuşçasına hiçbir hasar almadan geçerek kutup noktasına doğru ilerlemeye devam etmiş. Nerede olduklarını, ne yapacaklarını bilmeyen tüccar ve denizciler böyle soğuk bir yolculuk için hazırlıklı olmadıklarından kısa süre içinde donarak can vermişler. Yalnızca genç kadının güzelliğinin ışığı, kanının sıcaklığı ve tanrıların merhameti sayesinde hayatta kalmış.

Teknedeki erkeklerin kısa sürede donarak ölme-lerinde şaşılacak bir taraf yokmuş aslında. Çünkü yaşadıkları dünyanın kutup noktasına yaklaşmakla kalmamış, aynı zamanda başka bir dünyanın kendi dünyalarının kutbuna bitişik olan kutbuna da yaklaşmışlar. Bu iki kutup noktasının birleştiği yer iki katı daha soğuk olduğundan hayatta kalmaları da imkânsızmış haliyle. En sonunda, sürüklenmeye devam eden tekne kendi dünyasını terk ederek kutup noktasından diğer dünyaya geçmiş. Çünkü bu iki dünyadan birinin kutup noktasına kadar gelen kişi ya geri dönmeli ya da diğer dünyaya geçmeliymiş. Kimse bir dünyada durup da diğerine öylece bakamazmış. Ayrıca bilmeniz gerekir ki, bu iki dünyanın da onları aydınlatan ve ısıtan kendi güneşleri varmış. Bu iki güneş kendilerine has yörüngelerinde dönerlermiş ve bu hareketleri o

kadar dengeliymiş ki, asla birbirlerinin önüne geçmezlermiş. Ara sıra birbirlerine yaklaşırsalar da, çok güçlü teleskoplarımız yoksa bize daha yakın olan kendi güneşimizin parlaklığı yüzünden diğer dünyanın güneşini görmemiz mümkün olmazmış. Ancak maharetli astronomlar zaman zaman aynı gökte birden fazla güneş olduğunu görürlermiş.

Sürüklenmeye devam eden tekneye ve onun içinde yapayalnız oturan genç kadına dönersek; onu kaçıran adamlar öldüğü için artık onların kendisine zarar vereceğinden korkmuyormuş ancak adamların iki kutup noktasının birleştiği yerden geçerken soğuk sayesinde bozulmadan kalmış olan bedenleri şimdi çürümeye ve kokmaya başlamış. Bir sürü iri yarı adamı kamaradan dışarı taşıyıp tekneden atacak gücü olmayan genç kadın kokudan kaçmak için cesetleri orada bırakıp güverteye çıkmış. Tekne o esnada ikisi de geniş birer ovayı andıran kocaman iki buz parçasının arasından geçiyormuş ve en sonunda tamamen karla kaplı olan bir kara parçası görünmüş. Tekne sürüklenerek kıyıya vardığında ayıya benzeyen ama insan gibi iki ayağının üstünde duran tuhaf yaratıklar buz üstünde ayaklarını sürüyerek yaklaşmışlar, dev pençelere benzer elleriyle tekneyi sağından solundan tutmuşlar. Sırayla içeri girmişler ve teknenin her yerini arayıp taradıktan sonra tekrar dışarı çıkmışlar. Kadının anlamadığı bir dilde konuşuyorlarmış ve onu karaya çıkardıktan sonra tekneyi içindeki ölü adamlarla birlikte suya batırmışlar.

Kadın ayıya benzeyen adamlarla birlikte kara parçasının içlerine doğru ilerlerken çok tuhaf bir yerde olduğunu anlamış. Etrafında çeşit çeşit yaratık varmış, bunlardan bazıları kendi dünyasından bildiği yaratıklara biraz benzese de birçoğunu tarif edecek kelime bulmak dahi mümkün değilmiş. Kadının aklına artık sadece kendisinin bir esir olduğu ve kim olduğu, ne olduğu belirsiz bu yaratıkların onu kurban edeceği geliyormuş. Ancak korktuğunun aksine, bu ayıya benzer yaratıklar onun canını yakmak şöyle dursun, ona büyük hürmet göstermiş, kibar davranmış, hatta buzda ayağı kaydığı ve bu yüzden yürümediği için onu omuzlarına alıp yaşadıkları kente götürmüşler.

Bu kent evlerden değil yer altına inşa edilmiş mağaralardan kuruluymuş. Kente girdiklerinde bu mağaralardan kadın erkek, genç yaşlı bütün yaratıklar onu görmek için mağaralarından dışarı çıkmış. Kadın yanlarından geçerken hepsi sevinçle pençelerini havaya kaldırıyormuş. En sonunda onu diğerlerinden daha büyük ve gösterişli bir mağaraya getirmişler. Anladığı kadarıyla onun burada yaşaması gerekiyormuş. Mağaranın içinde onunla birlikte kalan ve ona hizmet etmek, onu eğlendirmek için çalışan iki tane dişi yaratık varmış. Bu yaratıklar ona oldukça kibar davranmış, bir sürü yiyecek yığmışlar ancak en sonunda kadının ne yaşadıkları iklime ne de orada yetişen yiyeceklere uyum sağlayabildiğini görünce onu nispeten daha ılıman iklimi olan başka bir adaya taşımaya karar vermişler.

Bu adada iki ayak üstünde yürümeleri hariç diğer bütün özellikleriyle büyük tilkilere benzeyen yaratıklar komşuları olan ayıya benzer yaratıkları büyük bir nezaket ve sevinçle karşılamışlar. Kendi adalarına getirilen genç kadının güzelliğine hayran olmuşlar. Kadının anlamadığı bir dilde bir süre birbirleriyle konuşmuşlar ve onu bir armağan olarak kendi dünyalarının imparatoruna götürmeye karar vermişler.

Böylece orada kısa bir süre kaldıktan sonra ayı ve tilki yaratıklar genç kadını da alıp bir ırmağın kenarına gitmişler. Büyük bir ırmakmış bu, berrak suları şiddetli bir akıntı oluşturunuyormuş, dibinde de kadının bu dünyaya geldiğine benzer bir sürü batık tekne varmış. Bu ırmağı geçtiklerinde onları yaban ördekleri gibi kafaları ve gagaları olan ancak iki ayak üstünde yürüyen yaratıklar karşılamış. Kanatları vücutları kadar büyükmüş, kuyrukları ise bedenlerine göre bir kadının elindeki çanta kadar ufak kalıyormuş. Ayı ve tilkiye benzeyen yaratıklar ördeğe benzeyen komşularına niyetlerini anlatmışlar. Bunun üzerine ördeğe benzeyen yaratıklardan bazıları da onlara katılmış ve yolculuklarına devam ederek öncekinden daha büyük bir ırmağa varmışlar. Bu ırmağın kenarında kayık olduğu anlaşılan, büyük kuş yuvalarına benzer şeyler hazır bekliyormuş. Bunlara binip de ırmağı geçtiklerinde başka bir adaya varmışlar.

Bu adada hava daha yumuşak ve güzelmiş. Etraf ormanlarla kaplıymış ve burada kadının kendi dünyasındaki masallarda yarı keçi yarı insan olan kır yaratıkları olarak anlatılan satirler yaşıyormuş. Satirler

komşularını oldukça sıcak karşılamış. Bir süre oturup konuşmuşlar ve sonunda satirlerin şefi de aralarına katılmış. Yolculuklarına devam edip yeni bir ırmağa varmışlar. Burada onları filikalar bekliyormuş ve bunlara binip ırmağı geçtiklerinde kendilerini büyük bir krallıkta bulmuşlar.

Burada yaşayan insanların tenleri çimen gibi yeşil renkteymiş. Onları oldukça iyi karşılamışlar. Uzun sayılabilecek bir yoldan geldikleri için karınlarını doyurmuş, yıkanmaları için banyoları hazırlamış, yatıp dinlenmeleri için rahat yataklar yapmışlar. Nihayetinde toparlanıp yolculuklarına devam edecekleri zaman onlara büyük gemiler, yüklü erzaklar vermişler çünkü şimdiye kadar küçük kayıklarla ırmakları geçmiş olsalar da artık önlerinde açık denizler varmış. Böylece kafil gemilere binip Kristal Dünya'nın hükümdarının yaşadığı yere doğru yelken açmışlar.

Kafiledekilerin hepsi çok iyi denizcilermiş. Pusulalardan, jiroskoplardan bihaberlermiş ancak bu diyarın denizlerini öyle iyi tanıyorlarmış ki, denizin derinliğini, kaçınılması gereken kayalıkların yerini, boğazları ezbere biliyorlarmış. Üstelik bu yaratıkların her biri maharetli birer kahinmiş ve bu yetenekleri denizde onlara pusulalardan daha çok yardım ediyormuş. Ancak her şeyin ötesinde muazzam bir işçilikleri varmış. Kendi adalarında bulunan malzemelerden bir makine yapmışlar. Bu makine içine çok miktarda hava çekiyor, sonra bunu dışarı üfleyerek geminin hızlı ilerlemesini sağlıyormuş. Sakin havalarda geminin arkasındaki makine gemiyi ilerletiyor,

fırtınalı havalarda ise geminin ön tarafındaki makine düşman ordularına karşı atılan toplar gibi dalgaları yarıp geminin geçmesini sağlıyormuş. Makine çan kuleleri kadar yüksek dalgaları bile paramparça ediyormuş. Dalga parçalandığında gemi hiç sarsılmadan yoluna devam ediyormuş. Her gemide bu makinelerden iki tane varmış. Dahası, makinelerin sağladığı suni rüzgâr ve esnek hareketler sayesinde çok daha kıvrak olan bu gemiler tek başlarına güç yetiremeyecekleri kadar büyük fırtınalarda kısa sürede aralarında hiç boşluk bırakmadan bal peteği gibi bir araya geliyor ve bütün makinelerin gücünü aynı anda kullanarak yollarına güvenle devam ediyorlarmış.

İmparator gemileri altından, tüccar ve kaptan gemileri deriden yapılmamış. Altın gemiler bizim ahşap gemilerimizden daha ağır değillermiş. Ne çok kalınmış gövdeleri ne de bizim ahşap gemilerimizi ağırlaştıran top, zift, pompa, silah gibi şeyler varmış içinde. Gemiler tek parçadan yapılmamış ancak öyle iyi birleştirilmiş ki hiçbir sızıntı olması mümkün değilmiş. Üstelik top ve silahlar için yapılmış özel yerleri de yokmuş çünkü rüzgârdan başka düşmanları yokmuş. Derinden yapılma gemiler bunlar kadar iyi değilmiş ancak çok daha hafiflermiş ve içlerine su girmemesi için yükseltileri varmış.

Böylece bazen sakin, bazen fırtınalı havalarda günlerce yol almışlar. Genç kadın en başında bu uzun yolculuktan ötürü çok korkmuş, zihni şüphe endişeyle dolmuş. Bu tuhaf yolculuğun onu nereye

götüreceğini bilmiyormuş. Ancak doğuştan cesur ve zeki olduğu için kısa sürede kendini toparlamış, kurtulduğu tehlikeleri aklına getirmiş, bu yaratıkların hepsinin kendisine gayet iyi davrandığını düşünmüş ve nihayetinde gemide geçirdiği sürede onların lisanını öğrenmeye karar vermiş. Kısa bir süre uğraştıktan sonra bazı kelimeleri ve işaretleri anlamaya başlamış. Artık onlardan korkmuyormuş, hatta kendisini sadece güvende değil mutlu da hissediyormuş. Çünkü kargaşa ve bilinmezlik akli zorlar ancak bilgi ve aşinalık zihne huzur verir.

Birçok ada ve krallık geçtikten sonra en sonunda imparatorun yaşadığı Paradise* adlı yere doğru dümen kırmışlar. Kısa bir süre yol aldıktan sonra geminin güvertesinden sevinç çığlıkları yükselmiş, yaratıklar birbirlerine sarılmaya başlamışlar. Genç kadın ilk başta ufukta göklere kadar uzanan yüksek kayalıklardan başka bir şey görememiş. Bu kayalıklar aynı boyda olmasalar da yekpare bir biçimleri varmış. Kıyıya biraz daha yaklaştıklarında bu kayaların bir parçası olan bir yarık çarpmış gözüne ve bu yarığın olduğu yerden çok sayıda tekne yaklaşıyormuş. Sayıları o kadar fazlaymış ki, göze bir karınca kolonisi gibi görünüyorlarmış. Tekneler biraz daha yaklaştığında içlerinde tenlerinin rengi başka başka olan ancak hiçbirisi bizim dünyamızdakilere benzemeyen adamlar olduğunu görmüş kadın. En sonunda gemiler ve tekneler karşı karşıya geldiğinde birbirlerini

* ç.n: Cennet

selamlamışlar ve nezaketle konuşmuşlar.

Bu dünyada sadece bir lisan ve bir İmparator varmış. Herkes kendilerinin huzur ve refah içinde yaşamalarını sağlayan imparatora yürekten bağlıymış, burada hiç dış savaş ve iç ayaklanma olmamış.

Kadın burada içinde bulunduğu gemiden çıkarılıp teknelerden birine bindirilmiş ve buraya yaklaşıırken uzaktan gördüğü yarığın içinden geçerek (çünkü gidecek başka bir yol yokmuş) bu dünyanın imparatorunun yaşadığı yere getirilmiş. Burası gerçekten çok güzelmiş, ılık bir havası varmış. Bu büyük ülkenin birçok yerinden derin ve büyük ırmaklar geçiyor, karayı birbirine farklı uzaklıklarda ve her biri oldukça güzel adalara bölüyormuş. Bu diyarın dış işgalcilere kapalı olması çok doğalmış çünkü buraya gelmenin bir yarıktan geçmekten başka yolu yokmuş, üstelik bu yarık sadece küçük teknelerin geçebileceği boydaymış ve hiçbir tekne üç kişiden fazlasını taşıyacak boyda değilmiş. Üstelik içerisi de bir labirent gibiymiş; yolla kayalar arasında kıvrılıp dönüyormuş sürekli. Kıvrımlı, uzun ve şiddetli akıntıya sahip ırmakların iki yakasında birçok kent kuruluymuş. Bunların bazıları mermerden, bazıları kaymaktaşından, bazıları akikten, bazıları kehribardan, bazıları mercandan ve bazıları da bizim dünyamızda bilinmeyen kıymetli taşlardan inşa edilmiş. Genç kadın tekneyle bunların arasından geçerek Paradise adlı imparatorluk şehrine varmış. Bu şehir de tıpkı diğer adalar gibiymiş, her caddesini ırmaklar kesiyormuş, bunların üzerinde taş döşeli köprüler varmış. Kentin

kendisi altından inşa edilmiş, mimari yapıları bizim dünyamızdaki Roma yapılarını andırır bir asalete ve haşmete sahipmiş. İmparatorun sarayı kentin ortasında, yüksekçe bir yerdeymiş. Bu yükseltinin etrafında sarayı çevreleyen, sütunlarla desteklenmiş büyük bir kemer varmış. Kemerin her yerinde imparatorun muhafızları bekliyormuş; hiçbiri birbirine benzemeyen adamlarmış bunlar. Her on dakikada bir yeni bir kapıdan geçmeleri gerekiyormuş ve bu kapılar da tıpkı muhafızlar gibi birbirinden çok farklıymış. İmparatorluk kentinden saraya girişi sağlayan ilk kapı sütunların desteklediği kemerin üzerinde duruyormuş. Kapıdan girildiğinde neredeyse bütün bir köy boyundaki saray kendisinden daha büyük bir avlunun ortasında duruyormuş. Çatısı tamamen kemerliymiş ve devasa sütunların üzerinde yükseliyormuş. Dış kapı ile sarayın girişi arasında hizmetkârların yaşadığı yerler varmış. Bundan biraz daha içeride sırasıyla muhafızların ve devlet görevlilerinin evleri varmış. İmparatorun yaşadığı yer bunların hepsinin sonunda, sarayın tam ortasında, geri kalan her şeyin daha üstündeymiş. Burası da tıpkı nehirlerle ayrılan topraklar gibi sütunlarla birbirinden ayrılmış kısımlardan oluşuyormuş ve bu kısımların tam ortasında sütunların birbirlerini kesen açılarından ötürü tamamen yaklaşıp kadar görülmeyen, çeşitli değerli taşlarla süslü imparatorluk tahtı duruyormuş.

Sarayın ilk kısmı, tıpkı şehrin kendisi gibi tamamen altındanmış. İmparatorun yaşadığı yer ise elmasla, inciyle, yakutla ve sayılamayacak kadar çok başka

değerli taşlarla bezeliymiş. Bütün şehirde en görkemli yer burasıymış. Yerleri yeşil zümrütlerle öyle sık bezenmiş ki ilk bakışta bütün zemin yekpare bir zümrüt gibi görünüyormuş. Sütunların her biri ayrı bir renkte mücevherlerle süslenmiş, her sütunun arasında bizim dünyamızda görülemeyecek cinsten mücevherlerle döşeli kemerler varmış. Bu kemerler arka arkaya öyle bir sıralanmış ki, parlaklıklarından kamaşan gözler onları bir gökkuşağı sanırmış. En yüksek kemer berrak elmaslarla, onun altındaki güneşi simgeleyen kehribarla, iki yandaki kemerler de güneşin doğuşunu ve batışını simgeleyen yakutlarla bezeliymiş. Bu geniş salondan bir koridorla imparatorun yatak odasına gidiliyormuş. Bu odanın duvarları Oltu taşından, zemini ise kara mermerden yapılmamış. Sedef kaplı tavanda ayı ve yıldızları simgeleyen küçükü büyüklü elmaslar varmış. İmparatorun yatağı ise üzeri elmasla süslenmiş kara kehribardanmış.

Genç kadın huzuruna getirildiğinde imparator kendi dünyasındaki başka hiçbir şeye benzemeyen güzelliğin ancak bir tanrıçaya ait olabileceğini düşünmüş, onun önünde diz çöküp boynunu eğmiş. Ancak yolculukla geçen bunca zamanda artık bu dünyada konuşulan dili iyice öğrenmiş olan kadın imparatorun ayağa kalkmasını istemiş, başka bir dünyadan gelmiş olsa da kendisinin de tıpkı imparator gibi bir ölümlü olduğunu söylemiş. İmparator duyduklarına çok sevinmiş, böylece hiç vakit kaybetmeden evlenmişler ve imparator dünyasının yönetimi üzerindeki

bütün hakları karısıyla paylaşmış. Ancak halk genç kadının söylediklerine rağmen onun da kendileri gibi ölümlü olduğuna bir türlü ikna olmamış ve bir tanrıçaya tapınır gibi ona tapınmaya devam etmişler.

Artık imparatoriçe olan genç kadın şimdi o diyarın geleneklerine uygun biçimde giyinmiş: Başında incilerle bezeli bir başlık varmış, bu başlığın üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş elmaslar, elmasların üzerinde de güneş şeklinde kesilmiş yekpare kehribardan tacı varmış. Sırtındaki pelerinin kumaşına inciler, elmas ve yakutlar işliymiş. Sandaletleri yekpare zümrütten oyulmuş. Sol elinde ışık farklı yerlerden vurdukça başka başka renklerde parlayan ve onun egemenliğinin korunmasını simgeleyen bir kalkan, sağ elinde ise bir kuyruklu yıldızın kuyruğu şeklinde, beyaz elmadan yapılmış ve düşmanlarının canını almaya hazır olduğunu gösteren bir mızrak tutuyormuş.

Bu dünyadaki tek imparatorluğun tek yöneticisi olan aileden kimsenin üzerinde altın taşımasına izin verilmezmiş. İmparator, imparatoriçe ve onların en büyük erkek çocuklarından başka kimsenin mücevherler takmasına da izin yokmuş. Halbuki o ülkede bulunan altın ve mücevherlerin miktarı bizim çöllerimizdeki kum tanelerinden bile daha fazlaymış ve bunlardan herkeste bol bol bulunurmuş. Bu diyardaki en kıymetli değerli taşlar ise kaya parçaları ve birden fazla renkli elmaslarmış. İmparatorlukta para diye bir şey kullanılmaz, bütün alışverişler takas yoluyla yapılırmış.

İmparatorluğun rahipleri ve devlet adamları muhakkak imparatorun kanından erkeklermiş ve muhakkak hadım edilirlermiş. Bu dünyanın imparatorun yaşadığı bölgesindeki halka gelince, bu insanlar renk renkmiş. Üstelik bu renkler sadece siyah, beyaz buğday ten renkleri değilmiş; aralarında tenleri gök mavisi, koyu mor, çimen yeşili, kırmızı, turuncu olanları bile varmış. Bu dünyanın geri kalanında da değişik türerde, şekillerde insanlar yaşarmış; daha önce de söylediğim gibi bunlar ayı insanlar, kurtçuk insanlar, balık insanlar, kuş insanlar, sinek insanlar, karınca insanlar, kaz insanlar, örümcek insanlar, bit insanlar, tilki insanlar, maymun insanlar, karga insanlar, saksığan insanlar, papağan insanlar, satirler, devler ve daha birçoğuymuş. Bu insanların hepsi kendi türlerine en uygun işleri yaparlarmış. İmparatoriçe özellikle bilim ve teknikle ilgili işler yapanları yüreklendirmeyi seçmiş çünkü bunlar tıpkı bizim dünyamızda olduğu gibi keskin zekalar ve becerikli elleriyle imparatorluğun işine yarayacak icatlar yapılabiliyorlarmış ve bu nedenle imparatoriçe birçok okul yapmış, birçok cemiyet kurmuş.

Ayı insanlar onun deneysel felsefecileri olacakmış, kuş insanlar astronomları olacak, sinek, kurtçuk ve balık insanlar doğa felsefesi üzerine çalışacaklarmış. Maymun insanlar kimya üzerine çalışacak, satirler hastalıkların bitkisel tedavilerini bulacaklarmış, tilki insanlar politikayla uğraşacak, örümcek ve bit insanlar matematikte ustalaşacaklarmış. Karga, saksığan ve papağan insanlar hitabet ve mantık

ustaları olacak, devler ise mimari işleri üstleneceklermiş. Ancak her şeyden önce, genç kadın artık hükümdarı olduğu bu dünyanın adetlerini, dinini ve siyasetini öğrenmek istemiş. Bu yüzden de din ve devlet adamlarını yanına çağırıp kendisini bu konularda eğitmelerini istemiş.

“Neden bu kadar az yasanız var?” diye sormuş devlet adamlarına.

Çok fazla yasanın çok fazla bölünmeye neden olduğunu, bunun da hizipleşmeye, hatta savaşımlara yol açtığını söylemişler.

“Peki, neden başka bir yönetimi değil de monarşiyi seçtiniz?” diye sormuş kadın tekrar.

Bir bedende yalnızca bir baş olabileceğini söylemiş devlet adamları bunun üzerine. Küçük büyük bir sürü yöneticisi olan bir ulus çok başlı bir canavara benzermiş onlara göre. Üstelik söylediklerine göre monarşinin kutsal bir yönetim biçimi olduğuna inanıyor, bu yönetim biçimini dinlerine de uygun buluyorlarmış. Ne de olsa sadece bir tanrı varmış ve herkes ona inanırmış. Bu yüzden ulusun da bütün vatandaşların itaat ettiği tek bir imparatoru olmasından daha doğal bir şey olamazmış.

İmparatoriçe daha sonra din adamlarına dönmüş ve, “Buraya olan yolculuğumda uğradım her adada ayrı bir kilise gördüm,” demiş. “Her ada başka bir dine mi mensup?”

“Hayır yüce imparatoriçe,” demiş din adamları. “Bizim dünyamızda sadece tek bir din var, bir sürü farklı insan grubunun bir arada yaşamasına rağmen

din konusunda tek bir fikir ayrılığı bile yok. Hepimiz aynı şekilde ibadet eder, aynı şeye inanırız.”

“Yani bu dünyada Hıristiyanlar, Yahudiler filan yok mudur?”

“Bu bahsettikleriniz nedir bilmiyoruz efendim,” demiş din adamları. “Hepimiz tek bir yaratıcıya, her şeye kadir tek bir tanrıya inanır, ona ibadet ederiz.”

“Peki her adada başka başka ibadet şekilleri mi var?” diye sormuş imparatoriçe tekrar.

“Hayır efendim,” demiş din adamları. “Tek bir ibadetimiz vardır o da ihtiyaçlarımızı karşılaması, bizi koruması için tanrımıza dua etmektir.”

“Adalardaki ibadethanelerin hiçbirinde kadınlara rastlamadım,” demiş imparatoriçe bu sefer. “Onların ibadet etmesi yasak mı?”

“Kadınlarla erkeklerin birlikte ibadet etmesi uygun görülmez,” diye cevap vermiş din adamları. “Kadınların varlığı ibadete engeldir. İnsanlar ibadet esnasında kadınlara bakacak olurlarsa kazara tanrıları yerine onlara ibadet etmiş sayılırlar.”

“İyi ama, kadınların da kendi toplu ibadetleri yok mu? Erkekler gibi onlar da dua etmek için toplanmıyorlar mı?” diye sormuş imparatoriçe tekrar.

“Hayır efendim,” demiş din adamları. “Onlar evde kalırlar, ibadetlerini evlerinde, odalarının bir köşesinde yaparlar.”

İmparatoriçe aklına takılan başka bir konuyu hatırlayarak, “Peki, din adamlarıyla devlet adamları neden hadım ediliyor?” demiş.

“Evlenmesinler diye efendim,” demiş din adamlar.

“Kadınlar ve çocuklar din ve devlet işlerinde epey aksaklığa yol açıyor.”

“Aksaklığa mı yol açıyor?” demiş imparatoriçe şaşkınlıkla. “Onlara iş verilmiyor ki, nasıl aksaklığa yol açacaklar?”

“Belki resmi olarak iş sahibi olamıyorlar ama isteklerini yaptırmak için evlerinde kocalarına ve babalarına epey baskı yapabiliyorlar, bu da işleri çok karıştırıyor. İnanın doğrudan işe alınmış olsalar bile bu kadar sorun çıkaramazlardı.”

İmparatoriçe gerekli bilgilere sahip olduğunu düşünmüş, görevlileri uğurlamış ve sarayın sağında solumda dolaşarak düzenin nasıl işlediğini gözlemlemeye koyulmuş. İmparatorun sarayındaki en dikkat çekici şeylerden biri mimarların maharetleriymiş.

“Neden hiç üç katlı ev yok?” diye sormuş onlardan birine. “Neden iki kattan fazlasını yapmıyorsunuz?”

“Binalar ne kadar alçak olurlarsa güneşin sıcaklığına, fırtınalara, afetlere karşı o kadar sağlam olurlar majesteleri,” demiş mimarlar.

“Peki, duvarlar neden bu kadar kalın?” diye sormuş imparatoriçe bu sefer.

“Duvarlar kalın olduğunda evler kışın daha sıcak, yazın daha serin olur efendim,” demiş mimarlar.

“Peki, neden çatılar hep kemerli? Neden bir sürü sütun var?” demiş imparatoriçe bu sefer.

“Sütunlar hem binaları haşmetli gösterir hem de yapının daha dayanıklı olmasını sağlar efendim,” diye cevap vermiş mimarlar.

Aldığı cevaplar imparatoriçeyi memnun etmiş. Belli ki açtığı okullar ve cemiyetler amacına uygun çalışıyor, maharetli ustalar yetiştiriyormuş. Oradan ayrılarak astronomi üzerine çalışan kuş insanların astronomi üzerine çalışmakta olduklara cemiyete gitmiş ve onlardan iki gök cismi olan ay ve güneş hakkında bildiklerini anlatmalarını istemiş.

Gözlemlerinden anladıkları kadarıyla, güneşin çok büyük, olağanüstü parlaklığa sahip, sarımsı renkte bir kaya olduğunu düşünüyormuş kuşlar. Ay ise beyaza yakın bir renkteymiş ve güneşe nazaran daha soluk gözüксе de kendi ışığı varmış. Ayın açıkça görülebildiği gecelerde gökyüzüne bakılırsa onun da kendi başına parlak bir cisim olduğunu anlamak hiç güç değilmiş. İki gök cisminin ışığı arasındaki tek fark ise güneş ışıkları birer ışın şeklindeyken ayın ışıklarının dünyaya asla böyle doğrudan gelmemesiymiş.

Kuşların gözlemlerine göre ayın ve güneşin üzerinde görülen lekeler ise her kaya parçasında olan koyulu açıklı lekelerden çok farklı değilmiş. Ancak güneşin sıcaklığı konusunda aralarında görüş ayrılıkları varmış. Bazıları geleneksel görüşü savunuyormuş; onlara göre güneşin sıcaklığı kendisinden geliyormuş, gelecekte bir zamanda kesinlikle parçalanacak, gökleri yakıp dünyayı alevler içinde bırakacakmış. Diğerleri bu açıklamanın hiçbir mantığa dayanmadığını öne sürüyormuş. Nihayetinde ateş değdiği her şeyi yok edermiş ve güneş de bunca zaman etrafındaki her şeyi yakıp yakıtı kalmayınca kendisi de yok olmadığına göre sıcak olmasının imkânı

yokmuş. Onlar güneşin yalnızca bir ışık kaynağı olduğunu düşünüyorlarmış. Eğer bir miktar sıcaklığı varsa bile bu ışığın yarattığı ihmal edilebilir bir ısıdan fazlası olamazmış. İki görüşü de reddeden başka bir grup ise bunlara gülüp geçiyormuş. Onlara göre elle tutulamayan ışığın yine elle tutulamayan ısıyı üretmesi mümkün değilmiş. Güneşin hem ışığı hem de sıcaklığı bu göksel kürelerin hızlı dairesel hareketlerinden kaynaklanıyormuş. Bu hareketler gözlerimizdeki optik sinirlere çarparak ışığı yaratırken hızlarından dolayı da ısı üretiyorlarmış. Sıcaklık konusunda ayrı fikirlerde de olsalar, güneşin sıvı veya gazdan müteşekkil olmadığı, belli bir merkezi olan katı bir cisim olduğu konusunda hepsi hemfikirmiş ve bu yüzden ondan “güneş kayası” diye bahsediyorlarmış.

İmparatoriçe bunun üzerine onlara güneşin ve ayın neden her gün farklı şekillerde ve boyutlarda görüldüğünü sormuş. Bunların bazen büyük, bazen daha küçük, bazen daha yüksekte, bazen daha alçakta görünmesinin, bazen göğün daha sağında bazen de daha solunda olmasının nedenlerini ona anlatmalarını istemiş.

Kuş insanlardan bazılarına göre bu farklılıklar havadaki ısıнын değişiminden kaynaklanıyormuş. Isı farkından dolayı hava daha yoğun veya daha seyrek olabiliyor, bu da havanın ağırlığını değiştirebiliyormuş. Hava daha seyrek olduğunda havadan ağır olan ay ve güneş aşağı iniyor, hava daha seyrek olduğunda ise bunlar havadan daha hafif hale gelip yukarı

çıkıyorlarmış. Diğerlerine göre bu durum havanın ısısından değil hareketlerinden kaynaklanıyormuş. Ressamlar nasıl hayatları boyunca aynı şeyi çizip durmuyorsa hava da farklı zamanlarda farklı davranışlar gösteriyormuş ve bu da ay ve güneşin ışıklarının gözlerimize farklı şekillerde yansımaları sağlıyormuş.

İmparatoriçe bu ikinci yanıtı daha akla yakın bulmuş ve kuş insanlara bu sefer güneş ışıklarının vurdukları yerlerde görülen ve adına güneş tozları denen şeyler hakkında ne bildiklerini sormuş. Kuş insanların söylediğine göre bunlar sadece çok küçük, saydam ve gaz gibi yoğun olmayan zerreciklermiş. Bunlar saydam olmaları sayesinde güneş ışığının yolunu kesmiyormuş ve yoğun olmayan, gaza benzer maddeler oldukları için de havada sinekler, böcekler gibi başka canlıların uçmasının önünde engel teşkil etmiyorlarmış. Ancak ne kadar gaz gibi boşluklu olsalar da havanın kendisinden yoğun bir yapıdaymışlar, aksi halde gözle görülmeleri imkânsız olurmuş.

“Peki, bunlar canlı mı?” diye sormuş imparatoriçe.

“Canlılar efendim,” demiş kuş insanlar. “Güneş onları beslerken büyüyüp, güneş olmadığında ufalıyorlar çünkü.”

Böylece güneş ve ay hakkındaki sorularına onu mutlu edecek cevaplar almış olan imparatoriçe daha sonra gökyüzünde hangi yıldızların olduğunu öğrenmek istemiş. Kuş insanlar kendi dünyalarından sadece parıltılı kuyruklu yıldızların görülebildiğini, hatta yıldızların bu ışıltılı kuyruklarından

kendi dünyalarında da olduğunu düşündüklerini ve bu yüzden ona “Kuyruklu Gezegen” adını uygun gördüklerini söylemişler. Oldukça katı ve parlak olan bu kuyruklu yıldızlar güneş ve ay gibi yuvarlak değilmiş, bunların tek bir biçimi yokmuş. Bir kere hepsinin farklı parlaklıklarda kuyrukları varmış. Bu yıldızların bazıları köşeli şekillere benzerken bazıları sivri uçlara sahipmiş.

İmparatoriçe daha sonra havanın ne tür bir varlık ya da yaratık olduğunu sormuş. Kuş insanlar havayı nefes aldıkları zamanlar dışında fark edemediklerini söylemişler. Onlara göre bazı varlıklar sadece dokunarak bazıları sadece görerek bazıları da sadece koklayarak fark edilirmiş ancak bazı varlıklar varmış ki onları dış duyularla algılamak imkânsızmış. Doğa türlü türlü varlıkla doluymuş ve bunların hepsi bizim duyularımızla algılanacak türden değilmiş.

“Size inanıyorum,” demiş imparatoriçe. “Ancak eğer havanın ne olduğunu açıklayamıyorsanız korkarım rüzgârın nasıl oluştuğunu da açıklayamazsınız. Çünkü kendi dünyamda duyduğuma göre rüzgâr ancak havanın hareketleriyle açıklanabilirmiş.”

Kuş insanlar bunun üzerine rüzgârın havadan daha yoğun olduğunu gözlemleyebildiklerini söylemişler. Bu sayede onu dokunma duyusuyla algılayabilmek mümkün oluyormuş. Ancak rüzgârın tam olarak ne olduğunu ve neyden meydana geldiğini bilmiyorlarmış. Bazıları onun birbirinin üstüne düşen bulutlardan kaynaklandığını tahmin ediyormuş, diğerleri ise kuru ve sıcak gazlardan oluştuğunu iddia

ediyormuş. Bu gazlar ısınıp yükseldikçe gökyüzünün tam ortasında duran ve soğuk olan hava bu gazları tekrar aşağı itiyormuş ve hafif oldukları için doğruca aşağı inemeyen bu gazlar sürekli aşağı yukarı hareket ederek rüzgârı oluşturunmuş.

Kuş insanların rüzgâr konusunda bir fikir birliğine varamadıklarını gören imparatoriçe bu sefer karın ne olduğunu sormuş onlara. Bu konuda herkes hemfikirmiş; kar su ve ayın içinde bulunan bir çeşit ateş elementinin karışımıymış. Bu elementin çok az bir miktarı suyla karışıp havaya maruz kaldığında kar adı verilen köpükçükler oluşuyormuş. Bir süre sonra karın içindeki bu element çözünerek havaya karışıyor, kardan geriye sadece su kalıyormuş. İmparatoriçe duyduklarına çok şaşırmış çünkü onun bunca zaman bildiği karın sadece soğuk hava hareketlerinin bir sonucu olduğuymuş; ay elementleri ve hava hakkında söylenenleri hayatında ilk defa duyuyormuş. Daha sonra balık insanlar ona buz hakkındaki gözlemlerini aktarana kadar da buna inanmakta zorlanmış.

Onların söylediklerine göre buz o zamana kadar sanıldığı gibi havanın hareketleriyle oluşup da dünyanın kıyısını köşesini kaplayan bir katman değil, denizlerden çıkan çok tuzlu bir buharmış. Bu buhar suları buza çeviriyormuş ve buhar ne kadar fazlaysa buz dağları da o kadar büyük oluyormuş. Buzun sıcak kuşaklarda kutuplarda olduğu kadar fazla olmamasının nedeni ise sıcak yerlerde bu buharların güneş ışınları tarafından gökyüzünün ortasında

bulunan hava bölgesine çekilmesi ve suya dönüşüp yeryüzüne yağmur olarak geri dönmesiymiş. Güneş ışınlarının daha soğuk olduğu kutuplarda ise buharlar bu kadar yükselmediğinden suyun yüzeyinde donarak buzu meydana getiriyorlarmış.

Balık insanların buz hakkında söyledikleri kuş insanların kar hakkında söylediklerine biraz benziyormuş. Üstelik, balık insanlar kuş insanların karın içinde bulunduğunu iddia ettikleri ateş elementinden de bahsetmişler. Bunun üzerine imparatoriçe onlara ayın altında bulunduğu söylenen bu ateş elementinin nasıl bir şey olduğunu sormuş.

“Bu ateş elementi dediğiniz şey benim dünyamdaki büyük çukurlarda yanan ateşle aynı mı?” demiş onlara. “Hani şu Vezüv, Etna gibi dağlarda yanan? Yoksa çakmaktaşlarında bulunan türden kıvılcımlardan mı bahsediyorsunuz?”

Kuş insanlar bu elementin imparatoriçenin bahsettiği kadar somut olmadığını söylemişler. Bu elementin yanmaya devam etmesi için bir kaynağa ihtiyacı yokmuş. Sıradan ateşlere benzetilebilirmiş aslında ancak daha cılız ve akışkanmış. Aslında bu elementin ateşin hava kısmından ibaret olduğu da söylenebilirmiş.

İmparatoriçe kuş insanlara en sonunda yıldırım ve gök gürültüsünün nasıl meydana geldiğini sormuş. Bunların birbiri üzerine düşen devasa buzlardan kaynaklanıp kaynaklanmadığını öğrenmek istiyormuş. Kuş insanlardan bazıları bunların aslında soğuk ve sıcak gazların karşılaşmasının bir sonucu

olduğunu söylemiş. Bu gazlar bulutlarda çarpışıp da alev aldığında yıldırım ortaya çıkıyormuş ve gök gürültüsü olarak bilinen şey de bu çarpışmalar esnasında çıkan seslerden ibaretmiş. Ancak içlerinden bazıları bu fikre karşı çıkmış. Onlara göre gök gürültüsü gökyüzünde meydana gelen ani ve korkunç tantanalardan kaynaklanıyormuş ve bunun için ortalıkta bulut filan olmasına gerek yokmuş. Ancak imparatoriçe tantananın tam olarak ne anlama geldiğini anlamamış. Zaten bunu savunan kuş insanlar da tantananın ne olduğunu henüz çözebilmiş değillermiş. Bu nedenle imparatoriçe hem daha fazla uzlaşmazlığa neden olmamak hem de gökteki cisimlerin gerçek doğasını anlayabilmek için deneysel filozoflar olarak görevlendirdiği ayı insanlardan teleskoplar kullanarak gök gürültüsü ve yıldırım konularına bir açıklık getirmelerini istemiş.

Ayı insanlar kendilerine verilen bu görevi yerine getirmişler getirmesine ama teleskopların kullanılması ortaya çok daha büyük sorunlar çıkmasına neden olmuş; bazı ayı insanlar gözlemlerine göre güneşin sabit durduğunu ve dünyanın onun etrafında döndüğünü söylemişler. Diğerleri hem dünyanın hem de güneşin döndüğünü öne sürüyor, başkaları ise dünyanın sabit durduğunu ve güneşin onun etrafında döndüğünü iddia ediyormuş. Birkaç ayı insan bununla da yetinmeyerek gökyüzünde daha önce sayılandan çok daha fazla yıldız olduğuyla ilgili bir şeyler söyleme cüretinde bulunmuş. Başka birkaç ayı insan daha önce hiç görülmemiş yıldızlar keşfettiklerini söylemiş ve

geri kalanlar da yıldızların büyüklüğü konusunda birbirleriyle tartışmaya başlamışlar. Ay'ın tıpkı kendi dünyaları gibi bir kara parçası olduğunu söyleyenler olmuş, çıplak gözle bakıldığında yüzeydeki lekeler gibi görünen şeyler aslında vadiler ve tepelermiş. Başkaları ise tam aksine bu lekelerin kara parçaları olduğunu ve geri kalan kısımların ise deniz olduğunu ileri sürmüş.

Bu şekilde bir yere varamayacaklarını anlayan imparatoriçe aylardan teleskoplarını alıp bu dünyayla kendi dünyasının birleştiği kutup noktasına gitmelerini ve yıldızları bir kez de oradan gözlemlemelerini istemiş. Ayı insanlar hemen o gün yola çıkıp uzunca bir süre sonra kutuplardaki gözlemlerini tamamlamış halde kente geri dönmüşler. Gözlemleri esnasında en çok dikkatlerini çeken şey gökyüzünde kısa süre içinde arka arkaya üç kuyruklu yıldızın belirmesiymiş. Bunlardan ikisi gayet parlakken üçüncüsü onlara nazaran biraz sönükmüş. İmparatoriçeye ilettikleri bilgiler genel olarak bundan ibaretmiş ancak kendi içlerinde yine ihtilafa düşmüşler; ayı insanlardan bir kısmı gördüklerinin üç ayrı yıldız değil üç farklı zamanda, üç farklı yerde beliren tek bir yıldız olduğunu düşünüyormuş. Diğerleri ise bunun imkânsız olduğunu söylüyorlarmış çünkü üç yıldızdan her biri sürekli aynı zamanda, aynı yerde beliriyor ve yine aynı yerde gözden kayboluyormuş. Tek bir yıldızın gözle görülebilir bir hareket olmasının bu kadar kısa sürede bu kadar uzun mesafeyi kat edebileceğine inanmak için hepten ahmak olmak

gerekirmiş. Zaten bu üçünün aynı yıldız olmadığı-
nın en belirgin kanıtı da hepsinin aynı parlaklığa sa-
hip olmamasıymış.

Ayı insanların bu tartışmaları o kadar uzun sür-
müş ki en sonunda imparatoriçenin tepesi atmış.

“Yeter dinlediğim!” diye bağırmış sesiyle ayı in-
sanların gürültüsünü bastırarak. “Anlaşıldı, sizin o
teleskoplarınızın bir işe yaradığı yok! Gerçeği gör-
menize yardım edeceklerine hepten zihninizi bu-
landırıyor bu aletler. Artık teleskop kullanmak yok,
kırın, atın hepsini. Bundan sonra siz de kuş insan-
lar gibi kendi gözlerinizin gördüğüne, kulaklarınızın
duyduğuna inanacaksınız.”

Ayı insanlar bir anda neye uğradıklarını şaşırmış-
lar. İmparatoriçeye görüşlerindeki bu farklılığın teles-
koplardan kaynaklanmadığını anlatmaya çalışmışlar.
“Gözlemlediklerimizde bir ayrım yok efendim,” de-
mişler çekinerek. “Ancak hepimizin bilgi birikimi,
varlıklara bakış açısı farklı.”

“Eğer teleskoplarınız yalnızca gerçeği gösterseydi
hepiniz tek bir doğruda buluşurdunuz,” demiş impa-
ratoriçe bunun üzerine. “Doğa size bu beşeri aletten
daha keskin duyular ve daha güçlü bir yordama ye-
teneği bahşetmiş. Bu teleskoplar yanıltıcı ve sizi asla
gerçeğe yaklaştırmayacaklar. Bu yüzden onları kırın,
gökyüzünü çıplak gözlerinizle çok daha iyi gözlem-
lersiniz.”

Ayı insanlar imparatoriçenin bu kararını derin
bir endişeyle karşılamışlar.

“Teleskoplarımızı kırdırmayın bize Majesteleri!”

diye yalvarmışlar diz çökerek. “Gördüklerimiz hakkında fikir ayrılığına düşmezsek, hepimiz aynı şeyi görür, aynı şeye inanırsak, tartışmazsak ya hep birlikte her şeyden emin oluruz ya da hep birlikte hiçbir şey bilmeyiz. Her iki durumda da bu bizi olduğumuzdan daha ileri götürmez. Bu teleskoplar bizim için canımız kadar kıymetlidir, bizi onlardan mahrum bırakmayın.”

İmparatoriçe en sonunda Ayı insanların yalvarmalarına dayanamayıp isteklerini kabul etmiş.

“Ama bir şartım var,” diye eklemiş. “Kendi aranızda istediğiniz kadar tartışın, ancak bu tartışmaları başka bir yerde duymak istemiyorum. Devlet içinde kesinlikle kafa karışıklığı yaratmayacaksınız.”

Ayı insanlar duyduklarına çok sevinmişler, imparatoriçeye defalarca teşekkür etmiş, teleskoplarının neden olduğu sorunlardan ötürü özür dilemişler. Elllerinde çok daha gelişmiş aletler olduğunu, bundan sonra eskisinden daha sıkı çalışarak ona daha tatmin edici bilgiler getireceklerini söylemişler.

Ayı insanların daha gelişmiş aletler olarak ifade ettikleri çeşit çeşit icadın içinde küçük şeyleri büyüten, bir bitin neredeyse bir fil gibi, bir pirenin ise bir balina gibi büyük görünmesini sağlayan bir mikroskop varmış. Bunu kullanarak imparatoriçeye bir sinek göstermişler. Mikroskopla bakıldığında sineğin kafasının üzeri incilere veya inci benzeri parlak kürelerle bezeli iki yumrudan oluştuğu görülüyormuş. Bu incilerin bazıları büyük bazıları ise ufakmış. Küçük olanlar yumruların alt tarafındaymışlar ve

merkezleri yere dönükmüş. Büyük olanlar ise yumruların üst tarafındaymışlar ve merkezleri yukarı, ileri, geriye ve yanlara dönükmüş. Bu incilerin hepsi o kadar pürüzsüzmüş ki, biri onları tek tek cilalamış gibi görünüyorlarmış. Toplamda 14.000 tanelermiş ve baktıkları yönlerdeki her şeyin şeklini yansıtabiliyorlarmış. Bu tuhaf ve mucizevi görüntüye uzun süre baktıktan sonra imparatoriçe onlara bu inciler hakkında bir şey bilip bilmediklerini sormuş.

“Biz bunların her birinin gayet işlevsel birer göz olduğunu düşünüyoruz efendim,” demiş ayı insanlar. “Üzerlerinde incelemeler yaptık; her bir küçük kürenin kendine ait birer korneası var ve içleri gözlerde olana benzer bir sıvıyla dolu.”

“Bu mikroskoplar da teleskoplarınız gibi sizi yanıltıyor olmasın?” demiş imparatoriçe. “Bunlar bana gözden ziyade saydam inciler gibi geldi.”

Ayı insanlar gülümsemişler.

“Bunlar teleskoplar gibi değildir efendim,” demiş içlerinden biri, diğerleri onu onaylarken. “Teleskopla gördükleriniz hâlâ sizden uzaktadır ve onların ne olduğunu sizin anlamanız gerekir. Ancak mikroskoplar varlıkları en küçük zerreciklerine kadar size gösterir, bunların ne oldukları konusunda tartışmaya mahal bırakmazlar. Bu aletler icat edilmeden önce dünyadaki her şeye karşı kördük, ama artık gerçekleri bütün çıplaklığıyla görebiliyoruz.”

Daha sonra bir parça kömür alıp ellerindeki mikroskopların en iyisini kullanarak onu incelemişler. Kömürün üzerinde irili ufaklı birçok gözenek varmış,

bunlar birbirine o kadar yakınmış ki, aralarında ne-redeyse hiç mesafe yok gibi görünüyormuş. Ayı in-sanlar imparatoriçeye yalnızca bir parmak kadar yerde en az 2700 gözenek olduğunu bulduklarını söylemişler. Bu gözlemlerinden çıkardıkları sonuç ise kömürün bu kadar fazla gözenek barındırdığı için siyah renkte olduğuymuş. Çünkü ışığı yansıt-mayan bu kadar fazla gözenek barındıran bir cisim muhakkak siyah olmalıymış, nihayetinde siyah ışık yokluğundan, yansıma eksikliğinden başka bir şey değilmiş. Ancak imparatoriçe onların yanıldığını düşünüyormuş. Eğer renkler ışığın yansıması saye-sinde ortaya çıkıyorsa ve siyah da bir renkse, o za-man siyahın yansıma yokluğundan kaynaklandığını düşünen ayı insanlar kendileriyle çelişmiş olmuyor-lar mıymış?

“Yine de şimdilik dikkatinizi mikroskoptan uzak-laştırmak istemiyorum,” demiş daha sonra. “Bana bit-kilerin bu mikroskop camının altında nasıl göründü-ğünü gösterir misiniz?”

Böylece bir parça ısırgan otu getirip mikroskobun altına koymuşlar ve ısırganın minik sivri uçlarının al-tında bir çeşit zehir içeren minik kesecikler olduğunu görmüşler. Bu sivri uçlar ciltte ufacık delikler açtığı-n-da diplerindeki zehir de bir şırıngadan geçen kan gibi kendi içlerinden geçip kana karışıyormuş.

“Madem bu ısırgan otlarının içinde zehir var, o za-man onları yediğimizde bize dışarıdan zarar verdikle-ri gibi içeriden de zarar vermeleri gerekmez mi?” diye sormuş imparatoriçe.

Ancak ayı insanlar bunun kendilerinden ziyade hekimlerin araştırma konusu olduğunu söylemişler. Onlar sadece varlıkları yakından inceliyor ve bunların özelliklerini anlamaya çalışıyorlarmış.

Ayı insanlar ona daha sonra bir pire ve bir bit göstermişler ancak bu çok bacaklı ve tuhaf yaratıklar mikroskop camının altında insanların kabuslarını süsleyecek türden melun canavarlara o kadar çok benziyorlarmış ki imparatoriçe neredeyse düşüp bayılacakmış. Bu korkunç yaratıkların gerçekte neye benzediğini öğrendikten sonra onların musallat olduğu diğer canlılara, özellikle de dilencilere daha çok acımaya başlamış. Zavallı dilenciler zaten karınlarını doyuracak bir lokma ekmeği zor buluyorlarmış ve bu da yetmezmiş gibi canlarını yakan, onları ısırın, onlara gerçek anlamda işkence eden bu canavarlara katlanmak zorunda kalıyorlarmış. İmparatoriçe bunun üzerine bu mikroskopların bitlerin ısırmasını engelleyip engelleyemeyeceğini öğrenmek istemiş.

Ayı insanlar bu tür zanaatların felsefi değil mekanik olduğunu ve bunları kendi çalışma alanlarından daha bayağı gördüklerini söylemişler.

“Ufacık şeyleri kocaman gösteren bu aletleri gördüm,” demiş imparatoriçe. “Peki, söyleyin bana; elinizde zaten büyük şeyleri daha da büyütebilen bir alet var mı?”

Ayı insanlar hemen en büyük ve en hassas mikroskoplarını getirmişler ve onunla bir balınayı incelemeye çalışmışlar ancak balina çok büyükmüş, mikroskop camı onun yanında çıplak gözle görülemeyen bitler

gibi kalıyormuş. Sonuçta hiçbir şey görememişler. Bu büyütücü camların bütün varlıkları büyütmediğini gören imparatoriçe bu kez de mikroskopların yaptığıının tam tersini yaparak varlıkları olduğundan daha küçük gösteren bir alet yapıp yapamayacaklarını sormuş onlara. Majestelerinin bu sorusunu emir telakki eden ayı insanlar gece gündüz çalışarak böyle bir alet geliştirmişler; bununla bakıldığında koca bir balina ancak bir sardalya boyunda görünüyormuş. Alet bir fili zahmetsizce bir pire kadar gösteriyormuş ve camın altına bir devekuşu yatırdıklarında onu resmen bir toz zerreciği gibi görmüşler.

Ayı insanların çok büyük başarılar gösterdiği tartışılmazmış ancak ne kadar uğraşırlarsa uğraşınsınlar uzay boşluğunun içinde ne olduğunu görebilecekleri, maddi olmayan varlıkları inceleyebilecekleri, var olup olmadığı belli olmayan şeyleri algılayabilecekleri camlar yapamamışlar ancak zamanla ve sıkı çalışmayla bunu başarabileceklerine inançları tammış.

Kuş ve ayı insanlardan sonra imparatoriçe balık ve kurtçuk insanları yanına çağırarak onlardan denizlerdeki ve topraklardaki gözlemlerini kendisine anlatmalarını istemiş. İlk önce balık insanlara deniz suyundaki tuzun nereden geldiğini sormuş. Söylediklerine göre dünyanın denizlerin bulunduğu kısımlarında uçucu nitelikte tuz yığınları bulunuyormuş. Buralardaki topraklar bir kase gibi deniz sularını içinde tutuyormuş ve bunların dibindeki tuzlar da deniz suları tarafından çözünerek taşınıyormuş. Balık insanlar bu çözünme işini denizin geriye çekilmesi

veya kabarıp dalgalanmasıyla açıklıyorlarmış. Tuzların kolayca çözünmediği yerlerde deniz kabarıyor, tıpkı nefes almak için göğsünü şişiren insanlar gibi olduğu yerde yükseliyormuş. Denizin tuzluluğunun da suların hareketlerinin de nedeni buymuş; bazılarının iddia ettiği gibi Ay'ın gizli etkileri filan söz konusu değilmiş.

İmparatoriçe daha sonra denizlerde yaşayan canlıların damarlarında kan olup olmadığını sormuş onlara. Balık insanlar bu canlıların bazılarında çok az kan bulunduğunu, bazılarının ise hiç kanının olmadığını söylemişler.

“Balıkların ve ıstakozların vücutlarında biraz kan bulunduğunu tespit ettik,” demişler. “Ama yengeçlerde, istiridyelerde ve kum midyelerinde hiç kana rastlamadık.”

“Peki balıklarla ıstakozların vücutlarının neresinde bulunuyor kan?” demiş imparatoriçe.

“İstakozların kuyruklarının altından geçen bir damarda akıyor kanları,” demiş balık insanlar. “Balıklarda da çeşitli yerlerde bulunabiliyor; bazı balıkların sırtlarında, bazılarının solungaçlarında, bazılarının ise kafalarında. Ana henüz bütün vücudu içinden kan akan damarlarla kaplı bir deniz canlısına rastlamadık.”

Deniz canlıları gibi kansız yaşayabilen başka hayvanların da olup olmadığını merak eden imparatoriçe kurtçuk insanlara dönüp gözlemledikleri bütün hayvanlarda kan bulunup bulunmadığını sormuş. Kurtçuk insanların cevabı da balık insanlarınki gibiymiş: Bazı hayvanların vücutlarında kan varken bazılarında yokmuş.

“Bir güvenin neredeyse hiç kanı yoktur örneğin,” demişler. “Bitte ise kan bulunur ancak tıpkı ıstakoz gibi onun da sırtındaki ince bir damarda toplanmıştır. Bit yumurtalarında, salyangozlarda ve küçük kurtuklarda, peynir ve meyve sineklerinde ise hiç kana rastlamadık.”

“Madem kanları yok, nasıl hayatta kalıyor bunca hayvan?” diye sormuş imparatoriçe. “Kan dediğimiz şey yaşamın konağıdır nihayetinde, ruh kanda barınır.”

Ancak kurtçuk insanlar kanın canlı yaşamı için elzem olmadığını söylemişler. Ruh denen şey aslında canlının doğasına ve yapısına uygun cismani hareketlerinden ibaretmiş.

İmparatoriçe daha sonra onlara vücudunda kan tespit ettikleri canlıların bu kanın dolaşabileceği damarlara sahip olup olmadıklarını sormuş.

Balık insanların ve kurtçuk insanların buna verebilecekleri bir cevapları yokmuş. Çünkü kanın hareketleri ne optik aletlerle ne de çıplak duyularla tespit edilebilirmiş. İçeride neler olup bittiğini anlamak için kesip açtıklarında ise hayvanların kendilerine özgü cismani özellikleri değişiyormuş.

İmparatoriçe, “Bu hayvanların vücutlarında kan yoksa o zaman kasları, lifleri, derileri de yoktur,” diye tahmin yürütmüş. “Peki ne insan gibi etten ne de balık gibi puldan olan ama bu ikisinin arasında olan bir canlı gözlemlediniz mi hiç?”

“Hem suda hem de karada yaşayan hayvanlar olduğunu gördük efendim,” demişler cevap olarak.

“Bu canlıların sizin bahsettiğiniz iki türün arasındaki canlılar olma ihtimalleri var.”

“Nasıl?” diye sormuş kraliçe hayret içinde. “Ne demek hem suda hem de karada yaşıyorlar? Hava soluyan hayvanlar suda yaşayamaz, suda yaşayanlar da havayı soluyamaz. Herkes bilir bunu!”

Bunun üzerine imparatoriçeye tıpkı hayvanlar gibi solunum biçimlerinin de çeşitli olduğunu anlatmışlar. Nihayetinde solunum canlıların vücutlarının belli kısımlarının hareketleriyle gerçekleşiyormuş ve doğada sınır tanımayan bir çeşitlilik mevcut olduğundan canlılar da muhakkak sadece suda veya sadece yer üstünde nefes almak zorunda değillermiş. Doğadaki her tür son derece beklenmedik biçimlerde sürdürebilirmiş hayatını. İmparatoriçe duyduklarını gayet akla yatkın bulmuş ve daha fazlasını öğrenmek istemiş. Bütün canlıların soylarını üreme yoluyla devam ettirip ettirmediğini, her türün yavrularının kendi ebeveynlerine benzeyip benzemediğini sormuş.

“Bazı türler kendilerine benzer yavrular doğurarak çoğalırlar majesteleri,” diye cevap vermişler ona. “Ama soyunu başka şekillerde devam ettirenler de vardır. Örneğin kurtçuklar peynirden ürer. Topraktan, sudan üreyen canlılar da vardır.”

“Ama peynirle kurtçuklar arasında da benzerlikler var,” demiş imparatoriçe. “İkisinde de kan yok, üstelik tatları da aynı sayılır.”

“Bu küçük benzerlikler kanıt sayılamaz efendim,” demişler ona. “Kurtçukların gözle görülebilir hareketleri vardır ancak peynir hareket edemez.”

İmparatoriçe bunun üzerine peynir kurtlandığında üzerindeki kurtçukların hareket ettiğini ve bunun pekala peynirin hareketi sayılabileceğini söylemiş.

Ancak aldığı yanıt peynirin kurtlandığında üzerindeki kurtçukların artık peynir sayılamayacağıymış. Kurtçuklar peynirin üzerinde hareket etse bile bu hâlâ kurtçukların kendi doğasına özgü bir hareketmiş, peynirin değil.

İmparatoriçe bunun üzerine, “Doğanın çeşitli şekillerde işlediğini az çok biliyordum,” demiş. “Türlerin soyu devam ediyor ama özellikleri sürekli değişiyor. Ama şimdi siz bana canlıların benim bilmediğim şekillerde de ürediğini söylüyorsunuz. Peki o zaman anlatın bana; bu canlıların duyuları nasıl işliyor?”

“Bu sorduğunuz epey zor bir soru majesteleri,” demiş balık insanlar ve kurtçuk insanlar. “Bu konuda elimizde fazla bilgi yok çünkü doğada çok fazla canlı var ve tahminimize göre her birinin duyuları farklı işliyor, suyu organları birbirine benzemiyor, birçoğunu ise kendi duyularımızla algılamak neredeyse imkânsız. Yalnızca istiridye hakkında bir şeyler söyleyebiliriz; her dalga geldiğinde ağzını açıp kapattığı için duyu organlarının kabuklarının uç kısımlarında olması muhtemeldir.”

İmparatoriçe daha sonra kurtçuk insanlardan yeryüzünde don olayının nasıl meydana geldiğini öğrenmek istemiş. Aldığı cevap balık insanlarla kuş insanların suyun buza ve kara dönüşmesi konusunda söylediklerine bir hayli benziyormuş. Onlar da aynı

şekilde tuzlu ve asidik parçalardan bahsetmişler. Bu açıklamaları kimyagerlikle uğraşan maymun insanların tuzun, sülfürün ve cıvanın kimyasal özellikleriyle ilgili açıklamalarına da ışık tutuyormuş. Ancak imparatoriçe yeryüzünü tamamen kaplayacak kadar karın meydana gelmesi için neredeyse sonsuz miktarda tuzlu parçacığın gerekeceğini söylemiş. Üstelik kar eriyip don çözüldüğünde bu tuzlu parçacıkların nereye kaybolduğu da belli değilmiş. Bu konuda hiç kimsenin verecek bir cevabı yokmuş.

İmparatoriçenin merak ettiği bir başka şey ise kaynak sularının neden denizdeki sular gibi tuzlu olmadıymış. Üstelik deniz olmadıkları halde bunların bazıları neden deniz gibi alçalıp yükselirmiş? Bu konuda farklı fikirler atılmış ortaya. Bazılarına göre kaynak sularındaki bu hareketin nedeni yeryüzündeki büyük ve derin mağaralarmış. Deniz suları yer altındaki boşluklardan geçerek bu mağaralara doluyor, bu esnada kaynak sularını kabartıp alçaltıyormuş. Ancak diğerleri aynı fikirde değilmiş; onlara göre ise bu hareketler kaynak sularının topraktan emdikleri az miktardaki tuzlu ve asidik parçacıklardan kaynaklanıyormuş. Bu kadar az tuz suyun tadında hissedilmezmiş ancak kabarma ve alçalma hareketlerini meydana getirmeye yetermiş. Kaynak suyunun taze ve içilebilir olmasının nedeni de gözlemlerine göre şuymuş: Dünya kendi eksenini etrafında hızlı bir şekilde hareket ettiğinden iç kısımlarında ısı birikirmiş. Bu ısı yeryüzünün yoğunluğu görece az olan noktalarından taze ve tuzsuz bir su damıtmış. Bu su yer

altındaki gözeneklerde gezinir, bir açıklık bulunca da yeryüzüne çıkarak kaynakları oluştururmuş. Bu damıtılmış sular çevrelerindeki kurak yerleri de besler, verimli hale getirirmiş.

Bu açıklama kuş insanların söylediklerini doğrular nitelikteymiş; demek ki gerçekten de güneş sabit duruyor, dünya ise dönüyormuş. İmparatoriçe bunun üzerine kurtçuk insanlara mineralleri ve bitkileri var edenin de gezegenin iç kısımlarındaki bu ısı olup olmadığını sormuş.

Kurtçuk insanların buna verecek kesin bir cevapları yokmuş ancak bitkileri, mineralleri veya diğer canlıları var eden temel etkenin bu ısı olmadığını tahmin ediyorlarmış.

“Üstelik bazı cismani hareketlerin değişimi sonucunda sıcak olan şeylerin soğuğa, soğuk olan şeylerin ise sığağa dönüşebildiğini gördük,” demişler. “Yaşadığımız gezegendeki en sıcak yerin ise dünyanın merkezi olduğunu gözlemledik. Halbuki sıcak kuşaklarda ılıman yerlerdeki kadar altın ve gümüş olmaz. Buralarda demir ve kurşun da yoktur zira bu metaller kutuplara yakın olan daha soğuk iklimleri severler. Bu durumda bu mineralleri var edenin dünyanın merkezindeki ısı olması pek muhtemel görünmüyor.”

İmparatoriçe bu görüşün kimyager olan maymun insanlarla müzakere edilmesini, altının ani bir ısıyla meydana gelmediğinin onlara söylenmesini emretmiş.

“Madem dünyanın çekirdeğindeki kadar yüksek bir ısı gerekmiyor, o zaman altın insan marifetiyle

yapılabilir mi?” diye sormuş bunun üzerine.

“Bunu kesin olarak bilemeyiz,” diye cevap vermişler. “Ancak böyle bir şey mümkünse kalay, kurşun, pirinç, demir ve gümüş altın yapmak için gereken suni başkalaşıma en uygun maddelerdir.”

“Yani demir, kalay, kurşun ve gümüş insan eliyle var edilebilir mi?” diye sormuş imparatoriçe.

“Bizce bu mümkün değil efendim,” diye cevap vermişler.

“Az önce başka bir şey söylemiştiniz?” demiş imparatoriçe. “Gördüğüm kadarıyla fikirleriniz epey tutarsız. Daha neyden oluştuğunu anlamamızın bile mümkün olmadığı, parçalanamayacak kadar güçlü olan altının insan eliyle imal edilmesine ihtimal veriyorsunuz ama çok daha dayanıksız olan kalayın, kurşunun, demirin, bakırın ve gümüşün imal edilemeyeceğine inanıyorsunuz öyle mi?”

Kurtçuk insanlar bunun üzerine kendi çalışma alanları olmadığından insan zanaatını pek anlamadıklarını söyleyerek özür dilemişler ve bu soruları kimyagerlikle uğraşan maymun insanlara sormasının daha iyi olabileceğini söylemişler.

“Peki madem, o zaman size başka bir şey sorayım,” demiş imparatoriçe. “Bu minerallerin ve bitkilerin kendilerine has cismani hareketlerini gözlemleyebiliyor musunuz?”

“Ancak bu hareketler meydana geldikten sonra duyularımızla bunları fark edebiliyoruz majesteleri,” demişler cevap olarak. “Ancak öncesinde veya oluş esnasında bunları göremiyoruz. Bu dahili ve değişken

hareketler dışarıdan gözlemlenemiyor ancak içlerinden belli bir düzene sahip olanları yordama yoluyla değerlendirebiliyoruz.”

İmparatoriçe bunun üzerine hemen ayı insanlara haber göndererek en iyi mikroskoplarını getirmelerini istemiş. Amacı mineralleri yer altında oluştukları esnada gözlemlenmesini sağlamakmış. Ancak ayı insanlar yer altında yeterince ışık olmadığından mikroskoplarının pek bir işe yaramayacağını söylemişler.

“Bizim merceklerimiz ışığın çeşitli konumları ve yansımaları sayesinde çalışır ve sadece harici özellikleri gösterir,” demişler. “Işık olmazsa mikroskoplar da hiçbir işe yaramaz.”

Kurtçuk insanlar bunun üzerine, “Işıklar, yansımalar ve bunlara benzer konularda pek bilgimiz yok ama biz yerin altında bile görebiliriz,” demişler. “Birçok minerali ve oralarda yaşayan ufacık hayvanları görebiliyoruz. Bu hayvanlar da kör değil elbette, diğer canlıların gözlerinin, dillerinin, kulaklarının, parmak uçlarının yaptığı için onlar için yapan daha farklı duyuları var. Doğa yerin altında ve dünyanın derinliklerinde yaşayan canlılara da yerin üstünde, havada ve suda yaşayanlara davrandığı kadar cömert davranmıştır. Yerin altında az da olsa ışık vardır aslında ama orada yaşayanların gözleri yerin üstünde yaşayanlar gibi değildir. Yer altındaki ışığa göre çalışabilecek mercekleri yoksa korkarız ki ayı insanların mikroskopları orada pek bir işe yaramaz.”

Kurtçuk insanların bu konuda çok bilgili olması imparatoriçeyi memnun etmiş. “Yerin altında gördü-

ğünüz bu mineraller ve minicik hayvanlar renksiz mi peki?” diye sormuş onlara.

Kurtçuk insanlar bu soru karşısında kahkahalarına mani olamamışlar.

“Çok mu tuhaf bir şey sordum, niye gülüyorsunuz?” demiş imparatoriçe.

“Affedin bizi majesteleri, renksiz varlık lafını duyunca kendimize engel olamadık,” demişler.

“Nedenmiş o?” diye sormuş imparatoriçe. O anda merakı öfkesine baskın geliyormuş. “Renk sadece bir rastlantı değil midir? Nihayetinde kendi kendine var olamayan, bir varlığa sahip olmayan bir şey değil midir?”

“Haddimizi aştığımız için bizi bağışlayın majesteleri ancak size bunu kim söylediye onun aklından şüphe etmelisiniz,” demiş kurtçuk insanlar bunun üzerine. “Hiçbir şey olan bir şey doğada nasıl bir şey olarak var olabilir? Eğer bir cismi yoksa bir varlık olamaz, bir varlık değilse de hiçbir şeydir. Aslında kendi kendine mevcut olmakla başka bir varlıkta mevcut olmak arasındaki fark saçmalıktan ibarettir. Çünkü doğada hiçbir şey diğer varlıklardan bağımsız olarak kendi başına var olamaz veya kendinden ibaret olamaz. Doğanın her bir zerresi birdir, kendi içlerinde ayrılırsalar, başkalaşırsalar, karışırsalar da doğa var oldukça birbirlerinden tamamen ayrılamazlar. Böyle bir şey olacak olursa sizi temin ederim ki doğa anında yok olacaktır. Tek bir atom bile doğadan ayrışsa gerçekleşecek olan budur. O yüzden majesteleri ne renksiz bir varlık bulabilirsiniz doğada ne de

varlıksız bir renk. Çünkü renk, şekil, yer, boyut ve varlık tek bir şeyden ibarettir ve birbirlerinden ayrılamazlar.”

Kurtçuk insanların verdiği bu muazzam yanıt karşısında imparatoriçe onların kendisine gülmelerini affetmekle kalmamış, sorduğu ilk soruya kendisi de katıla katıla gülmeye başlamış. Bugüne kadar bundan daha akla yatkın bir şey duymadığını da itiraf etmiş.

Daha sonra bitkileri, mineralleri ve diğer şeyleri var eden tohuma benzer varlıklar olup olmadığını sormuş onlara.

“Mineraller konusunda böyle bir şeye rastlamadık efendim,” demişler. “Ancak bitkilerin tohumları vardır ve bu tohumlar sayesinde ürerler.”

“Peki bu tohumlar yeni bitkilerin oluşması esnasında yok oluyorlar mı?” demiş imparatoriçe.

“Tohumlar yok olursa hiçbir şey üremez majesteleri,” demiş kurtçuk insanlar. “Bitki tohumları yok olmak şöyle dursun çoğalıyorlar. Tek bir tohumdan üreyen bitki içinde birçok başka tohum barındırıyor.”

“Ama bir tohum kendi başına nasıl çoğalabilir?” demiş imparatoriçe.

“Kendi başlarına çoğalmıyorlar efendim,” demiş kurtçuk insanlar. “Üremelerine yardım eden birçok varlıkla birleşiyorlar ve kopyalama yoluyla parçalarını şekillendiriyorlar.”

“Peki bu başkalaşım esnasında tohumlar kendilerini nasıl saklıyorlar?” diye sormuş imparatoriçe bu sefer.

“Tohumlar kendilerini saklamaz efendim,” diye cevap vermişler. “Üreme esnasında kendilerini ortaya çıkarırlar. Bizim gözlerimizle görünmeleri çok zordur sadece, böylece değişken ve üretken hareketleri diğer hayvanlar tarafından da görülemez.”

İmparatoriçe biraz düşündükten sonra bu cevabı makul bulmuş ve aklındaki bir başka soruyu sormuş kurtçuk insanlara:

“Dünyada varlık olmayan şeyler de var mı?”

“Böyle bir şeyi hiç duymadık majesteleri,” demişler ona. “Eğer bu sorunun cevabını bulmak istiyorsanız cismani olmayan ruhlara sormalısınız. Belki onlar size tatmin edici bir cevap verebilirler.”

“Peki her şeyin başlangıcı ile ilgili ne düşünüyorsunuz?” diye sormuş imparatoriçe bu sefer.

“Başlangıç ile ne kastettiğinizi anlayamadık efendim,” demiş kurtçuk insanlar. “Doğada başlangıç diye bir şey yoktur. Çünkü doğa sonsuzdur, içindeki her şey kendi cismani, değişken hareketlerine bağlı olarak sonsuz değişim ve başkalaşım geçirirler ancak ortaya hiç yoktan bir şey çıkmaz, her şey değişir ama hiçbir şey doğrudan başlamaz. Bu yüzden doğada sonsuz devinim vardır ancak başlangıç yoktur.”

İmparatoriçe bu cevabı da oldukça beğenmiş. “Dünyada yaşayan her canlı bir şekilde bu devinim içinde bazı hünerler kullanır mı?” diye sormuş daha sonra.

“Elbette majesteleri,” demiş kurtçuk insanlar kendilerinden emin bir şekilde. “Her şeyin oluşmasında dünyadaki farklı varlıklar birbirleriyle işbirliği ederler.

Çoğu zaman farklılıklar, karışık türler de ortaya çıkar. Örneğin hoş kokulu çiçekler veya tatlı meyveler yerine yabani otlar da üreyebilir. Bu konuda bahçıvanlar da önemli işler görürler ve kurtçuklar ve yerin altında yaşayan diğer canlılar için yaşamsal tehlike oluşturabilecek bu yabani otları onların yaşam alanlarından uzaklaştırırlar.”

“Kurtçuklar sadece topraktan ürer sanıyordum ben?” demiş imparatoriçe bunun üzerine. “Yabani otlar onları neden etkilesin ki?”

“Kurtçukların üremesi de diğer türlerin üremesi gibi türlerinin doğasına ve yapısına bağlıdır efendim,” demişler bunun üzerine. “Bazıları çiçeklerden, bazıları köklerden, bazıları meyvelerden ve bazıları da doğrudan topraktan ürerler.”

“Sonra da kendilerine can veren canlıları yiyecek besleniyorlar öyle mi yani?” demiş imparatoriçe. “Nankör varlıklarmış demek ki.”

“Kurtçukların yaşamı kendilerine aittir efendim,” demiş kurtçuk insanlar.

“Onlara doğadaki hiçbir varlık kendi başına can veremez veya canlarını alamaz. Doğanın parçaları ve canlıları yalnızca başka canlıların ve parçaların ortaya çıkması veya çözünüp doğaya karışması için işbirliği edebilirler sadece.”

İmparatoriçe kurtçuk insanlara daha birçok soru sorduktan sonra onları huzurundan uğurlamış, verdikleri cevapları çok beğendiğini söyleyerek gözlemleri konusunda onları teşvik etmeyi de ihmal etmemiş. Daha sonra kimyager maymun insanları yanına

çağırması ve onlardan zanaatlarını kullanarak gerçekleştirdikleri başkalaşimleri anlatmalarını istemiş.

Maymun insanlar önce doğal varlıkları oluşturan en ilkel unsurların neler olduğunu ve zanaatlarını kullanarak bu varlıkları meydana getiren ilkeleri nasıl keşfettiklerini anlatmışlar uzun uzun. Ancak aralarında epey görüş ayrılıkları varmış. İçlerinden bazıları doğal varlıkların hepsinin onları var eden dört element olduğunu savunuyormuş. Bu elementler ateş, hava, su ve toprakmış. Diğerleri bu element birleşimini reddediyormuş. Onlara göre bu dört elementin hiçbir işlemle içlerinde bulunamayacağı birçok varlık varmış. Üstelik ateşle işleminden geçirildiğinde bu dört elementten daha fazlasını içinde barındırdığı anlaşılan çeşitli canlılar da varmış ve bu nedenle doğal varlıkların temelinde ancak tuz, sülfür ve cıva olabilirmiş. Ancak bu görüşe de karşı çıkan bir grup varmış. Onların görüşlerine göre ise bu sayılanların hiçbiri doğal varlıkların temeli olamazmış. Kimya alanındaki uzun ve zahmetli çalışmaları onlara bütün doğal varlıkların sudan ortaya çıktığını göstermiş. Bütün bitkiler, mineraller ve hayvanlar farklı tohumlar sayesinde farklı biçimlere bürünmüş sudan başka bir şey değillermiş. Bu üç grubun ateşli tartışmaları saatler sürmüştü. İmparatoriçe artık söylenenleri duyamıyormuş, kulağına gelen sadece yüksek ve anlamsız bir uğultuymuş. O yüzden ayağa kalkıp bağırarak hepsini susturmuş ve kendisi konuşmaya başlamış:

“Hepinizin kendi alanınızda çok çalıştığınıza dair inancım tam. Doğanın temel ilkelerini keşfetmek için

gecenizi gündüzünüze katıyorsunuz. Ben size doğa ve onun işleyişi hakkında yaptığım gözlemler ve akıl yürütmelerle ne sonuca vardığımı söyleyeyim: Doğa sonsuz ve sürekli devinim halinde olan bir şeydir. Bu devinim esnasında sonsuz parçaya bölünür ve bu parçalar da sonsuz değişimler ve başkalaşımalar geçirerek başka parçalara bölünür. Bunun akla ve mantığa yatkın başka bir açıklaması yok gibi görünüyor bana. Bu durumda doğal varlıkların ilkel unsurlarını veya onları var eden en ufak parçaları arayıp durmak nafile bir uğraştır. Çünkü doğanın tek evrensel unsuru sürekli değişim halinde olan maddedir, bütün şeylerin kaynağı da budur. Ateş de doğanın bir yaratığıdır, bazı varlıklar üstünde çok etkiliyken bazıları üzerinde hiç gücü yoktur. Altını düşünün; ateşle ne kadar müdahale ederseniz edin onda bir değişiklik meydana getiremezsiniz. Hal böyleyken, neden ateş gibi basit bir varlığın doğadaki her şeyin temeli olduğuna inanalım? Saydığınız dört element de, tuz, sülfür ve cıva da, su da tıpkı ateş gibi doğaya ait birer varlıktır sadece. Bu yüzden bu nafile çabalarla vaktinizi harcamayı bırakın, inandığınız şeyleri dürüstçe gözden geçirin ve halk için daha faydalı olabilecek araştırmalar yapın.”

İmparatoriçenin doğa konusunda böyle kapsamlı fikirlere sahip olması maymun insanları şaşırtmış. Kimyasal bileşenler ve deneyler hakkında uzunca bir süre konuşulduktan sonra imparatoriçe nihayet aklını kurcalayan şu soruyu sormuş:

“İmparatorluktaki herkes oldukça genç, sıhhatli

ve kuvvetli görünüyor ancak yaşını sorduğumda herkesin çok yaşlı olduğunu öğreniyorum. Yirmi yaşında gibi görünüp de iki yüz, üç yüz, hatta dört yüz yaşında olanlar var. Bu doğal bir şey mi yoksa bir çeşit ilahi lütuf mu, biliyor musunuz?”

Maymun insanlardan biri öne çıkmış, “Bu karmaşık ve anlatması uzun bir hadisedir efendim,” demiş ve konuşmaya başlamış:

“Dünyamızın altın rengi kumları olan yerlerinde kendine has özelliklere sahip bir kaya çeşidi bulunur. Bu kayanın içi oyuktur ve bu oyukta zamk kıvamında bir madde çoğalır. Bu maddenin kullanılacak kıvama gelmesi yüzyıllar sürer. Eğer bu zamk avuç içinde biraz ısıtılırsa eriyerek yağ kıvamını alır. Bu yağ ölmek üzere olan bir kişiye her gün bir bezelye tanesi kadar içirildiğinde önce bir hafta boyunca hastanın tükürük bezlerinin fazla çalışmasına sebep olarak sürekli tükürmesini sağlar. Daha sonra bu tükürükleri kusmuklar ve balgamlar izler ve biraz daha zaman geçince çeşitli renklerde vücut salgıları dökülür ağızdan: Önce soluk bir sarı, daha sonra koyu bir sarı, ardından yeşil ve nihayetinde siyah renk alır bu salgılar. Her birinin tadı ve yapısı farklıdır. Kimileri daha iyi kokar, kimileri tuzludur, ekşi ve acı olanları vardır. Kişi bu kadar kussa bile hastalanmaz, halsiz düşmez. Bu salgılar vücuttan ani ve acısız şekilde çıkar. Bu şekilde hastanın midesi ve diğer birçok iç organı temizlendikten sonra yağ beyni etkilemeye başlar. Hastanın burnundan ağızından gelenlere benzer vücut sıvıları gelir, burası da temizlendikten sonra

bütün vücuttan çok miktarda dışkı, sidik, ter çıkar ve en sonunda hastanın burnu ve hemoroidi kanar. Bütün bunlar altı hafta gibi bir sürede gerçekleşir. Yağ vücudu kısım kısım etkiler. Vücudun içi tamamen temizlendikten sonra sıra dışına gelir ve hastanın her tarafını kalın bir yara kabuğu kaplar. Saçlar, dişler, tırnaklar dökülür. Yara kabuğu tam olgunluğa erişince sırt kısmından açılır ve bir zırh gibi tek parça halinde düşer. Bunun olması dördüncü ayın sonunu bulur. Daha sonra hasta cesetlerin sarıldığı türden, belli sıvıların emdirilmesiyle hazırlanmış bir kumaşa sarılır ve tedavinin dokuzuncu ayının sonuna kadar bu kumaşın içinde kalır. Bu aynı zamanda bir bebeğin ana rahminde geçirmesi gereken süredir. Bu sürede hasta sadece kartal yumurtasıyla ve geyik sütüyle beslenir. Dokuzuncu ayın sonunda sarıldığı kumaştan çıkarıldığında hem görüntü hem de sağlık açısından yirmi yaşında gibidir. Bahsettiğim zamkın seyreltilmiş hali yaraların iyileştirilmesinde de kullanılır. Ayrıca dikkatinizi çekmiş olmalıdır ki, imparatorluktan hiç kimse kireç suyundan veya içine kireç taşı koyulmuş sudan başka içecek tüketmez. Yemek olarak kümes hayvanlarını tercih eder ve sık sık ava giderler. Bunun da uzun ömürleri üzerinde bir etkisi vardır elbette.”

İmparatoriçe duydukları karşısında âdeta şoka girmiş. Maymun insanlar ne büyük bir mucizeden bahsettiklerini bilmez gibiymiş, öyle ki bütün bunları heyecansız bir doğallıkla anlatmışlar ona. İmparatoriçe geldiği dünyada Felsefe Taşı denen bir taştan

bahsedildiğini duymuş elbette ama onu bulan bir kişi bile yokmuş bu yüzden kendisi de bunun bir masaldan ibaret olduğuna inanmış hep. Aklına ayrıca elindeki küçük bir taşla bütün hastalıkları iyileştirebilen bir adama ve bütün hastalıkları vücuttan emen Alkahest adında bir sıvıyı bulan bir kimyagere dair söylentiler de gelmiş. Ama yaşlı bir insanı yeniden genç ve kuvvetli birine dönüştüren bir maddenin varlığını ilk kez duyuyormuş. Bu madde insan eliyle yapılıyor olamazmış elbette, nihayetinde doğanın zayıf bir taklidinden ibaret olan zanaat böylesi doğaüstü bir şeyi ortaya çıkaramazmış. Bu maddenin doğal bir şekilde ortaya çıkması daha muhtemel geliyormuş ona, nihayetinde doğa çok çeşitli ve mucizevi şekillerde işlermiş, onun nasıl çalıştığını tamamen anlayabilecek hiçbir canlı yokmuş.

Kimyagerlerle toplantısı bittiğinde imparatoriçe Galenik hekimlerini, otacılarını ve anatomi uzmanlarını çağırmış. İlk olarak otacılara birçok bitki ve ilacın özelliklerini ve bu özelliklerin kaynağını sormuş.

Otacılar bitkilerin özelliklerini ellerinden geldikince detaylı bir şekilde anlatmışlar ancak her birinin kendine has bu özellikleri nereden aldığı bilinmiyormuş. Otacılar bitkilerin bu özelliklerini genel olarak sonsuz doğa içindeki sonsuz biçimdeki kendilerine has ve cismani hareketten aldıklarını tahmin ediyorlarmış.

“Üstelik ilaçlar ve bitkiler bu hareketlerinde en az insanların söz ve hareketlerinde oldukları kadar bilgedirler,” diye eklemişler. “Hatta insanlardan daha

bilge olduklarını söylemek bile yanlış olmaz. Çünkü konuşma, melekesi bazı canlılarda akıl ve mantığın bir belirtisidir ancak işe yaradığından çok yanıldığı olmuştur. Bitkiler ise insanlardan çok daha nadir yanılgıya düşerler.”

İmparatoriçe daha sonra bitkilerin başka şeylerle karıştırılması sonucu sahip oldukları özelliklerden başka özelliklere sahip olup olamayacağını sormuş.

Otacılar bitkilerin özlerini değiştirmeden onların suni etkiler yaratabilmesini sağlayabildiklerini söylemişler.

İmparatoriçe daha sonra anatomi uzmanlarından canavar denen canlıları bulmalarını ve onları keserek incelemelerini istemiş. Ancak anatomi uzmanları bu konuda pek gönüllü değillermiş.

“Bu oldukça faydasız bir iş olur majesteleri,” demişler çekinerek. “Üstelik bizim alanımızda ilerlememizi de engeller. Çünkü bizim hayvanları keserek incelememizin nedeni onların bedenlerindeki hastalıkları ve bozuklukları bulup araştırmak ve böylece hayatta olan canlılarda benzer belirtiler gördüğümüzde onları nasıl tedavi edeceğimizi öğrenmeye çalışmak. Takdir edeceğiniz gibi bütün mesaimizi insanlığın iyiliğini muhafaza etmeye harcıyoruz. Canavarları incelemek ne doğanın düzensiz hareketlerinin sonucunu görmemizi sağlar ne de yeni canavarların üremesini engeller. Sırf meraklı insanları tatmin etmek için bizi asıl işimizden alıkoymayın yalvarırız.”

İmparatoriçe bu tür araştırmaların deneysel filozoflar için epey verimli olduğunu söylemiş.

“Eğer deneysel filozoflar kıymetli zamanlarını böyle işlevsiz uğraşlarla harcıyorlarsa ömürleri boşa gidiyor demektir,” demiş anatomi uzmanları bunun üzerine.

İmparatoriçe daha sonra Galenik hekimleri yanına çağırarak çeşitli hastalıklar hakkında onlardan bilgi almış ancak en çok merak ettiği iki şey apopleksi ve lekelihumma hastalıklarının sebebi ve doğasıymış.

“Apopleksi beyinde meydana gelen ölümcül bir felç biçimidir efendim,” demiş hekimler. “Lekelihumma ise hayati organların kangrene yakalanmasıdır. Dış uzuvlardaki kangren nasıl bedenini içini etkilerse, iç organlardaki kangren de eninde sonunda bedeninin dışında kendini gösterir. Bundan dolayıdır ki vücutta lekeler görülmeye başladığında ölüm kaçınılmazdır çünkü bu lekeler vücudun içinin tamamen hastalıkla kaplandığını gösterir. Bazı kangren türleri diğerlerinden daha hızlı biçimde yayılır ve bütün kangren türleri içinde lekelihumma en bulaşıcı olanıdır. Sıradan kangrenler vücudun parçalarına bulaşır ve hastayı öldürdüğünde gidecek bir yerleri kalmaz ancak lekelihumma sadece bulaştığı kişiyi değil onun etrafındakileri de öldürür. Kendisi için doğru şartlar oluşursa bütün bir gezegene bulaşabilir.”

Lekelihummanın nasıl çoğaldığını bilmek isteyen imparatoriçe hastalığın nasıl bu kadar bulaşıcı hale geldiğini sormuş. Fiziksel olarak bir vücuttan diğerine mi sıçırıyormuş yoksa?

“Bu konuda hekimler arasında büyük fikir ayrılıkları var efendim,” demiş hekimler. “Solunum ve ter yoluyla bölünüp çoğalarak mı bulaşıyor yoksa gerçekten hoplayan zıplayan bir şeyler mi var kimse bilmiyor. Deneysel filozoflar mikroskopları sayesinde lekelihummanın atomlar kadar küçük bir sinek sürüsü olduğunu keşfettiklerini söylüyorlar, bunlar güya bir bedenden diğerine uçuyorlarmış. Ancak mesleğimizin en ileri gelenleri bu fikre gülüp geçiyor. Onlara göre bu hastalık kopyalama yoluyla bulaşıyor; yani vücudun sağlıklı olan kısımları hasta olan kısımlarını taklit ediyor ve bu şekilde lekelihumma giderek artan bir hızla yayılıyor.”

Böylece birçok konuda bilgi sahibi olan imparatoriçe artık biraz daha farklı konuları araştırmaya karar vermiş ve matematikçi olan örümcek insanları, geometriyle ilgilenen bit insanları ile vaiz ve mantıkçılar olan saksagan, papağan ve cüce karga insanları çağırtmış.

Huzuruna ilk önce matematikçiler çıkmış, önlerinde tomar tomar kâğıtlar, bu kâğıtların üzerinde noktalar, çizgiler, kareler, daireler, üçgenler ve daha birçok şey varmış. Oldukça zeki ve açık görüşlü olmasına rağmen imparatoriçe bunları bir türlü anlayamamış. Anlamak için çabaladıkça da daha çok kafası karışmış.

“Bu daireleri kafanızdan mı uydurdunuz bilmiyorum,” demiş onlara. “Yoksa bu noktalar ve çizgiler tamamen varsayım mı? Hepsi o kadar belirsiz ve küçük ki, hayal ürünü gibi görünüyorlar bana.”

Ancak matematikçiler yalnızca öğretmen değil-
lermiş, içlerinde birçok büyücü varmış ve önemli bir
kısmı da ruhlardan haber alma yeteneğine sahipmiş.
Tam da bu yüzden sembolleri ve işlemleri son derece
girift ve anlaşılmazmış.

“Sizin zanaatınızda öğrenecek çok şey var,” demiş
imparatoriçe onlara. “Bunların hepsini öğrenmeye
kalksam kendi görevlerimi yerine getirecek zama-
nım kalmaz. Üstelik şu noktalarınıza, çizgilerinize
ve şekillerinize hiçbir anlam veremiyorum, varlık ol-
mayan varlıklar gibi hepsi.”

Daha sonra bit insanlar çıkmış imparatoriçenin
huzuruna. Bunlar dünyadaki her varlığı en ince de-
tayına kadar ölçmeye, her bir atomuna kadar tart-
maya çalışmışlar ancak özellikle havayı tartmaya
kalktıklarında hiçbir tutarlı sonuç elde edememişler.
En sonunda bu işin imkânsız olduğuna kanaat ge-
tirmişler ve bu yüzden saraya da elleri boş gelmişler.

Bu durum imparatoriçeyi çok kızdırmış, “Bunca
zamanı, bunca kaynağı imkânsız olduğu baştan bel-
li olan bir girişime mi harcadınız yani?” diye sormuş
onlara. “Herhangi bir gerçeğe ulaşamadığınız gibi bu-
nun için çalışan başkalarının kaynaklarına da ortak
oldunuz. Bu yaptığınız en hafif tabiriyle düzenbazlık!”
Böylece bit insanların topluluğu oracıkta dağıtılmış.

İmparatoriçe daha sonra vaiz ve mantıkçılar olan
saksağan, papağan ve cücekarga insanlarla konuşmak
istemiş. Bunun üzerine papağan insanlardan biri âde-
ta bir tören havasıyla ayağa kalkmış, imparatoriçeye
doğru bir adım armış ve ağdalı bir konuşma yapmaya

başlamış. Ancak henüz konuşmasının yarısına bile gelmeden laflarını öyle bir dallandırıp budaklandırmış ki kendisinin bile kafası karışmış. Konuşmayı ilerletemediğinden birkaç cümle geriye gitmeyi denemiş ancak bunu da başaramayarak hem kendisini hem de topluluğunu utanç içinde bırakmış. Bir başka papağan onun imdadına yetişmek amacıyla başka bir konuşma yapmaya başlamış ama onun da akıbeti arkadaşından farklı olmamış.

Bu durum imparatoriçenin biraz canını sıkmış. “Bu iş böyle yapılmaz,” demiş sinirlerine hâkim olmaya çalışarak. “Kelimelerin biçimlerini çok önemsiyorsunuz, çok fazla formalite ve ayrıntıyla kendiniz dahil herkesin kafasını karıştırıyorsunuz. Ben sizin doğanız itibarıyla akıcı bir dile ve yetkin hafızalara sahip olduğunuzu biliyorum. Size tavsiyem konuşurken biçimden çok öze önem verin, bırakın gerisini zaten doğanızda bulunan hatipliğiniz halletsin.”

İmparatoriçe en sonunda mantıkçılarının münazara işinde ne kadar ilerleme kaydettiklerini merak etmiş ve onlardan çeşitli konularda tartışmalar yapmalarını istemiş. Mantıkçılar da Aristo mantığını kullanarak çeşitli argümanlar atmışlar ortaya.

İçlerinden biri “Her politikacı bilgedir, her düzenbaz da politikacıdır, o halde her düzenbaz bilgedir,” demiş.

Bir başkası yine Aristo mantığıyla başka bir yordamada bulunmuş ve, “Hiçbir politikacı bilge değildir, her düzenbaz ise politikacıdır, o halde hiçbir düzenbaz bilge değildir,” demiş.

Üçüncü bir kişi öne çıkarak, “Her politikacı bilgedir, bazı düzenbazlar da politikacıdır, o halde bazı düzenbazlar bilgedir,” demiş.

Dördüncü bir kişi ise, “Hiçbir politikacı bilge değildir, bazı düzenbazlar da politikacıdır, o halde hiçbir düzenbaz bilge değildir,” diye karşı çıkmış.

Bu tartışma bittikten sonra ikinci bir tartışmaya girişmişler. İçlerinden biri yine Aristo mantığını kullanarak “Her filozof bilgedir, her hayvan da bilgedir, o halde her yük hayvanı bir filozoftur,” argümanını atmış ortaya.

Bir başkası bu argümanın yanlış olduğunu söylemiş ve “Her filozof bilgedir, bazı hayvanlar ise bilge değildir, o halde bazı hayvanlar filozof değildir,” demiş.

Bu tartışmalar böyle saatlerce sürmüş, en sonunda fenalık geçireceğini hisseden imparatoriçe ayağa kalkıp herkesi susturmuş.

“Yeter, tamam!” diye bağırılmış. “Daha fazla tartışmayın, beynim şişerek kafatasımdan dışarı fırlayacak gibi hissediyorum. Sizin bu bir örnek mantığınız bütün doğal akıl yürütmelerin önüne geçiyor. Bakın, maharet akıllı var etmez ancak akıl mahareti var eder. Bu yüzden doğal ve akılcı mantık her zaman maharetli söz oyunlarına tercih edilmelidir. Sonuçta maharet denen şey çoğunlukla tutarsızdır ve insanın anlayışına destekten çok köstek olmuştur. Evet, mantık yürütme konusunda çok maharetlisiniz ancak bu maharetinizi işlevin önünde tutmuşsunuz ve artık birbirine çok benzer tekerlemeler söylemekten ileri

gidemiyorsunuz. Bu şekilde gerçeğe ulaşmak şöyle dursun onunla aranıza kendi elinizle kalın duvarlar örersiniz.”

Ancak mantıkçılar buna karşı çıkmışlar: “Doğanın bilgisi doğa felsefesidir majesteleri,” demişler. “Ancak mantık yürütme mahareti olmadan güdük kalır, münazara yoluyla ulaşılamayan gerçek imkânsız bir gerçektir.”

“Gerçekler doğa felsefesinde olduğu kadar diğer bilgilerde de yatar,” demiş imparatoriçe bunun üzerine. “Hiçbir bilgi parçası kendi başına her şeyi açıklayamaz çünkü bilgi hem bölünebilir hem de birleştirilebilir bir şeydir. Tanrı mükemmeldir ancak doğada böyle bir iddia olamaz çünkü düzensiz hareketler de onun bir parçasıdır ve akıl yürütme maharetinin tek başına bunları bir düzene koyabileceğine inanmak da aptallıktır açıkçası. İmkânsız gerçeğe gelince, bununla ne kastettiğinizi anlamadım açıkçası. Gerçek imkânsızlıktan daha fazlasıdır, daha doğrusu bu ikisi arasında epey fark vardır ve nasıl tek bir şey gibi birlikte kullanılabilirler bilmiyorum. Kısacası sizin çalışma alanınızı hiç onaylamıyorum. Topluluğunuzu dağıtmayacağım ancak konuşmalarınızı da daha fazla dinlemek istemiyorum. Bundan sonra münazaralarınızı kendi aranızda tutun, ne imparatorlukta ki insanların kafasını karıştırın ne de dine, politikaya, kanunlara karışın.”

Mantıkçılar huzurundan ayrıldıktan sonra imparatoriçe biraz kafasını dinleme ihtiyacı hissetmiş. Bu esnada kendi kendine imparatorlukta ki dini uygulamaları düşünmeye başlamış. Ona göre yürürlükteki

inanç sistemi epey sorunluymuş, insanlar ilahi gerçek hakkında daha fazla bilgiye sahip olmalıymış. Bunun üzerine bütün bir imparatorluğu kendi dinine geçirmenin mümkün olup olmayacağını düşünmüş ve bu amaçla kiliseler inşa ettirmeye karar vermiş. Ayrıca kadınlar için de cemaatler kuracak ve kendisi de bunların başı olacakmış. Bu şekilde insanlara dinini anlatması daha kolay olurmuş.

İmparatoriçe hiç vakit kaybetmeden bu planını hayata geçirmeye koyulmuş. Genelde oldukça keskin zekaya, anlayışa, açık fikirlere ve sağlam yargılara sahip olan kadınlar imparatoriçenin etkili hitabeti ve her yönüyle yaşamsal olan öğretileri sayesinde kısa sürede mütedeyyin ve gayretli birer inanan olmuşlar. İmparatoriçe bu sayede sadece onları kısa sürede kendi dinine döndürmekle kalmamış, bütün dünyadaki vatandaşlarının da ilgisini kazanmış. Ancak bir süre sonra insanlığın tutarsız doğasını gördükçe vatandaşlarının zamanla bu yeni dinden bıkacaklarını, ilahi gerçeği aramaktan vazgeçeceklerini, kendi tasavvurlarının peşine düşeceklerini ve sadece kendi arzuları için yaşamaya başlayacaklarını düşünerek korkuya kapılmış ve bunun olmasını engellemek için elinden gelen her şeyi yapmaya karar vermiş.

O anda aklına kuş adamların alevler içinde yanan bir dağdan bahsettiği gelmiş. Hiç zaman kaybetmeden kurtçuk insanların en bilge en parlak zekalı olanını yanına çağırmış ve bu alevli dağ patlamasının sebebini bulmasını emretmiş.

Kurtçuk insan güvendiği diğer kurtçuk insanlardan bir ekip kurmuş, bahsi geçen dağın derinliklerine inmiş ve geri dönüp imparatoriçeye bulduklarını anlatmış:

“Dağın dibinde tuhaf bir kaya var efendim,” demiş. “Bu kaya ıslandığı zaman aşırı bir sıcaklık ürettiyor, en sonunda kendi kendine alevlenip kuruyana kadar kıvılcımlar saçıyor etrafa. Kuruyunca da yanmayı bırakıyor.”

İmparatoriçe bunu duyduğuna çok sevinmiş ve kurtçuk insandan derhal gidip kendisine o kayadan biraz numune getirmesini istemiş. Ancak bu işi gizli saklı yapması çok önemliymiş. Daha sonra kuş insanları yanına çağırıp kendisine bir parça güneş taşı bulup bulamayacaklarını sormuş.

“Eğer dünyanın aydınlığını bozmak niyetinde değilseniz bunu yapmak neredeyse imkânsızdır efendim,” demişler ona. “Ancak sizi mutlu edecekse, dünyadan baktığımızda farkına bile varmadığımız birçok yıldızdan birini parçalayabiliriz.”

Bu öneri imparatoriçeyi çok mutlu etmiş. Böylece ayı insanlarla kurtçuk insanları gizli görevlerine gönderip kendisi de birbirinin üstünde duracak şekilde iki şapel inşa ettirmeye koyulmuş. Bu şapellerden biri çatısıyla, duvarlarıyla ve sütunlarıyla tamamen elmas döşeliymiş, diğerini de ayı insanların getireceği yıldız taşıyla süslemiş. Ateşin gücü elması eritmeye yetmediğinden alevli taşı bu elmasların üstüne yerleştirmiş. Şapelin inşaatı tamamlandığında alevli taşın olduğu yere incecik borular döşetmiş.

Bu borular taşı sürekli ıslatıyormuş ve daha sonra bir vana açıldığında bu sular bir fıskiye gibi etrafa dökölüyormuş, alevli taş bu şekilde sürekli ıslak kaldığı için, elmasların ışığı yansıtma yeteneğinin de yardımıyla şapel alevler içinde kalmış gibi görünüyormuş.

Yıldız taşıyla bezeli ikinci şapelin tek görevi parlak ve güzel bir ışık yaymakmış. Her iki şapel de gece gibi karanlık bir manastırın ortasında sütunlar üstünde yükseliyormuş. Etrafında hiç ışık yokmuş ancak yıldız taşından ve alevli taştan gelen ışık dört bir yandaki insanların dikkatini şapele çekiyormuş. Üstelik, inşaat esnasında maharetini ortaya döken ustalar sayesinde her iki şapel de kendi merkezlerindeki bir çember etrafında, birbirlerine zıt yönde ve yörüngeleri hiç kesişmeden dönüyorlarmış.

İmparatoriçe alevli taşla döşeli şapelin içinde günahkârlara onları korkutacak vaazlar veriyor, ölümlerinden sonraki yaşamlarında sonsuza dek ateşler içinde işkence göreceklerini söylüyormuş. Yıldız taşıyla döşeli diğer şapelde ise günahları için pişman olup tövbe edenlerin yüreklerine su serpecek şeylerden bahsediyormuş.

Alevler içindeki ilk şapelde bulunmak imparatoriçeyi hiç etkilemiyormuş çünkü gizli borularla taşla sürekli sökül en su sayesinde buradaki sıcaklık onun dayanmayacağı kadar yüksek değ ilmiş. Yıldız taşıyla döşeli diğer şapelde ise öylesine parlak ve beyaz bir ışık varmış ki, imparatoriçe bu sayede cennette de cehennemde de bir melek gibi görünüyormuş vaaz esnasında zira ilk şapel cehennemin, ikinci şapel ise

cennetin bir temsiliymiş.

Böylece imparatoriçe hünerleri ve zekası sayesinde bu Kristal Dünya'nın insanlarını kendi dinine döndürmekle kalmamış, kan dökmeye veya zor kullanmaya gerek kalmadan onların inançlarını sürekli canlı tutmayı da başarmış. Nihayetinde en iyi bildiği şeylerden biri inancın insanlara zorla kabul ettirilemeyeceği, ancak nezaketle ve ikna yeteneğiyle onlara sunulabileceğiymiş. Zira korku insanları itaate zorlayabilirmiş ancak sevgi hem korkudan daha uzun sürer hem de insanları yaptıkları işlerde daha özenli kılarmış.

Artık devletin de kilisenin de daha düzgün ve daha iyi bir şekilde işlediğine kanaat getiren imparatoriçenin aklına bir anda geldiği dünya düşmüş. Geride bıraktığı gezegeninde neler olup bittiğini merak ediyormuş ancak oradan nasıl haber alabileceğine dair hiçbir fikri yokmuş. Uzunca bir süre düşündükten sonra bu konuda ona yardım edebilecek tek şeyin cismani olmayan ruhlar olduğuna karar vermiş. Her alanda çalışan insanların en bilgili, en zekilerini yanına çağırıp dünyalarında bu ruhların bulunup bulunmadığını sormuş onlara.

İlk önce gözlemlerinden ve akıl yürütmelerinden en çok etkilendiği kurtçuk insanlara yöneltmiş bu soruyu ancak onlar böyle varlıklara hiç rastlamadıklarını söylemişler. Yerin altında ve üstünde yaşayan bütün varlıklar cismaniymiş. Daha sonra sinek insanlara havada böyle varlıklar görüp görmediklerini sormuş.

“Sonuçta bir sürü gözünü var,” demiş. “Onları görebilecek bir canlı varsa eğer, o siz olmalısınız.”

“Cismani olmayan bu ruhları yerde yaşayan kurtçuk insanların görememesi normal majesteleri,” demiş sinek insanlar bu soruya cevap olarak. “Ancak biz bu tür varlıkların havanın belli bölgelerinde yaşadıklarını biliyoruz.”

“Konuşabiliyor musunuz peki onlarla?” diye sormuş imparatoriçe telaşla. “Ortak bir lisanınız var mı? Anlıyor musunuz birbirinizi?”

“Bu varlıklar genelde cismani kisvelerin ardına saklanırlar efendim,” demiş sinek insanlar. “Çoğunlukla havadan yapılma bu kisveler onların bedeni gibidir. Bazen şartlar el verdiğiğinde başka maddelerin içine de saklanırlar ancak istedikleri gibi biçim değiştiremezler, kılıkklarının biçimiyle sınırlı durumdadırlar. Bu duruma iletişim demek mümkün müdür bilemeyiz ama onlarla aramızda iletişime en yakın şey bu.”

“Peki sizce benim onlarla buluşmam, onlara bir şeyler sormam mümkün mü?” demiş imparatoriçe.

“Neden olmasın?” demiş sinek insanlar. “Denemekten zarar gelmez.”

“O zaman gidin konuşun onlarla,” demiş imparatoriçe. “Sarayıma davetli olduklarını, benden kendilerine asla bir zarar gelmeyeceğini söyleyin.”

Sinek insanlar imparatoriçenin emrini yerine getirmişler ve kısa süre sonra cismani olmayan ruhlar ne kılıkta oldukları tam anlaşılamasa da saraya gelmişler. İmparatoriçe onları çok sıcak karşılamış,

birbirlerine iltifat etmişler. Daha doğrusu imparatoriçe onlara iltifat etmiş ve karşılık olarak güzel şeyler söylediklerini de kulaklarını kullanmadan, içinden duymuş.

“Biliyorsunuz ki ben aslında bu dünyada bir yabancıyım,” demiş daha sonra onlara. “Kendi dünyamdan buraya mucizevi denebilecek bir şekilde geldim ve geride bıraktığım dünyanın ne durumda olduğunu bilmek istiyorum. Özellikle doğduğum, büyüdüğüm yerlerde neler olup bittiğini, arkadaşlarımla ve komşularımla ne durumda olduğunu bana söyleyebilir misiniz?”

Ruhlar ona bütün istediklerini anlatmışlar. İmparatoriçe herkesin sağlıklı ve mutlu olduğunu duyduğuna çok sevinmiş. Daha sonra ruhlara kendi dünyasındaki ünlü bilim insanlarını, yazarları, filozofları sormuş. Ve en sonunda sıra imparatoriçenin en çok merak ettiği şeye gelmiş:

“Peki geldiğim dünyada henüz Kabala’yı^{*} açıklayabilen oldu mu?”

“Siz oradan ayrıldığınızdan beri birçok insan bunun için uğraşmaya devam etti,” demiş ruhlar. “Her zaman olduğu gibi elbette. Ancak bunu yapmaya en çok yaklaşan iki kişi, kendileri bunu kabul etmese de, Doktor Dee ve Edward Kelly adında iki kişiydi. Bunlardan biri Musa’yı diğeri ise Harun’u temsil ediyordu.

* ç.n: Değişmeyen, ebedi ve gizemli Ein Sof ile ölümlü ve sonlu evren arasındaki ilişkiyi açıklamayı amaçlayan ezoterik Yahudi öğretisi.

Ancak kısa süre içinde ikisinin de sahtekâr olduğu ortaya çıktı. Hatta kendi ülkelerinden Benjamin Johnson adında ünlü bir şair bir oyununa konu etti onları. Oyunun adı Simyacı idi, Kelly yerine Kaptan Face, Dee yerine de Doktor Mahir isimlerini kullandı.

İmparatoriçe o esnada bu oyunu izlediğini hatırlamış ve oyundaki kişilerle ilgili birkaç soru sormuş.

“Doğrusu majesteleri, o kadar uzun zaman geçti ki üzerinden, oyunla ilgili birçok şeyi unuttuk,” demiş ruhlar.

“Ne? Ruhlar da unutabiliyor mu bir şeyleri?” demiş şaşırان imparatoriçe.

“Tabii ki unutulabiliriz,” demiş ruhlar. “Geçmiş denen şey hafızada saklanır, uzun süre hatırlanmazsa da unutulur.”

“Ruhların unutkanlıktan azade olduğunu düşünmüştüm ben,” demiş imparatoriçe bunun üzerine.

“Hafızaya, hatırlamaya gerek duymazsınız, sadece bilirsiniz sanıyordum.”

“Hafızamız olmazsa, geçmişte olan şeyleri hatırlamazsak bugün olanları nasıl açıklayabiliriz?” diye sormuş ruhlar.

“Bilgi ve anlayış kendi başına bunlar için yeterlidir diye düşünüyordum,” demiş imparatoriçe.

“Bugünün bilgisi ve anlayışı bugünün yaşantısına aittir, geçmişin değil,” diye cevap vermiş ruhlar.

“Ama siz gelecekte olacakları da biliyorsunuz, üstelik bunun için hafızaya ihtiyacınız yok. Bu durumda geçmişte olanları da hafızaya gerek duymadan bilemez misiniz?”

“Bizim geleceğe dair bildiklerimiz geçmişteki şeyleri bugün olanlarla kıyaslayarak edindiğimiz gözlemlerden başka bir şey değil,” demiş ruhtar bunun zerine. “Nihayetinde gelecek de hafıza da geçmişin tekrarından başka bir şey değildir.”

“Peki, geldiğim dünyada  bölümlü bir Kabala var mı artık?” demiş imparatoriçe konuyu değiştirerek.

“Dee ve Kelly iki bölümlü bir Kabala yaptılar, Eski Ahit ve Yeni Ahit’ten ibaretti,” demiş ruhtar. “Ama isterlerse  bölümlü olanlarını da yazabilirler.”

“Peki bunlar geleneksel Kabalalar mı yoksa kutsal kitaba göre mi yazılmışlar? Ya da edebi bir yapıya mı sahipler? Felsefi mi yoksa?” demiş imparatoriçe merakla.

“Aslına bakarsanız tek bir şey olduğunu söylemek zor efendim,” demiş ruhtar. “Her şeyden biraz var içinde.”

“Peki Kabala gerçekten ilahi bir vahiy midir yoksa sadece doğal aklın bir ürünü müdür? Diye sormuş imparatoriçe bunun zerine.

“Kabalalar yazan hemen herkes bunun ilahi bir vahiy olduğunu iddia eder,” demiş ruhtar. “Ama yle olsun ya da olmasın, bunun hükmünü vermek bize düşmez. Bunun keskin bir zekanın, güçlü bir inancın ürünü olması gerektiğini kabul etmemiz gerekir. Ama doğal aklın burada çok yeri yoktur çünkü doğal akıl oldukça güçlü ve ikna edici olsa da Kabala ğrencileri için esas olan akıl değil inançtır.”

“Doğal akıl gibi bir de ilahi akıl var olamaz mı?” demiş imparatoriçe.

“Hayır,” demiş ruhlar kendilerinden gayet emin bir şekilde. “İlahi olan sadece inançtır. Akıl ancak doğal olabilir. Ama siz ölümlülerin kafası bu konuda o kadar karışık ki, bunları birbirinden ayırmak şöyle dursun sürekli birbirine karıştırıyorsunuz sonra da akılla inancı birbirine katıp yahni yapan ilahi filozoflar çıkıyor ortaya.”

“Doğa filozofları Kabala öğrencisi sayılabilir mi?” diye sormuş imparatoriçe.

“Hayır,” diye cevap vermiş ruhlar yine. “Mistik konularla uğraşanlar veya ilahi filozoflar bir nebze sayılabilir ama.”

“Peki Tanrı?” demiş imparatoriçe. “Onun bir Kabala’sı var mı? Yoksa Tanrı öğretilerle mi dolu?”

“Tanrı’da hiçbir şey yoktur ve Tanrı hiçbir şeyle dolu olamaz,” demiş ruhlar. “Şekli, cismi yoktur. Tanrı sadece kendidir ve her şeyin en mükemmel halidir. Tarif edilemez, doğal ya da doğaüstü bütün varlıkların idrakinin ötesindedir.”

Aldığı her bir cevap imparatoriçeyi biraz daha sarsıyormuş. “Yahudilerin Kabalası veya diğer öğretiler sayılardan mı oluşuyor?”

“Bu imkânsız,” demiş ruhlar. “Sayılar insan eliyle yapılmadır, kusurludur, bu durum Kabala ile uyuzmaz.”

“Kabala’yı bilmemek veya anlamamak günah mıdır?” diye sormuş imparatoriçe tekrar.

“Tanrı merhametlidir,” diye cevap vermiş ruhlar. “Çok da adildir, cahilleri, bilmeyenleri lanetlemez. Kendisinden korkanları da ona saf kalbiyle inananları

da sever.”

“Peki doğal aklın ürünü olan Kabala mı daha yücedir yoksa tanrısal olan mı sizce?” demiş imparatoriçe bu sefer.

“Tabii ki tanrısal olan,” demiş ruhlar. “Çünkü o mistiktir ve sadece inanca aittir. Doğal aklın ürünü olan Kabala beşeri mantıkla bozulmuştur.”

“Ya ilahi inanç da mantığın bir ürünüyse?” demiş imparatoriçe bunun üzerine.

“Böyle bir şey mümkün değil,” demiş ruhlar.

“İnanç yalnızca ilahi bir kurtarıcıdan gelebilir, Tanrı’dan bir hediyedir.”

“O zaman birbirinden bu farklı insanlar nasıl oluyor da daha az veya daha çok inanca sahip olabiliyorlar?” diye sormuş imparatoriçe.

“Doğal olarak sahip olduğumuz inanma isteği ilahi inançla aynı şey değildir,” diye cevap vermiş ruhlar. “Peki söyleyin bana, Tanrı’nın asla bilinemeyeceğinden nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz?” demiş imparatoriçe yeniden konuyu değiştirerek.

“Ölümlülerin her biri Tanrı hakkında kendine has fikirlere sahiptir ve hiçbirinin fikri diğeri ile uyuşmaz,” demiş ruhlar. “Bu da onun kesin olarak bilinemeyeceğinin en büyük kanıtıdır.”

Aklına Tanrı hakkında daha fazla soru gelmeyen imparatoriçe konuyu ruhların kendi özelliklerine getirmiş.

“Söylesenize,” demiş merakla. “Siz ruhlar doğal maddeleri hareket ettirir misiniz?”

“Hayır, tam tersine,” demiş ruhlar. “Doğal maddeler ruhlara hareket yeteneği kazandırır. Biz cismani varlıklar değiliz, bu yüzden cismani hareketlerimiz yok bu yüzden seçtiğimiz maddeler yoluyla hareket ederiz. Ruhlar kendi başlarına hareketsizdirler.”

“O zaman upuzun mesafeleri nasıl kısacık sürelerde kat edebiliyorsunuz?” diye sormuş şaşırان imparatoriçe.

“Bazı maddeler diğerlerinden daha saftır,” demiş ruhlar. “Haliyle daha aydınlık ve çeviktirler. Bu yüzden onların kisvesindeyken çok daha hızlı olabiliriz.”

“Peki bir bedeniniz, gerekli organlarınız olmadan konuşabilir misiniz?” demiş imparatoriçe bu sefer.

“Hayır,” demiş ruhlar yine. “Herhangi bir cismani algımız yoktur, sadece bilgiye sahibiz ve nasıl ki biz ağız ya da boğaz yoluyla konuşmuyorsak siz de söylediklerimizi kulak yoluyla duymazsınız. Bunlar size malum olur sadece.”

“Bir bedeniniz yoksa duyularınız da yoktur o zaman,” demiş imparatoriçe. “Duyularınızla algılamadan nasıl bilgi sahibi oluyorsunuz?”

“Bizim sahip olduğumuz bilgi doğaüstüdür,” diye cevaplamış ruhlar. “Bu sizin sahip olduğunuz doğal bilgilerden çok daha fazlasıdır.”

“O zaman evrene dair her şeyi biliyorsunuz öyle mi?” diye sormuş imparatoriçe heyecanla yerinden doğrularak.

“Evrene dair her şeyi sadece Tanrı bilebilir,” demiş ruhlar bunun üzerine.

“Peki sizin de kendinize göre iç veya dış organlar

diyebileceğimiz şeyleriniz var mı?” demiş kraliçe bu sefer tekrar arkasına yaslanarak.

“Organ dediğiniz şey bedenin yüküdür,” demiş ruhlar. “Biz bunların ağırlığını taşımayız.”

“Sinek insanlar sizin havanın belli bölümlerinde yaşadığınızı söylediler,” demiş imparatoriçe bu sefer. “Canlı şeylere tutunarak mı yaşıyorsunuz?”

“Kendi başına hareket edebilen şeylere tutunarak yaşıyoruz,” diye cevap vermiş ruhlar. “Canlı olmayan şeyler kendi başına hareket edemeyeceğine göre bunların canlı olduğunu söyleyebiliriz, evet.”

“O zaman bu kendi başına hareket edebilen canlı şeyler sayesinde hareket edebiliyorsunuz ama onları siz hareket ettiremiyorsunuz öyle mi?” diye sormuş imparatoriçe düşünceli bir sesle.

“Tamı tamına öyle,” demiş ruhlar. “Daha önce size bundan bahsetmiştik.”

İmparatoriçe başını sallayarak onaylamış ve daha sonra, “Peki bu tutunduklarınız ne çeşit varlıklar?” diye sormuş.

“Çeşitli biçimlerde olabiliyorlar,” demiş ruhlar. “Bazıları büyük ve yoğundur, bazıları daha saf, nadir ve kolay fark edilemez yapıdadır.”

İmparatoriçe biraz düşündükten sonra, “İyi ama başka varlıklara tutunmadan hareket bile edemiyorsanız nasıl oluyor da bütün cismani varlıkları sizin yarattığınızı söylüyorlar?” demiş.

“Bunu size kim söylediye ne dediğini bilmiyormuş,” demiş ruhlar. “Cismani varlıklar bizi ne kadar yaratmışsa biz de onları o kadar yaratmışızdır.”

“Peki tutunduğunuz varlıklardan ayrılmak istediğinizde ne oluyor?” demiş imparatoriçe.

“Biz onlardan ayrılamayız,” diye cevap vermiş ruhlar. Nihayetinde cismani bir varlığımız yok, öyle başımızı alıp istediğimiz yere gidemeyiz. Ancak tutunduğumuz varlıklar zaman içinde koşulların gerektirdiği değişimleri geçirerek farklı biçimlere bürünürler.”

“Ya her insanın ayrı bir dünya olduğunu söyleyenler, onlar haklı mı?” demiş imparatoriçe yeniden konuyu değiştirerek.

“Eğer her bir sinek veya her bir kurtçuk ayrı bir dünya sayılabilirse, o zaman her insanın da ayrı bir dünya olduğunu söyleyebiliriz,” diye cevap vermiş ruhlar bu soruya.

“Konu insanlara gelmişken,” demiş imparatoriçe, “Çok eski zamanlarda yaşayan atalarımız bugün yaşayan insanlar kadar bilge miydi? Akli ve mantığı bizim bugün kullandığımız gibi kullanabiliyorlar mıydı?”

“İnsanlar geçmişte de bugün oldukları kadar bilgeydi,” demiş ruhlar. “Hatta belki de şimdikinden daha bilgelerdi. Bugünlerde birçok insan atalarının ilkel ve ahmak olduğunu düşünüyor ancak tam da bunu düşünmeleri yüzünden kendilerinin daha da ahmak ve ilkel olduğunu göremiyorlar.”

İmparatoriçenin bir sonraki sorusu, “Doğanın hiç doğal olmayan, suni güçleri var mıdır?” olmuş.

“Sunî çok basit bir ifade efendim,” demiş ruhlar. “Doğanın kendi varlıklarına özgü bütün cismani güçlerini sunî olarak adlandırmak mümkün.”

İmparatoriçe biraz düşünmüş. Aklındaki bir sonraki soruyu sormanın uygun düşüp düşmeyeceğinden emin değilmiş ancak evren hakkında bu kadar bilgili varlıklarla bir kez daha konuşma fırsatı yakalayamayacağından korktuğu için sormaya karar vermiş:

“Cennet nerede? Gerçekten de bir zevk ve sefa bahçesi olarak dünyanın merkezinde mi duruyor? Yoksa bütün dünya bir cennet mi? Ya da sadece bazı dünyalar mı cennet? Yaşamın cismani olarak var olmadığı bir dünya diyebilir miyiz? Hatta bu dünyaların bir karışımı mı? Ne dersiniz?”

“Cennet sizin geldiğiniz dünyada değil,” demiş ruhlar. “Şu anda yaşadığınız dünyada. Sarayınızın, kentinizin olduğu dünyada.”

İmparatoriçe bu cevaba pek bir anlam veremese de hassas olarak gördüğü bu konuyu daha fazla kuralamanın uygunsuz kaçacağını düşünerek tekrar konuyu değiştirmiş:

“Yaratılışın en başında bütün hayvanlar konuşabiliyormuş, öyle mi?”

“Bütün hayvanlar konuşamıyordu,” demiş ruhlar. Yalnızca bugün konuşabildiğini gördüğünüz ayı insanlar, kurtçuk insanlar, balık insanlar ve diğerleri konuşabiliyordu.”

“Yaratılışın başını gördünüz demek! Her şeyin başlangıcında Âdem’in cennet bahçesinden kovulmasına neden olan ruhlar da siz miydiniz yoksa?” demiş imparatoriçe.

“O ruhlar biz değildik,” demiş ruhlar.

“Peki Âdem cennet bahçesinden kovulduğunda

nereye gitti?”

“Şu anda imparatoriçesi olduğunuz bu dünyadan sizin geldiğiniz dünyaya gitti,” diye cevap vermiş ruhlar.

“O zaman Kabala öğrencileri tamamen haksız,” demiş imparatoriçe bunun üzerine. “Onlar cennetin cismani olmayan bir sonsuz hayat dünyası olduğunu söylüyorlar. Ama belli ki cennete cismani varlıklar da var.”

“Bütün Kabalalar doğruyu söylemez,” demiş ruhlar bunun üzerine. “Elbette yanılmışlardır.”

“Yaratılış öyküsünde Havva’nın bir yılan tarafından yoldan çıkarıldığı söylenir,” demiş imparatoriçe. “Peki şeytan gerçekten bu yılanın içine mi gizlenmişti yoksa o sadece sıradan bir yılan mıydı?”

“Anlatıldığı gibi, şeytan yılanın içine gizlenmişti,” diye cevap vermiş ruhlar.

“İçinde şeytan varsa yılan kendi başına hareket etmemiş demektir,” demiş imparatoriçe. “Zavallı hayvan kendi iradesi dışındaki bir suç yüzünden neden lanetlendi o zaman?”

“Çünkü şeytanı saklamayı kabul etmişti,” demiş ruhlar. “Lanetlenme tehlikesi altındaki insanlar da şeytanın kendilerine kötü şeyler yaptırmalarına izin verirler.”

“Anlıyorum,” demiş imparatoriçe. “Başka bir şey sormak istiyorum, biz hep göklerle cennetin aynı yer olduğunu düşünürüz, bu doğru bir düşünce mi?”

“Ölümlüler gözleriyle görebildikleri gök cisimlerine barındıran yere cennet derler ancak meleklerin ve kutsanmış ruhların yaşadığı cennet onun çok daha

ötesindedir ve doğal varlıkları barındıran gökyüzüyle karıştırılamaz,” demiş ruhlar.

“Yaratılıştta her şeyin bir sıvıdan ibaret olduğu gerçek mi peki?” diye aklındaki diğerk soruyu sormuş imparatoriçe.

“Her şey her zaman olduğu şeydi,” demiş ruhlar bunun üzerine. “Bazıları yoğun, bazıları uçucu, bazıları sıvı, bazıları ise katı. Tanrı her şeyi sıvı yapmak zorunda değildi ki.”

“Peki maddeler kendi kendine hareket edebilir mi?” demiş imparatoriçe daha sonra.

“Aslında bunu size daha önce de açıklamıştık,” demiş ruhlar. “Yalnızca maddede hareket vardır, eğer madde hareket edemiyor olsaydı biz ruhlar da ona tutunup hareket edemezdik ve buraya kadar gelip sizin sorularınızı cevaplayamazdık.”

“Biliyorum, çok yordum sizi ama gerçekten öğrenmek istediğim çok fazla şey var,” demiş imparatoriçe bunun üzerine. “Mesela evren gerçekten de altı günde mi yaratıldı yoksa altı gün ile anlatılmak istenen Tanrı’nın çok sayıdaki buyrukları mı?”

“Evren gerçekten de Tanrı’nın kuvvetli buyruklarıyla var edildi,” demiş ruhlar. “Ancak bunlar gerçekten altı tane miydi, yoksa daha az veya daha fazla mıydı kimse söyleyemez.”

“Sayılar peki, sayıların gerçekten de bir sırrı var mı?” diye sormuş imparatoriçe.

“Sadece saymaya ve hesap yapmaya yarar sayılar,” diye cevap vermiş ruhlar. “Hatırlamak için kullandığımız işaretlerden başka bir şey değildirler.”

“Ya dört?” diye sormuş kraliçe bu sefer. “Kabala öğrencileri çok tantana yaparlar dört rakamı hakkında, hem on ne olacak? On her şeydir derler hiç duymadınız mı? Bütün sayılar da aslında dört sayısında mevcutmuş.”

“Bize sorarsanız bu Kabala öğrencilerinin olur olmaz varsayımlarla kendi kafalarını bulandırmaktan başka bir şey yaptıkları yok,” demiş ruhlar. “En iyi ya da en yüce sayı diye bir şey yoktur, sayıların kendilerine has gizemleri de olmaz. İnsanlar keyfi bir şekilde birçok şeyden yüce ya da gizemli diye bahsetmeyi seviyorlar, üstelik hiçbirinin fikri bir diğerinkiyle tutarlı değil.”

“En azından altı rakamının evlilik bağına simgelediği gerçek değil mi?” demiş imparatoriçe. “Gayet akla yatkın görünüyor çünkü, dişi ve erkek sayılar olan iki ile üçün çarpımından oluşuyor.”

“Sayılar varsayımsal kavramlardır,” demiş ruhlar bunun üzerine. “Varsayımsal kavramlar da dişi veya erkek olamazlar. Eğer illa ki bir sayı evliliği temsil edecekse bu ancak iki olur çünkü evlilik iki kişinin bir araya gelerek yeni bir hayat kurmasıdır.”

“O zaman yedi de Kabala öğrencilerinin söylediği gibi Tanrı’nın simgesi filan olamaz öyle mi?” demiş imparatoriçe. “Hani hiçbir sayıya bölünmediği için?”

“Tanrı’nın simgesi filan olmaz,” demiş ruhlar bunun üzerine. “Tanrı’nın neye benzediğini, neyden oluştuğunu bilenimiz yok ki ona göre bir simge bulalım. Tanrı’da sayı da yoktur, sayılar insanlara özgü kavramlardır, Tanrı her şeyin en mükemmel halidir.

Sayılar ise kusurludur. Toplama yapınca ürer, çıkarma yapınca ölürler. Çoğalan ve ölen herhangi bir şey nasıl Tanrı'nın simgesi olur?"

"Sayılarda çok da öyle gizemli bir yan yoksa o zaman evrenin yaratılışını sayılarla anlatmak da saçma demek ki," demiş kraliçe düşünceli bir ifadeyle. "Kabala öğrencileri her şeyi bambaşka anlatmışlardı oysa."

"Sayılarla ilgili muhakkak mucizevi bir yan olmasını istiyorsanız eğer, tıpkı dünyadaki her şey gibi onların da çoğalabildiğini düşünebilirsiniz," demiş ruhlar.

"Dünyadaki her şey hiç durmadan çoğalabilir," demiş imparatoriçe. "Ya sayılar? Sayılar nereye kadar çoğalabilir?"

"Sonsuza kadar," diye cevap vermiş ruhlar hiç düşünmeden.

"Sonsuz hesaplanabilir mi?" diye sormuş kraliçe bu sefer.

"Mümkün değil," demiş ruhlar. "Tanrı'nın yaratma gücü sonsuzdur, bu gücün sağladığı yaratma eylemleri de sonsuzdur, biz elimizdeki sınırlı kaynaklarla bunu ölçemeyiz."

"Eh, şu sayılar konusunu bir kenara bırakalım," demiş imparatoriçe daha sonra. "Hiç de sandığım gibi büyük gizemler barındırmıyorlarmış zaten. Söylesenize yıldızlar, güneş ve gezegenleri var eden gökyüzünün kendisi midir yoksa eter* mi yapar bunları?"

Yıldızlar ve gezegenler de gökyüzünün, eterin ve

* ç.n: Eski zamanlarda uzay boşluğunu doldurduğuna ve ruhani olduğuna inanılan görünmez bir madde.

diğer bütün doğal varlıkların yaratıldığı şeyden yaratılmışlardır,” demiş ruhlar. “Ama yıldızların ve gezegenlerin özel olarak bunun hangi biçiminden ortaya çıktığını bilemiyoruz. Güneş, yıldızlar ve gezegenler eterden daha somuttur ve hareketleri çok daha tahmin edilebilirdir. Asıl soru yıldızların değil, gökyüzünün ve eterin neyden yapıldıkları olmalıdır. Çünkü eğer bunlar hiçlikten birden ortaya çıktılarsa, o zaman güneş, yıldızlar ve gezegenler de hiçlikten ortaya çıkmışlar demektir. Bu yüzden yıldızların ve gezegenlerin gökyüzü veya eter tarafından oluşturulduğunu düşünmek çok daha akla yatkındır. Belki de bu yüzden yıldızlar ve gezegenler ölümsüz şeyler gibi görünürler bize, nihayetinde eter de öz itibariyle ruhanidir.”

“Platoncular insanlığın üç ilkesi diye bir şeyden bahsederler,” demiş imparatoriçe daha sonra. “Bunlardan birincisi zeka, dirim veya ilahi nur, ikincisi ruhun kendisi ve üçüncüsü de ruhun imgesi, yani bedensel hareketlerdeki görünürlüğü derler. Bu konuda bir şeyler biliyor musunuz?”

Ruhlar bu üç şeyin birbirinden neden farklı olduğunu anlayamadıklarını söylemişler. “Bunların hepsi cismani duyu ve algılara dayalı şeyler, bizim için aralarında bir fark yok.”

“Her şeyi bilen sizler bunu anlamıyorsanız insanlar nasıl anlıyor peki?” diye sormuş imparatoriçe.

“Hem yeni hem de eski zamanlardaki filozoflarınızın çoğu duyuların ve mantığın ötesine geçerek gerçeği aramaya çalışmıştır. Bu esnada da olmadık

fikirler edinmişlerdir çoğu zaman. Çünkü hiçbir cismani varlık duyularının ve yordamalarının ötesine geçemez. Hatta cismani varlıklara tutunmuş haldeyken biz ruhlar bile geçemeyiz.”

Bu cevaplar da imparatoriçenin aklına yatmış ve merak ettiği diğer bir şeyi lafı hiç dolandırmadan sormuş ruhlara:

“Dünyada ateistler var mı gerçekten?”

“Dünyada sadece Kabala öğrencilerinin ateist olduğunu iddia ettikleri var,” demiş ruhlar hiç düşünmeden.

“Sizinle ilgili olarak da merak ettiğim bir şey var,” demiş imparatoriçe daha sonra. “Sizin gerçek şekliniz de gezegenler gibi yuvarlak mı?”

“Şekil dediğiniz şey maddeye aittir,” diye cevap vermiş ruhlar. “Maddeyle bağımız olmadığından şeklimiz de yoktur bizim.”

“O zaman ateşe suya ya da buna benzer bir şeye mi benziyorsunuz?” diye üstelemiş imparatoriçe.

“Ateş ve suyun bütün cismani varlıklar içinde en safları olmaları onların yine de maddi varlıklar olduğunu değiştirmez,” demiş ruhlar. “Bu nedenle biz onlara da benzemeyiz. Ama tutunduğumuz varlıkların çeşitli şekilleri ve başka cismani karakterleri vardır.”

“Tutunduğumuz varlıklar derken havadan oluşan varlıklardan mı bahsediyorsunuz?” demiş imparatoriçe bu sefer.

“Elbette,” demiş ruhlar. “Tutunduğumuz varlıkların bazıları havadan ibarettir.”

“Yazlık ve kışlık giysiler gibi yani, anladım,” demiş

imparatoriçe. “Hareket edemediğinizi de anladım ancak siz de hava etkisiyle, iradenizle olmasa bile alçalıp yükselemez misiniz?”

“Aslında sonsuz doğa içinde alçak veya yüksek diye bir şeye rastlayamazsınız,” demiş ruhlar. “Bunlar cismani varlıkların birbirlerine göre durduğu yerler sayesinde ortaya çıkan mefhumlardır. Bize gelince, tutunduğumuz varlıklar olmadan hareket edemediğimiz gibi alçalıp yükselemeyiz de. Hava maddeleri etkiler, bizi değil.”

“Peki ya sizin de bizim canlılar dünyamız gibi bir ruhlar dünyanız var mı?” diye sormuş imparatoriçe tekrar.

“Yok,” demiş ruhlar. “Dünya içinde yaşayan cismani varlıklarla birlikte dünya olur. Bizim varlığımız cismani olmadığı için bizi barındırması gereken bir dünyamız da yoktur.”

“Bir dünyanız yoksa nasıl bir başlangıcınız oldu? Ne zaman yaratıldınız?”

“Nasıl ve ne zaman yaratıldığımızı bilmiyoruz,” diye cevap vermiş ruhlar bu soruya. “Açıkçası bilmek de pek umurumuzda değil çünkü bu bilginin bize de size de pek bir faydası dokunmaz.”

“Ama Kabala öğrencileri ve ilahi filozoflar insanın gerçek ruhunun cismani olmadığını söylüyorlar ve insan ruhu da tıpkı siz ruhlar gibi tutunacak bir varlığa ihtiyaç duymış.”

“Böyle bir durumda sizin doğanın hermafroditleri olmanız gerekirdi,” demiş ruhlar. “Ama Kabala öğrencileriniz de ilahi filozoflarınız da yanılıyorlar

çünkü ruhları maddelerin en saf hali sanıyorlar ancak ruhlarla maddeler arasında böyle bir bağ yoktur.”

“Ya ölümlülerin ruhları bedenlerini terk ettiğinde ne oluyor?” demiş imparatoriçe bunun üzerine. “Cennete veya cehenneme mi gidiyorlar yoksa sizin gibi hava varlıklarına tutunarak bu dünyada kalmaya devam mı ediyorlar?”

“Tanrı'nın adaleti ve merhameti kusursuzdur,” demiş ruhlar buna karşılık olarak. “Siz ölümlülerin ruhları için araf adında bir yer var. Burası cennet ve cehennemin tam ortasındadır ve ruhun arınması için yaratılmıştır. Bu arınma işi de havadan ziyade ateşle yapılır. Bu yüzden arafa giden ruhlar hava varlıklarına değil ateş varlıklarına tutunabilirler. Arınmadan sonra ruh cennete veya cehenneme gidebilir, bu dünyaya dönebilir veya arafta kalabilirler.”

“Cennet ve cehennem nerede peki?” diye sormuş
imparatoriçe.

“Kurtarıcınız İsa size cennetin ve cehennemin gerçek olduğunu zaten söylemişti,” demiş ruhlar. “Ancak bunların nasıl yerler olduğunu ve nerede olduklarını söylememiştii. Buna rağmen siz ölümlülerin hâlâ bunu araştırmaya kalkıyor oluşunuz büyük bir kibir. Niyetiniz cennete gitmekse onun nerede olduğunu, neye benzediğini bilmenize gerek yok. Zaten sizin idrakinizin çok ötesinde bir bilgidir bu, apaçık duysanız bile aklınızın alması pek muhtemel değil.”

“Anlıyorum,” demiş imparatoriçe. “Bu konuda daha fazla soru sormayacağım size. Ama hâlâ sizin yapınızla ilgili merak ettiğim şeyler var. Şekliniz şemaliniz

yok anladım ama renginiz de mi yok, aydınlık veya karanlık değil misiniz, ya da bazen giyinik bazen çıplak olabilir misiniz?”

“Bu çok tuhaf bir soru,” demiş ruhlar. “Bizi hâlâ renk, görüntü gibi cismani özelliklere göre anlamaya çalışıyorsunuz. Çıplak ruh diyerek ne kastettiğinizi ise hiç anlamadık. Tutunduğumuz varlık ne renk ise biz de o renk oluruz ancak bu renk bize değil varlığın kendisine aittir yine de.”

“Peki gelmiş geçmiş bütün insan ruhları gerçekten de söylendiği gibi evrenin başlangıcında mı yaratıldı?” diye sormuş imparatoriçe.

“İnsan ruhlarının kökenini kendimizinkinden daha fazla bilmiyoruz,” demiş ruhlar.

“İnsan bedeninin ruhlara yük olup olmadığını da mı bilmiyorsunuz?” demiş imparatoriçe.

“Beden ruha hareket kazandırır,” demiş ruhlar. “Eğer bir hareket ruha ağır gelirse bedene de ağır gelir.”

“Peki, insan ruhları istedikleri bedeni seçebilirler mi?” diye sormuş imparatoriçe bu sefer.

“Eflatun’un felsefesini benimseyenlere göre âşıkların ruhları birbirinde yaşarmış,” demiş ruhlar. “Ama bir ruh tutunduğu bir varlıktan ayrıldığında hareket yeteneğini kaybeder, kendi kendine istediği varlığın peşinden gidemez. Kendisine denk gelen bir sonraki varlığa tutunabilir ancak.”

“O zaman bütün maddelerin ruhu olabilir mi?” demiş imparatoriçe merakla.

“Buna cevap vermek zor,” demiş ruhlar. “Ancak bir maddenin ancak bir ruh gücünden gelen bir ha-

reket yeteneği olduğu doğruysa ve bütün maddeler hareket halindeyse bu durumda tutunduğu varlıktan ayrılan bir ruh zaten içinde bir ruh barındıran bir maddeye tutunmak zorunda kalabilir.”

“Bir bedende iki ruh olabilir mi diyorsunuz yani?” demiş imparatoriçe.

“Cismani olmayan ruhlar için bu imkânsızdır. Cansız bir varlıkta iki ruh olamaz ancak parçalardan oluşmuş bir bedende birden fazla ruh olabilir. Sonuçta her cismani parçanın doğal bir ruhu vardır. Doğa- nın kendisi de cansız, duyarlı ve akılcı  dereceden oluşan, sonsuz hareketli, canlı ve şuurlu bir maddedir. Doğada hiçbir parça, tek bir atom bile bu üç derecenin dışında olamaz. Duyarlı olan yaşamdır, akılcı olan ruh ve nihayetinde cansız olan da bedendir.

“Bedenlere yaşamını ruh vermez mi?” diye sor- muş imparatoriçe.

“Hayır,” demiş ruhlar. “Bizim gibi bağımsız ruhla- rın ve ilahi ruhların kendilerine ait yaşamları vardır.”

“Ben sanırdım ki bedenin içindeki ruh bir güneş, beden ise bir ay gibidir,” demiş imparatoriçe.

“Tam tersine,” demiş ruhlar. “Bedeni güneşe, ru- hu aya benzetmek daha doğru olur. Çünkü ay nasıl ışığını güneşten alırsa ruh da hareketlerini bedenden alır.”

“Ya kötü ruhlar?” demiş imparatoriçe. “Havva’yı kandırıp da insanlığın başına bunca iş aan da bir kötü ruh muydu?”

“Ruhlar kendi başlarına kötülük yapamazlar,” de- mişler buna cevaben.

Ama imparatoriçe bu cevaptan tatmin olmamış. “Ne demek yapamazlar?” demiş. “Cennet bahçesindeki ruh Havva’yı yasaklara karşı gelmeye ikna etti ama?”

“İkna bir eylemdir,” diye cevap vermiş ruhlar. “Karşıdaki kişi ikna edildiği şeyi gerçekleştirene kadar iyi veya kötü değildir.”

“Yani siz bana doğaüstü bir kötülüğün var olduğunu mı söylüyorsunuz şimdi?” demiş imparatoriçe şaşkınlıkla.

“Doğaüstü bir iyi vardır,” demiş ruhlar. “Tanrı’nın kendisinden başka bir şey değildir bu. Ancak gücü Tanrı’ya denk bir doğaüstü kötü yoktur.”

“Vahşi hayvanlar kötü ruh sayılamaz mı peki?” diye sormuş imparatoriçe.

“Hayvanlar zararsız yaratıklardır,” demiş ruhlar. “Hatta birçoğu insanlara hizmet eder ömürleri boyunca. Bunların bazılarına vahşi ve acımasız gibi nitelikler yakıştırılır ancak insanların vahşet veya zalimlik dediği şey onların hayatta kalmak için gerçekleştirdikleri eylemlerden başka bir şey değildir. Söz konusu vahşet ise eğer, dünyada siz insanlardan daha vahşi bir tür bulunmaz. Bu durumda kötü ruhlar da olsa olsa sizsinizdir.”

“Ama kuşların iyi ruhlar olduğu kesin değil mi?” demiş imparatoriçe.

“Kuşlar arasında da vahşi olanları vardır,” demiş ruhlar. “İyiler ve kötüler her zaman bir arada bulunurlar.”

“Anladım, demiş imparatoriçe. Ateşten bahsetmiştiniz ya, aklıma bir şey takıldı. Ateş ruhlar için

cennet mi sayılır cehennem mi? Yoksa sadece araf mıdır?”

“Ruhlar cismani değildir,” diye tekrarlamış ruhlar. “Ölümlülerin zihinleri cisim olmadan varlığı düşünemiyor ne yazık ki. Cismi olmayan bir şeyi ateş etkileyemez. Cennet ise ışıktır.”

“O zaman ruhların tutunduğu varlıklar da onları mutsuz veya mutlu edemez öyle mi?” demiş imparatoriçe.

“Bazı varlıklar diğerlerine göre daha güçlü, daha çevik olabilir ancak bunlar ruhu mutlu ya da mutsuz etmez.”

İmparatoriçe bunun üzerine tekrar konuyu değiştirmiş. “Hayvanların ruhları da ruhlar aleminden gelip sonra oraya mı dönüyor?” diye sormuş.

“Bunu gerçekten bilmiyoruz,” demiş ruhlar. “Ama eğer öyleyse onların ruhları da bedenlerini geride bırakıyor olmalı, öyle olmasa bu bedenler ruh dünyasını yarı cismani yarı ruhani bir yere dönüştürürdü. Gerçi siz bizim ruhlar dünyası dediğimize bakmayın, cismani olmayan ruhların barınacakları bir dünyaya da ihtiyaçları olmaz. Sizin için anlaması daha kolay olsun diye böyle anlatıyoruz.”

“O zaman cismani olmayan varlıklar ve ruhlar hiçbir yere ait değil midir?” demiş imparatoriçe.

“Cismani varlık, biçim ve yaşam birbirinden ayrılamaz,” diye cevap vermiş ruhlar bu soruya. “Bunlar birlikte olduklarında bir dünyaları olur, cismani olmayan varlıklar ise sizin bildiğiniz anlamda bir dünyaya bağlı değildir.”

İmparatoriçe yeniden konuyu değıştirerek hayvanlara getirmiş: “Dünya yaratıldığında orada yaşayan ilk insanlar bütün meyvelerin en güzellerini yerken hayvanlar da çürük ve tatsız olanları mı yiyordu?”

“Eğer insanlar hayvanları verimli gübrelerle besledikleri tarlalardan ve bahçelerden kovmazlarsa elbette hayvanlar da yiyeceklerin içinden en güzellerini seçerler,” demiş ruhlar. “En iyi meyveleri ve fındıkları nasıl maymunların ve sincapların bulduğunu, kuşların bir ağaçtaki en tatlı meyveye nasıl üşüşüğünü, kurtçukların en sağlıklı kökleri nasıl sardığını muhakkak görmüşsünüzdür. Eğer bugün mutfaklarınızda yaptığınız yemeklerin doğadaki temel gıdalardan daha iyi olduğunu düşünmüyorsanız hayvanların sizden daha iyi beslendiğini kabul etmeniz gerekir.”

“Peki denizdeki bütün canlılara tek tek isimlerini veren ilk insan olduğu doğru mu?” demiş imparatoriçe.

“Değil,” diye kesin bir ifadeyle cevap vermiş ruhlar. “İlk insan bir toprak canlısıydı, su canlılarının hepsini tanımasına imkân yoktu.”

“Ama kuşlara isimlerini veren o,” demiş imparatoriçe tekrar. “Kuşlar da nihayetinde hava canlıları değil mi?”

“Kuşlar kısmen toprak canlılarıdır aslında,” demiş ruhlar. “Yapı olarak hayvanlara ve insanlara benzedikleri gibi gerektiğinde yuvalarını toprağa da yaparlar. Yavruları havada değil toprakta ve ağaçlarda çıkar yumurtalarından.”

“Biz her zaman dünyada yaşayan her şeyin adını

ilk insanın verdiğine inanmıştık,” demiş imparatoriçe, duydukları karşısında ayağını bastığı sağlam zemin çatlıyor gibi hissediyormuş.

“Ona tanıtılanların hepsine isim verdi evet,” demiş ruhlar. “Ancak onun bilmedikleri de vardı. Nihayetinde her şeyin başlangıcında sadece iki kişi vardı, onlar arttıkça isimler de arttı.”

“O zaman balıkların isimlerini kim verdi?” diye sormuş imparatoriçe bunun üzerine.

“İnsanlığın sonraki kuşakları,” diye cevap vermiş ruhlar.

“Bugün dünyada başlangıçta olduğundan daha fazla türde canlı mı var yani?” demiş imparatoriçe.

“Aslında türlerin sayıları başlangıçtan beri hemen hemen aynı sayılır,” demiş ruhlar. “Ama şüphesiz ki canlılar bugün daha gelişmiş, daha karmaşık varlıklar.”

“Ya cennetteki türler?” demiş imparatoriçe. “Onların hepsi vaktiyle Nuh’un Gemisi’nde miydi?”

“Bütün ana türler oradaydı, ilklerin hepsi,” demiş ruhlar.

“Yani kurtarılmıştık, sağlığımız yerindeydi, kar-nımız toktu ha? Peki hem insanlar hem de ruhlar neden acıyla ve umutsuzlukla tanışmak zorunda kaldı o zaman?”

“Bunun tek sebebi itaatsizlikti,” demiş ruhlar.

“Neden itaatsizlik etmek isteriz ki, bizi buna iten nedir biliyor musunuz?” demiş imparatoriçe ancak ruhlar ondan bu tür sorular sormamasını istemişler. “Bu hem bizim bilgimizin ötesinde bir konu hem de

açıkçası hadsizce bir ifade,” demişler.

“Beni mazur görün,” demiş imparatoriçe bunun üzerine. “Malum, meraklı olmak biz ölümlülerin doğasında var.”

“İdrak edebileceklerinizin ötesine geçmeye çalışmadığınız sürece merak özür dilenecek bir şey değil,” demiş ruhlar kibarca.

“Öyleyse artık sizi sorularımla sıkıntıya sokmayacağım,” demiş imparatoriçe. “Ancak size söylemek istediğim bir şey var; nasıl söylesem, bir Kabala yazmak istiyorum.”

“Ne tür bir Kabala yazmak niyetindesiniz peki?” diye sormuş ruhlar.

İmparatoriçe, “Bir Yahudi Kabala’sı yazmak istiyorum,” demiş ancak daha o bunu der demez ruhlar sarayı terk etmişler. Bu ani yok oluşları öyle sersemletici bir etki yaratmış ki imparatoriçe düşüp bayılmış.

Kendine geldiğinde ruhların neden böyle davrandığını düşünmeye başlamış. Aklına ilk gelen şey sonu gelmeyen sorularıyla onları çok yorduğuymuş.

“Ancak ruhlar defalarca söylediler bana, yorgunluk bedene özgü bir şeydir, onlar yorulamaz ki,” diyerek bu düşünceyi bir kenara bırakmış.

“Belki de bana verdikleri cevaplarda bazı hatalar vardı,” demiş daha sonra kendi kendine. “Bu yüzden de ceza olarak en aşağılık, en karanlık varlıklara tutunmak zorunda kaldılar. Benim yüzümden oldu her şey!”

Bu düşünce kısa süre içinde kafasında o kadar büyümüş ki, imparatoriçe derin bir hüzne gömülmüş.

Sinek insanlarla kurtçuk insanları yanına çağırarak neler olduğunu ve her şeyin nasıl kendi suçu olduğunu anlatmış üzüntü içinde.

“Benim yüzümden şimdi kimseye zararı dokunmayan bu zavallı ruhlar dünyanın karanlık hiçliğine gömüldüler,” demiş onlara ağlayarak.

Kurtçuk insanlar onu yatıştırmak için dünyanın öyle karanlık ve korkunç bir yer olmadığını söylemişler. “Bütün mineraller, bitkiler ve çeşitli hayvanlar bilir ki dünya sıcak, verimli, sakın ve güvenli bir yerdir,” demişler. “Belki ruhlar güneş ışığını seviyordu ama inanın bana dünyanın derinliklerinde de karanlıkta sayılmazlar. Hatırlasanıza, size yerin altında da aydınlığın var olduğunu ve orada yaşayan hayvanların bu sayede etraflarını görebildiklerini söylemiştik.”

Bu sözler imparatoriçenin içini biraz olsun rahatlatmış ancak ruhların nerede ve ne durumda olduğunu öğrenmedikçe huzur bulmasına imkân yokmuş. Bu yüzden sinek insanlarla kurtçuk insanlardan gecelerini gündüzlerine katmalarını, ellerindeki bütün imkânları kullanarak ruhları bulmalarını istemiş. Bunun üzerine sinek insanlar gökyüzüne, kurtçuk insanlar da yer altına gitmişler. Aradan çok zaman geçmemiş ki kurtçuk insanlar geri dönmüş.

“Yerin en derinlerine kadar gittik efendim,” demişler imparatoriçeye. “Karşılaştığımız her canlıya ruhları görüp görmediklerini sorduk. En sonunda, dünyanın merkezine inmek üzereyken bir süre orada kaldıklarını öğrendik. Ancak bizden kısa süre önce

dünyanın diğer tarafının en uzak yerine gitmişler.”

Kurtçuk insanlardan kısa süre sonra da sinek insanlar dönmüş saraya. “Kurtçuk insanların söyledikleri doğru efendim,” demişler. “Biz de izlerini süre süre dünyanın öbür ucuna kadar gittik ve onları bulduk. Gayet iyi durumdaydılar. Onlara aniden kayboluşları için sizin kendinizi suçladığınızı, karanlığa gömüldüklerinden endişe ettiğinizi söyledik. Onlar da sizi korkuttukları için özür dilediler. Karanlıktan hiç korkmazlarmış çünkü tutundukları varlıklar kedi gözleri gibi gittikleri her yere kendi ışıklarını götürürlermiş. Ayrıca isterseniz Kabala’nızı yazmanız için size yardım etmeye de can atıyorlarmış.”

İmparatoriçe aldığı haberlere çok sevinmiş, kurtçuk insanlarla sinek insanları çabaları için cömertçe ödüllendirmeyi de ihmal etmemiş tabii.

Kısa süre sonra ruhlar yeniden hava varlıklarına kavuşmuşlar ve içlerindeki en zeki ruhları imparatoriçenin yanına göndermişler.

“Bir katip ister misiniz yoksa Kabala’nızı bizzat yazmayı mı tercih edersiniz?” diye sormuş ruhlar ona.

“Katibimin bir ruh olmasını çok isterim,” demiş imparatoriçe.

“Yazılacakları size söyleyebiliriz biz,” demiş ruhlar. “Ancak bir ele, bir kola ya da bir insan bedenine tutunmadan fiilen yazı yazmamız mümkün değil.”

“Durduk yere nasıl bir eliniz ya da kolunuz olabilir ki?” diye sormuş imparatoriçe.

“İnsanlar nasıl silah kuşanıyorsa öyle,” diye cevap vermiş ruhlar.

“Öyleyse bir ruh katip isterim elbette,” demiş imparatoriçe.

“Peki bu katibiniz yaşayan birinin ruhu mu olsun ölmüş birinin mi?” diye sormuş ruhlar.

“Nasıl yani?” demiş imparatoriçe. “Ruh yaşayan bedeni bırakıp kendi başına gezebilir mi öyle?”

“Eflatun’a göre mümkün,” demiş ruhlar.

“O zaman Aristo, Pisagor, Eflatun, Epikür veya onlar gibi eskilerden ünlü bir yazarın ruhunu istiyorum,” demiş imparatoriçe.

“Bunlar gerçekten de çok bilgili ve zeki insanlardı,” demiş ruhlar. “Ama kendi fikirlerini o kadar çok saplantı haline getirmişlerdi ki, asla katip olabilecek sabırları olmadı.”

“O zaman çağdaş yazarlardan biri olsun,” demiş imparatoriçe. “Galile, Gassendi, Descartes, Helmont, Hobbes, H. More.... Ne dersiniz?”

“Bunlar da çok şahane yazarlar,” demiş ruhlar. “Ama epey de kibirlidirler, bir kadına katiplik yapmayı kabul edeceklerine pek ihtimal vermiyoruz açıkçası. Ama bir kadın var, kendisi başka bir dünyada Newcastle Düşesi olur. Sizin saydıklarınız kadar bilgili, dilbaz biri değildir ama oldukça sade ve akılcı bir yazardır. Her zaman akıldan ve mantıktan yana olmuştur ve size yardım etmeyi de seve seve kabul eder bize sorarsanız.”

“O zaman bahsettiğiniz kadın olsun benim katibim,” demiş imparatoriçe. “Hem bir kadın olduğu için imparator da kıskanmaz beni ondan.”

Ruhlardan birkaç tanesi saraydan ayrılıp kısa süre

sonra yanlarında düşesin ruhuyla geri dönmüşler. İmparatoriçe onu sıcakkanlılıkla karşılamış ve tanışma faslının ardından, “Kabala’mı yazmam için bana katiplik eder misin?” diye sormuş ona.

“Tabii ki,” demiş düşesin ruhu. “Ancak el yazım herkesin okuyabileceği bir yazı değildir. “

“Seni bana tavsiye edenler oldukça bilge ve iyi kalpli ruhlardı,” demiş imparatoriçe.

“Bundan şüphem yok,” demiş düşesin ruhu. “El yazımın neye benzediğini pek bilmezler ama.”

“Gerçekten de el yazından bahsetmemişlerdi,” demiş imparatoriçe. “Ama bana yazıların akılcı ve mantığa uygun olduğunu söylediler. Eğer öyleyse hizmetkârlarımdan birkaçını senin el yazını öğrenmekle görevlendiririm. Böylece senin yazdıklarını daha okunaklı şekilde temize çekebilirler.”

“Bu gayet akıllıca bir çözüm,” demiş düşesin ruhu ve daha sonra sormuş:

“Peki yazmak istediğiniz eser nedir?”

“Bir Yahudi Kabala yazmak istiyorum,” demiş imparatoriçe.

Düşesin ruhu biraz duraklamış. “İyi ama eğer yazmak istediğiniz buysa pekala ünlü bir Yahudi aliminin ruhunu da çağırabilirdiniz yardıma, hatta Musa’nın kendisinden bile isteyebilirdiniz bunu,” demiş.

“Musa’nın nerede olduğunu bilen kimse yok,” demiş imparatoriçe. “Onu kimse bulamaz.”

“Musa olmasa bile Yahudilerin tarihindeki en ünlü hahamlardan, Levi kabilesinin en ferasetli bilgelerinden yardım isteyebilirdiniz,” demiş düşes. “Böylece

binde bir hata yapma tehlikesini bile göze almanız gerekmezdi.”

“Hata yapacağımı düşünmüyorum,” demiş imparatoriçe. “Ruhlar bu konuda bana yardım edecekler.”

“Ruhlar mı?” demiş düşes daha büyük bir şaşkınlıkla. “Ruhlar da çoğu konuda insanlar kadar kördür efendim. Yaratılan hiçbir ruh saf gerçeği bilmez, insanların düşüncelerini, yaratıcının gizemlerini de bilmezler.”

“Peki bu durumda senin önerin nedir?” diye sormuş imparatoriçe.

“Benim naçizane fikrim sizin için en iyi şeyin bu işten vazgeçmek olduğudur,” demiş düşes. “Kutsal kitabı tercüme etmek daha uygun olacaktır, çünkü insanlar birebir tercümelere mistik yorumlardan daha kolay inanırlar. Bırakın mistik yorumlamaları bu işte ustalaşmış olanlar ya da yapacak başka bir şeyi olmayanlar yapsın.”

“Tamam, Felsefi bir Kabala yazalım o zaman,” demiş imparatoriçe bunun üzerine.

“Akıl ve mantık size bilinebilecek her şeyi söyler,” demiş düşes buna cevaben. “Ama felsefi Kabalalarda sayılar da önemlidir ve sayılar sonsuzdur. Sonsuz bir şeyi anlamlandırmaya çalışmak insanların idrakinde karışıklığa neden olur.”

İmparatoriçe biraz düşündükten sonra, “Haklı olabilirsin,” demiş. “O halde Ahlaki bir Kabala yazmayı deneyelim.”

“Ahlak ile ilgili bilinecek tek şey Tanrı’dan korkup komşunu sevmektir,” demiş düşes bu sefer. “Bunun

üzerine bir Kabala yazılacak kadar yoruma açık bir konu olduğunu düşünmüyorum şahsen.”

“Politik bir Kabala’ya ne dersin?” demiş imparatoriçe bunun üzerine.

“Politikada ceza ve ödülünden başka bir şey yoktur,” demiş düşes. “Sırf bu iki kavram için koca bir Kabala yazmak da şüphesiz hem laf kalabalığı olacaktır hem de yorulduğunuza değer bir eser çıkmayacaktır ortaya. Ama niyetiniz muhakkak bir Kabala yazmaksa, şiirsel ve edebi bir Kabala yazmanızı öneririm. Metaforları, alegorileri, teşbihleri istediğiniz gibi kullanırsınız böylece.”

İmparatoriçe biraz düşününce bunun gayet iyi bir fikir olduğuna karar vermiş ve düşese sarılarak teşekkür etmiş. Artık düşes onun en sevdiği kati-biymiş ve o dünyada imparatoriçeyle birlikte epey zaman geçirmeye başlamış. Böylece düşes edindiği bütün deneyim ve gözlemleri imparatoriçeye anlatmaya başlamış.

Bir süre sonra imparatoriçe düşese artık kendi dünyasına, kocasına ve çocuklarına dönebileceğini söylemiş. “Ama bir şartım var,” diye de eklemiş: “Sık sık beni ziyarete geleceksin.”

Düşes gerçekten de her fırsat bulduğunda imparatoriçeyi ziyarete gelmiş ve zamanla aralarında öyle bir yakınlık doğmuş ki, ikisi de kadın olmasına rağmen bu yakınlığa aşk demek yanlış olmazmış.

Düşesin bu ziyaretlerinden birinde imparatoriçe onun epey üzgün görüldüğünü fark etmiş ve onun böyle canını sıkanın ne olduğunu sormuş. Birbirine

çok yakın insanlar aynı bedenin farklı uzuvları gibidir ve birbirlerinden hiçbir şey saklamazlar. Düşes de onu mutsuz eden şeyin gerçekleşmesi mümkün olmayan bir arzu olduğunu söylemiş açıkça.

“Yüce bir prenses olmak istiyorum,” demiş düşes.

“Prensessin zaten,” diye cevap vermiş imparatoriçe.”Dördüncü veya beşinci dereceden bir prensessin. Bir insanın erişebileceği ve krala en yakın unvan dük ve düşes unvanlarıdır. Prens ve prenses unvanlarının bile üstündedir bu unvan. Savoy Dükü, Florence Dükü, Lorrain Dükü, bunlar kralın kardeşleriyle aynı unvana sahiptirler.”

“Aslında istediğim tam olarak bu değil,” demiş düşes. “Ben sizin gibi olmak istiyorum, bir dünyanın tek imparatoriçesi olmak istiyorum. Bu dileğim yerine gelene kadar da huzur bulamayacağım korkarım ki.”

“Seni ne kadar sevdiğimi biliyorsun,” demiş imparatoriçe ona. “Şu dileğinin yerine gelmesini senin kadar ben de istiyorum, bunun olup olamayacağını da soruşturacağım. Ruhlar bu konuda bir şeyler biliyorlardır belki, onlarla sana haber gönderirim.”

“İyi de ruhları hiç tanımıyorum ki ben,” demiş düşes. “Sen onları yanıma gönderene kadar hiçbir ruhla karşılaşmamıştım.”

“Ama onlar seni tanıyor,” demiş imparatoriçe bunun üzerine. “Senden bana bahseden de tanışmamıza vesile olan da onlar. Onlarla bir görüşeyim, senin imparatoriçesi olabileceğin başka bir dünya var mı öğreneyim.”

İmparatoriçe daha bu sözleri yeni söylemişken ruhlardan bazıları sarayın içinde bitivermişler.

“İyi ki geldiniz,” demiş imparatoriçe sevinçle. “Ben de tam sizden beni ziyaret etmenizi isteyecektim. Anladığım kadarıyla dünyadan tam üç tane var; biri benim geldiğim dünya, biri şu anda içinde bulunduğumuz Kristal Dünya ve biri de düşesin yaşadığı dünya. Söylesenize, bu üçünden başka dünyalar da var mı?”

“Mevcut dünyaların sayısı her bir dünyanın gökyüzünden görünen yıldızlardan daha fazladır,” demiş ruhlar.

“Peki değerli dostum düşesin imparatoriçesi olabileceği bir dünya yok mu bunların arasında?” diye sormuş imparatoriçe.

“Sayısız dünya var evet ama bu dünyaların hepsini yöneten birileri var halihazırda,” demiş ruhlar.

“Peki yönetimi zayıf olan bir dünya yok mu aralarında? Hani şöyle kolayca fethedilebilecek olan?” demiş imparatoriçe.

“Lucian’ın Işıklar Dünyası bir süredir kargaşa içindeydi,” demiş ruhlar. “Ama yakın zamanda Helmont adında biri orayı fethetti ve kısa sürede dünyasını öyle bir güçlendirdi ki değil fethetmek, oraya girmek bile artık neredeyse imkânsız.”

“Sayılamayacak kadar çok dünya var diyorsunuz,” demiş imparatoriçe bunun üzerine. “Eminim düşesin payına da bir tane düşer, ha?”

“Bu dünyalarda yaşayanlar olmasaydı bu dediğiniz mümkün olabilirdi efendim,” demiş ruhlar. “Ama her bir dünya en az sizinki kadar kalabalık.”

“Neden gidip de birini fethedemeyelim canım?” diye üstelemiş imparatoriçe.

“Bir yerleri fetheden insanlar nadiren bu başarılarının keyfini sürebilirler,” demiş ruhlar. “Çünkü insanlar onları sevmez, sadece korkarlar onlardan. Bu yüzden de genelde şüpheli şekilde erken ölürlər zaten.”

Şimdiye kadar imparatoriçe ile ruhlar arasındaki konuşmayı sessizce dinleyen düşes en sonunda konuşmaya katılmış:

“Bırakın da orasını biz düşünelim canım! Siz bize sadece bu dünyalardan hangisini daha kolay fethedebileceğimizi söyleyin, imparatoriçe bana yardım edecektir. Onun imkânları ve benim inancımla olmayacak iş değil bu. Öleceksem de tutkumun peşinden giderken ölürüm, sıkıcı bir güvenlik bölgesinde yıllarca yaşamaktan daha iyidir. Bir sırça köşkün içinde kilitli halde yıllar geçireceğime görkemli bir şöhrete sahip olarak ölmeyi yeğlerim!”

“Şansınızı zorlamamalısınız,” demiş ruhlar. “Kaderinizde böyle büyük bir şöhret yoksa onun uğruna ölmek boşuna olur. Hem söyler misiniz neden karasal bir dünyanın imparatoriçesi olmak istiyorsunuz ki? Kendi göksel dünyanızı var edebilirsiniz isterseniz.”

“Ne?” demiş şaşırın imparatoriçe düşesin konuşmasına fırsat vermeden. “Bir ölümlü de isterse yaratıcı olabilir mi yani?”

“Elbette,” demiş ruhlar. “Her insan kendi zihninde cismani olmayan canlılar ve nesnelerle dolu kendi dünyasını yaratabilir. Bu dünyayı istediği gibi yöne-

tebilir, orada yaşayanların nasıl görüneceğini, ne renk olacağını, nasıl hareket edeceğini kendisi belirleyebilir. İsterse dünyasına anaforlar, ışıklar, basınçlar, etkiler ve tepkiler koyabilir, dünyasını istediği zaman zahmet-sizce istediği şekilde değiştirebilir. Doğal bir dünya-yı yapay bir dünyaya, bir fikirler dünyasına, atomlar dünyasına, ışıklar dünyasına çevirebilir. Düşesin ken-disi için böyle bir dünya var etme şansı varken tozdan topraktan bir dünyayı fethetmek için neden zahmete girsin ki? Hem böyle bir dünyayı yerinden bile kalk-madan siz majesteleriyle birlikte keşfedebilir. Sıradan, cismani dünyalarda yöneticiler sürekli sıkıntı çeker-ken yaşadığı yerin keyfini çıkaran halktır. Ne diye cis-mani bir dünyayı fethedip de arkasından bir ton işle uğraşmak istesin arkadaşınız?”

“Aslında doğru söylüyorsunuz,” demiş düşes. “Si-zin dediğinizi yapacağım, kendi zihnimde kendi dün-yamın imparatoriçesi olup diğer dünyalara sırtımı döneceğim.”

“Bir şey soracağım,” demiş imparatoriçe o esna-da. “Ben de zihnimde bir dünya kurar ve onun başı-na geçersem böylece iki dünyanın imparatoriçesi mi olmuş olacağım?”

“Gayet tabii,” demiş ruhlar. Ve iki kadını kendi dünyalarını kurmak üzere yalnız bırakmışlar. İm-paratoriçe ve düşes de sarılarak vedalaşmışlar ve her ikisi de zihinlerinde kendi dünyalarını tamamlayın-ca buluşmak üzere ayrılmışlar.

Düşes kendi dünyasını yaratmak konusunda çok hevesliymiş ve durmadan çalışıyormuş, ne de olsa

daha önce hiç kendine ait bir dünyası olmamış. İlk önce dünyasının genel hatlarını Thales'in öğretilerine göre belirlemeye karar vermiş ancak bu uğraşları esnasında iblisler başına epey bela olmuşlar: Dünyasını kendi arzusuna göre yaratmasına izin vermiyor, onu sürekli kendi emirlerine uymaya zorluyorlarmış. İşin içinden çıkamayacağını anlayan düşes bu dünyadan vazgeçip Pisagor'un fikirlerine göre bir dünya yapmaya karar vermiş ancak bu sefer de sayıların içinden çıkamamış; aritmetik bilgisi zayıf olduğundan hiçbir taşı birbirinin üstüne koymayı becerememiş ve bu dünyadan da vazgeçmek zorunda kalmış.

"En iyisi Eflatun," diye düşünmüş sonra kendi kendine ama onun fikirlerine göre bir dünya var etmek önceki ikisinden de daha zormuş çünkü kendi dünyasına Eflatun'un öğretisindeki gibi İdea'lar koymaya çalıştıkça bunların her birine bir hareket özelliği vermek kuklacıların her bir kuklayı başka bir kişilikte yapması kadar zorlaşıyormuş. En sonunda sabrı tükenmiş, bu dünyayı da zihninde parçalayıp yok etmiş.

"Epikür ne güne duruyor?" demiş bir süre sonra ve zihninde bu sefer onun ilkelerini uygulamaya başlamış ama daha başlar başlamaz sonsuz sayıda ki atom her yanı yoğun bir sis gibi kaplayıp düşesin zihnini bulandırmış. Ne atomları toplayacak bir yer yapabiliyormuş ne de onları temizleyebilecek bir hava boşluğu. O bunlarla uğraşırken atomlar kendiliğinden çeşitli düzenlere girip garip varlıklara dönüşmeye başlamışlar ve bunların yarattığı kaos zihninde öyle

bir korku yaratmış ki, neredeyse bilincini kaybedecekmiş.

Zihnini bu sisli parçacıklardan temizlemesi epey bir zaman almış. Gözünün önü açılıp biraz toparlanınca, “Aristo’yu deneyeyim bir de,” diye düşünmüş ancak ruhların ona zihnindeki dünyanın cismani olamayacağını söyledikleri aklına gelmiş. Aristo’ya göre ise hiçlikten hiçlik doğarmış. Bu yüzden bu dünyadan da daha en başında vazgeçmiş.

“Eski filozoflarla olmayacak bu iş,” demiş en sonunda kendi kendine. “Modern filozofları deneyeyim ben en iyisi.”

Böylece Descartes’ten ilhamla bir dünya yapmaya koyulmuş. Ancak göksel küreleri oluşturup da zihninde bunları döndürmeye başladığında hareketleri bir anda o kadar şiddetlenmiş ki neredeyse bayılacakmış. Düşünceleri bulanmaya, dili tutulmaya başlayınca daha fazla ileri gitmeden bu dünyadan da vazgeçmiş.

“Elimde bir tek Hobbs kaldı,” diye düşünerek onun fikirlerine dayalı bir dünya kurmaya başlamış ancak bu dünyanın içine koyduğu her şey birbirine etki tepki yapmaya başlamış. Sanki kafasının içinde bir tazı sürüsü tavşanları kovalıyormuş ya da bir kurt sürüsü bir koyun sürüsüne saldırıyormuş. Bir süre sonra tepkilerin de etkilere denk şiddette olmasıyla düşesin başına korkunç bir ağrı saplanmış, sanki beyni bir taşla eziliyormuş. Bu dünyayı tahayyül etmeyi o anda bırakmasına rağmen başı saatlerce ağrı-maya devam etmiş.

Düşes en sonunda bu işi ancak kendi zihnine gü-
venerek yapabileceğini anlamış. Kendini dinlemiş,
düşüncelerini tartmış ve işe koyulmuş. Düşesin dün-
yası kendi kendine hareket edebilen, duyulara sahip
ve akli yetileri olan varlıklardan oluşuyormuş. Mad-
denin alabileceği en iyi halde buymuş zaten, duyuları
olan varlıklar algılarına ve bedenlerine uygun şekil-
de hareket edebiliyorlarmış. Dünyasının tasarımını
rahatça bitiren düşes onu işlevsel bir düzene koymuş
ve çeşitliliği bol, kendi içinde uyumlu dünyasını en
iyi şekilde yönetmeye başlamış.

Bu esnada imparatoriçe de kafasında bir sürü dün-
ya yapıp yıkıyormuş. İşin içinden çıkamayınca neler
yaptığını öğrenmek için düşesi çağırmış yanına. Düş-
ses zihninde çok sevdiği dünyasıyla birlikte imparato-
riçenin yanına gitmiş ve onun ruhunu dünyasına da-
vet etmiş. Düşesin dünyasındaki güzellikleri, düzeni
ve yönetimin yetkinliğini gören imparatoriçe burada
kendini o kadar mutlu hissetmiş ki bir an ömrünü
burada geçirmek gelmiş içinden. Ancak düşes ona
kendi dünyasını muhakkak yaratmasını tavsiye et-
miş.

“Zihniniz zaten akli ve cismani hareketleri tanıyor,”
 demiş ona. “Algılar konusunda da benim zihnimden
yardım alırsınız, elimden geleni yaparım sizin için.”

Böylece kendi dünyasını yapmaya yeniden ikna
olan imparatoriçe düşesin tavsiyelerine kulak ver-
miş. Dünyasını kurmuş, içine birbiriyle denge için-
de yaşayacak varlıklar yerleştirmiş, kanunlarla bütün
varlıkları güvence altına almış, dünyasını sanat ve

bilimle güzelleştirip geliştirmiş. Artık hem Kristal Dünya'da hem de imparatoriçenin zihnindeki dünyada düzeltilecek, değıştirilecek hiçbir şey kalmamış. İki dünyanın düzeni de sorunsuz bir şekilde işliyor-muş, hiçbir ihtilaf, itaatsizlik, din ayrılığı, iç savaş, dış savaş yokmuş. Bütün varlıklar huzurlu ve hayatından memnunmuş.

Bir süre sonra imparatoriçenin zihni tekrar başka dünyalarla meşgul olmaya başlamış ve gidip düşesin yaşadığı dünyayı görmek istemiş. Böylece oradaki yöneticileri, kanunları öğrenme şansı olacaktı.

Düşes onu bu isteğinden vazgeçirmek için her şeyi yapmış. "Benim dünyam fikir ayrılıklarıyla, savaşlarla dolu bir yer," demiş ona. Ancak imparatoriçe bir türlü ikna olmamış. Tek sorun varmış; kendisi başka bir dünyadayken imparator ya da vatandaşlar bunu bilmemeliymiş. Bu yüzden ruhları tekrar yardımına çağırmış.

"Ben başka bir dünyadayken içinizden biri bedenime girebilir mi?" diye sormuş onlara. "Fazla bir şey yapmanızı istemiyorum, sarayda dolaşın, insanlara görünün, imparatorla sohbet edin. Yokluğumu hissettirmeyin yeter."

"Tabii ki girebiliriz," demiş ruhlar. "Hatta isterse-niz sadece birimiz değil birçoğumuz da tutunabiliriz bedeninize."

"Vekilim olacak tek bir ruh yeter," demiş imparatoriçe. "Ama herhangi bir ruh olmaz, dürüst ve keskin zekalı bir ruh olmalı, bir de mümkünse bir kadın ruh istiyorum."

İmparatoriçenin kendi yapılarını bunca zaman sonra bile kavrayamıyor oluşuna hayret etmiş ruhlar.

“Bizim cinsiyetimiz yok ki,” demişler. “Biz insan ruhları gibi değiliz. En iyilerimizden birini seçeceğiz bedeninizi emanet almak üzere ve o da sizin ruhunuza öyle bir benzeyecek ki hiç kimse bir şeyden şüphelenmeyecek, korkmayın.”

Böylece imparatoriçe ve düşes iki ruh halinde, iki düşüncenin hafifliğinde kısacık bir süre seyahat ederek düşesin dünyasına varmışlar. Gerçekten de muazzam bir dünyaymış burası. Kısacık bir an içinde her yerini dolaşmışlar. Farklı yerlerde ve farklı milletlerde yaşayan canlıların davranışları imparatoriçenin özellikle dikkatini çekmiş.

“Bir sürü millet, hükümet, kanun, din, fikir var burada,” demiş. “Hepsi de birbirinden hırslı, kibirli, müsrif, sahtekâr, kıskanç, adaletsiz. Hiçbir krallık da kendi elindekiyle yetinmiyor, habire komşularının varlığına göz diyorlar. En büyük zaferleri aslında yağma ve kıyımdan ibaret. Kayıpları da kazançlarından daha fazla. Kendi sonlarını hazırladıklarının farkında değiller mi? İki avuç toprak için bir sürü cana kıyıyorlar, bu tantanayı huzura tercih ediyorlar. Bir de şu imparatora bak, dünyasından keyif alması gerekirken sürekli endişeli.”

“Ne garip,” diye cevap vermiş düşes. “Siz de bir dünyanın imparatoriçesisiniz. Sıradan bir dünya da değil üstelik sizinki, gayet huzurlu bir dünya. Ama şimdi sanki imparatoriçe olmak keyifsiz bir şeymiş gibi konuşuyorsunuz.”

“Doğru anlamışsın aslında,” demiş imparatoriçe. “Dünya ne kadar sakin ve huzurlu olursa olsun yönetim her zaman sıkıntı veren bir iştir. Düzenin devam etmesi için iş gücünün, bilimin ve inancın sürekli işlevsel halde olmasını sağlamak oldukça yorucu.”

“Sözlerinizden anladığım kadarıyla gerçekten mutlu olmak için en yukarıda olmamak gerekiyor,” demiş düşes. “Mutluluk tevazudadır diyebilir miyiz?”

“Daha doğru şekilde söylenemezdi bu,” demiş imparatoriçe.

İki ruh daha sonra her milletin ibadethanelerini, meclislerini ve mahkemelerini gezmişler.

“Dünyanın her köşesindeki yöneticilerin arasında şu Osmanlı Padişahı en kudretlisi gibi görünüyordu,” demiş imparatoriçe. “Sözü kanun, gücü mutlak.”

“Ben sizinle aynı fikirde değilim efendim,” demiş düşes. “Ne kadar güçlü olursa olsun Muhammed Peygamber’in yüzyıllar önce koyduğu kuralları değiştirmeye gücü yetmiyor. Bu yüzden kendisi kanunu ve dini idare edeceğine kanun ve din onu yönetiyor.”

“Ama devlet adamlarını da din adamlarını da istediği gibi göreve getirip görevden alabiliyor,” demiş imparatoriçe bunun üzerine. “Bu da aslında hem din hem de kanun üzerinde söz sahibi olduğunu gösterir. Görmedin mi, kimse konuşmaya cesaret edemiyordu karşısında.”

“Korkuyla gelen itaat içten değildir efendim,” demiş düşes. “Gelin sizi yaşadığım yere götüreyim. Orada da bu Osmanlı Padişahı kadar güçlü bir yönetici

var. Toprakları bu kadar geniş değil ancak ülkesi çok kuvvetli, kanunları insancıl ve güvenli. Ülkesini gayet adil ve bilgece yönetiyor, vatandaşları da çok mutlu.”

Böylece kısa süre içinde düşesin bahsettiği topraklara gitmişler. Başkente geldiklerinde imparatoriçe oldukça gösterişli giyinmiş bir sürü insanın bir binaya akın ettiğini görmüş.

“Ne var şu binada?” diye sormuş düşese. “Herkes neden oraya gidiyor?”

“Tiyatro orası,” demiş düşes. “İnsanlar oyunlar izlemeye giderler oraya.”

“Biz de gidelim öyleyse,” demiş imparatoriçe.

İki ruh tiyatro binasına girip uzunca bir süre sergilenen oyunu izlemişler. Bir sonraki durakları ise saraymış. O esnada bütün kraliyet ailesi sarayın misafir salonundaymış, yanlarında birçok devlet görevlisi de varmış. İmparatoriçe kralı ve kraliçeyi hayranlıkla izlemiş bir süre. Bunu gören düşes, “Kralı, kraliçeyi ve kraliyet ailesini nasıl buldunuz efendim?” demiş.

“Bu dünyadaki bütün yöneticileri gördük neredeyse,” demiş imparatoriçe. “Ama azametle nezaketi aynı simada barındıran birini ilk defa görüyorum. Kraliçenin ise erdemli ruhu yüzüne yansımış, yüreğindeki tanrı inancını buradan görebiliyorum neredeyse. Ailenin geri kalanı da ilahi bir ışıkla kutsanmış sanki.”

Kral misafirlerini karşılamak için bir konuşma yaptığında imparatoriçe onun belagat tanrısı Hermes ile günün ve aydınlığın tanrısı Apollon tarafından kutsandığına yemin edebilirmiş.

“Kocam onun yöneticilerinden biridir,” demiş imparatoriçenin krala hayranlıkla baktığını gören düşes. Ancak kocasından bahsedince birden hüzünlenmiş.

“Ne oldu, neyin var?” diye sormuş bunu fark eden imparatoriçe.

Düşes kocasıyla sohbet etmeyi özlediğini söylemiş.

“Biraz sabret o zaman,” demiş imparatoriçe. “Birazdan kocanın yanına gideriz.”

Böylece saraydaki misafir karşılama törenini biraz daha izleyip Newcastle Dükü’nün evine doğru yola koyulmuşlar.

Bedenlerinin yükünden kurtulmuş, düşüncelerin diliyle konuşan ve hiç kimse tarafından görülemeyen, duyulamayan bu iki ruh için mesafeler hiç sorun değilmiş. Bu yüzden saraydan ayrıldıktan sonra Sherwood Ormanı nı geçerek saniyeler içinde dükün yaşadığı yer olan Nottinghamshire’a varmışlar. İmparatoriçe içinden geçtikleri serin ve gür ormanı çok beğenmiş. Dükün evi Welbeck adında, etrafı ormanlarla çevrili bir yermiş. İmparatoriçe dolaştıkları hiçbir yerde bu kadar kısa mesafe içinde bu kadar fazla orman görmediklerini söylemiş düşese.

“Aslına bakarsanız bu ormanların sadece geriye kalan ufak bir kısmı,” demiş düşes. Eskiden çıkan bir savaşta ormanların büyük bir kısmı içlerindeki evlerle birlikte kül oldu. Kocam da korularının yarısını, birçok evini, arazisini kaybetti bu savaşta. Neredeyse yarım milyon pound ederindeydi kaybettiği mülkler.”

“Keşke Kristal Dünya’da kaldırımlara döşediğimiz altınların bir kısmını buraya getirebilseydik de kocanın zararını karşılayabilseydik,” demiş imparatoriçe bunun üzerine.

“Çok düşüncelisiniz efendim,” demiş düşes. “Ancak ne yazık ki böyle bir şansımız yok. Kocam çok sabırlı biridir ama, bütün kayıplarına rağmen sabretmeyi bildi, yıkılmadı.”

Daha sonra iki ruh dükün evine girmişler. Çok ferah ve kullanışlı bir evmiş burası.

“Başka evleri de var mı dükün?” diye sormuş imparatoriçe düşese.

“Buradan biraz uzakta Bolsover adında bir de kalesi var,” demiş düşes.

“Gidip orayı da göreceğiz değil mi?” diye sormuş imparatoriçe bunun üzerine.

“Görülecek bir şey yok orada efendim,” demiş düşes. “Kocam o kaleyi boş tutuyor, mobilya bile yok içinde.”

“Yine de yapısını, büyüklüğünü görmek isterim,” demiş imparatoriçe ve onlar böyle konuşurken dük kapıdan içeri girmiş. Düşes kocasının içeri girdiğini fark edince o kadar mutlu olmuş ki tutunduğu hava varlığı sanki güneş ışıkları vurmuş gibi aydınlanmaya başlamış. Ruhların güçlü hisleri tutundukları cismani varlıkların niteliklerini böyle etkileyebiliyormuş. İki ruh düke biraz daha yaklaşmışlar ancak adam onları hiç fark etmemiş. Atlarının bakımını yapmak üzere aletlerini hazırlamakla meşgulmüş. Bir süre dükün atlarının tüylerine, dişlerine bakım

yapmasını izlemişler. İmparatoriçe bunun oldukça asil bir iş olduğunu düşünmüş; atlarla ilgilenmenin tam da kahramanlara yakışır bir yanı varmış. Dük daha sonra atların yanından ayrılıp tekrar eve girmiş, imparatoriçe ve düşes de onu izlemişler. Dük duvarda asılı kılıçlardan birini alıp büyükçe bir aynanın karşısında alıştırma yapmaya başlamış. Gerçekten de çok iyi bir kılıç ustasıymış, imparatoriçe onun maharetlerini hayranlıkla izliyormuş ki düşesin huzursuzlanmaya başladığını fark etmiş.

“Daha yemek bile yemedi, aç karnına böyle ağır egzersiz yapılır mı hiç!” demiş düşes ve imparatoriçenin ruhunu âdeta unutarak tutunduğu varlığı bırakıp kocasının bedenine tutunmuş. Bu durum karşısında telaşlanan imparatoriçe de telaşla aynı şeyi yapmış ve artık dükün bedeninde tam üç ruh birden varmış. Ancak dükün olgun ve bilge ruhu bu durumdan rahatsız olmamış. Onun içindeki aydınlığı gören imparatoriçenin hayranlığı artarken dükün ruhu da ona sıcakkanlı bir tavırla yaklaşmış. Bütün bunlar tek bir bedenin içinde gerçekleştiğinden onlarla aynı yerde olan düşesin bu yakınlaşmayı fark etmesi kaçınılmazmış elbette.

Düşes ilk önce derin bir kıskançlığa kapılmış ancak daha sonra bedenleri olmayan ruhların zina işleyemeyeceğini düşünmüş. Saf ruh halindeyken Eflatun’un birbirlerinin bedeninde yaşayan platonik âşıklarından başka bir şey olamazlarmış ve platonik aşk da oldukça ulu bir filozof olan Eflatun’dan geldiğine göre oldukça iyi bir şey olsa gerekmiş. Düşes

bu düşüncelerle kendisini telkin ederek kıskançlığı uzaklaştırmış zihninden.

O andan sonra aynı beden içindeki bu üç ruh arasında çok keyifli bir sohbet başlamış. Dükün ruhu imparatoriçenin ruhunu şarkılarla, zekice konuşmalarla oldukça eğlendirmiş ve bu esnada zamanın nasıl geçtiğinin farkına bile varmamışlar. Bu keyifli saatleri Kristal Dünya'dan gelen bir ruh bölmüş.

"Efendim, henüz hiç kimse yokluğunuzu fark etmiş değil," demiş ruh. "Ancak imparatorun ruhu sizin yokluğunuzu seziyor ve derin bir üzüntüye gömülmüş durumda. Herkes de onun bu halini görüyor, imparatorluğa bir endişe hâkim olmaya başladı. Bana sorarsanız artık Kristal Dünya'ya dönmenizin zamanı geldi."

Bunu duyan dük ve düşes çok üzülmüşler. Kristal Dünya'dan gelen ruha imparatoriçenin ruhunun onlarla biraz daha kalmasının mümkün olup olamayacağını sormuşlar ancak ruhun bunun imkânsız olduğunu söylemesi üzerine daha fazla üstelememişler.

İmparatoriçenin ruhu kendi dünyasına dönmek üzere dükün bedeninden çıkmak üzereyken, "Efendim, sizden bir iyilik isteyebilir miyim?" demiş düşes.

"Elbette isteyebilirsin," diye cevap vermiş imparatoriçe.

"Talih benim kocamın yüzüne hiç gülmez. Çocukluğundan beri de böyleymiş. Eğer sizin için mümkünse kocam ile talihin arasını düzeltebilir misiniz?"

"Ruhların yardımı olmadan talih ile konuşamam ki," demiş imparatoriçe. "Hem talihi bulmak için si-

nek insanlarla kuş insanları görevlendirmem lazım, hiçbirisi de bu dünyada değil onların.”

“Belki kocam bir vekil tayin eder bu anlaşma için, bu mümkün mü?” demiş düşes bunun üzerine.

“Talih vekilleri kabul etmeyebilir,” demiş imparatoriçe. “Gerçi aklıma bir şey geliyor; dük kendisi adına konuşacak bir arkadaşını seçsin, ben de talihın kendisini temsil edecek bir arkadaş seçmesini isteyeceğim, belki bu şekilde bir sonuç elde edebiliriz.”

“İyi ama son kararı verecek bir yargıç olmazsa anlaşmaya varmaları neredeyse imkânsız,” demiş düşes.

“Bir yargıç bulmak kolay ama tarafsız bir yargıç bulmak zor. Ne dünyada ne cehennemde bulunmaz, ancak cennette vardır. Cennetteki semavi bir yargıcı da nasıl dünyaya getiririz bilmiyorum,” demiş imparatoriçe. “Ama siz benimle Kristal Dünya’ya gelerseniz şansımızı deneyebiliriz.”

“Sizin dediklerinizi yapmak benim görevim efendim,” demiş düşes. “Madem gelmemi istiyorsunuz, geleceğim elbette.”

Düşes daha sonra kocasına dönüp onun talihiyle barışmasını çok istediğini ve bunun için elinden geleni yapmaya hazır olduğunu söylemiş.

“Ben her zaman onunla dost olmak için uğraştım,” demiş dük. “Ama o bana karşı hep düşmanlık besledi. Yine de beni savunmak için iki arkadaşımı, basiret ve dürüstlüğü göndereceğim sizinle.”

Böylece kendileri de ruhani varlıklar olan bu iki arkadaş imparatoriçe ve düşesle birlikte Kristal Dünya’ya gitmişler.

İmparatoriçenin ilk işi bedenine dönmek ve imparatorun kendisi hakkındaki endişelerini gidermek olmuş. Daha sonra hiç vakit kaybetmeden sinek insanları gönderip ruhları sarayına çağırtmış ve onlardan Newcastle Dükü ile talih arasındaki sorunu çözmelerini istemiş.

“Talih çok sebatsızdır efendim,” demiş ruhlar ona. “Belki, çok düşük bir ihtimalle dükün savunmasını duymayı kabul edebilir ama sonuna kadar dinleyecek sabrının olduğunu sanmıyoruz.”

Ruhlar yine de imparatoriçeyi kırmamışlar, gidip talihi bulmuşlar ve ona olanları anlatmışlar. Talih kendini savunacak iki arkadaşı olarak budalalık ve aceleyi seçmiş. Asıl tantana ise bir yargıç bulunacağı zaman kopmuş. Hiçbir tarafın önerdiği yargıcı diğer taraf kabul etmiyormuş. Günler süren çabaların sonucunda davanın yargıçlığını yapmak üzere gerçek seçilmiş.

Böylece her şey hazırlanmış, duruşma zamanı belirlenmiş. İmparatoriçe de düşes de o gün olanları izlemek için oraya gitmişler. Bütün cismani ve ruhani varlıklar toplandığında altından bir kürenin üzerinde duran talih konuşmaya başlamış:

“Sevgili dostlarım, bugün burada Newcastle Dükü ile şahsım arasındaki ayrılığı görüşmek için toplandık. İmparatoriçenin görevlendirdiği ruhların ısrarlarına dayanamayarak buraya geldim ancak görüyorum ki dükümüzün ruhu kendi adına konuşmak için zahmet edip de buraya gelmemiş bile! Bu nedenle ben de konuşmamı dükün eşine, arkadaşlarına,

kendi arkadaşlarıma ve özellikle de imparatoriçemizin kendisine sunacağım. Öncelikle şunu belirtmek isterim ki sürekli olarak benim ona yaklaşmadığımdan şikayet eden dük benim düşmanın olmayı kendisi seçmiştir. Basireti ve dürüstlüğü bana tercih etmiş, ona iyilik yapmak için gösterdiğim bütün çabalara arkasını dönmüştür. Hatta bana karşı fiilen savaşmış, masumiyeti benim önümde tutmuştur. Bu nedenle ben de kendisine düşmanlık beslemekte haklı olup olmadığını sizin yargınıza bırakıyorum.”

Talih konuşmasını bitirdikten sonra düşesin ruhu oturduğu yerden kalkıp mahkemeye hitap etmiş:

“Değerli dostlarım, izniniz olursa talih denen hanımefendinin saygıdeğer ve asil kocam hakkında söylediklerine onun adına cevap vermek isterim, zira kendisi şu anda aramızda değil. Talihin kocamın arkadaş seçimleri konusunda ne kadar öfkeli olduğunu az önce hepimiz gördük. Halbuki benim kocam arkadaş seçimleriyle her zaman ne kadar bilge olduğunu kanıtlamıştır. Talihin onu kendisine yüz çevirmek gibi bir kabalıkla suçlamasına gelince, kocam Newcastle Dükü her zaman gerçek bir centilmen olmuştur. Hayatı boyunca hiçbir kadına arkasını dömediğine, yüz çevirmediğine adım gibi eminim. Burada sorun kocamın kimlerin yanında olduğu değil, talihin kimlerin yanında olduğudur. Söylediklerinden de anlaşıldığı gibi kendisi hiçbir zaman dürüstlük ve onurla aynı safta durmamıştır. Kocam ise gerek sahip olduğu vicdan gerek aldığı eğitim sebebiyle her zaman basiretten ve dürüstlükten yana olmuştur.

Talih de kocamı tam bu sebepten düşmanı ilan etmiştir. Onunla çok uzun zaman savaşmış ve güçlü bir prenses, hatta bazılarının inandığı üzere tanrısal bir varlık olduğu için sonunda kocamı alt etmiştir. Bu mağlubiyet kocama çok şeye mal olmuştur; mülklerini kaybetmiş, dostlarından ayrılmış ancak her zaman sabretmeyi bilmiştir. Üstelik hayatını ne kadar berbat ederse etsin talih hakkında hiçbir zaman kötü konuşmamıştır, onun gücünü ve kutsallığını her zaman kabul etmiştir ve bugün bile dürüst ve basiretli bir şekilde onunla omuz omuza yürümeye hazırdır.”

Düşesin konuşması bitince budalalık ve acele aynı anda ayağa kalkıp birbirlerinin sözünü keserek, sesini bastırarak, bağırarak bir şeyler söylemişler ancak mahkeme salonundakiler şöyle dursun, kendileri bile ne dediklerini anlamamışlar. Bunun üzerine talih iki arkadaşına müdahale etmiş. “Ya tek tek konuşun ya da hepten susun,” diyerek bir de azarlamış onları. Bunun üzerine budalalık tek başına ayağa kalkmış ancak birbiriyle bağlantısı olmayan saçmalıkları arka arkaya sıralamaktan başka bir şey yapmamış. Talih en sonunda onu yerine oturtup kendisi adına konuşması için aceleyi ayağa kaldırmış.

“Sevgili dostum talih,” diye başlamış konuşmasına acele. “Newcastle Düşesi senin iznin olmadan bu mahkemede seninle doğrudan konuşma cüretini göstererek ne kadar kibirli ve hırslı biri olduğunu hepimize göstermiştir. Üstelik uzun konuşmasında senin söylediklerinin aksine bir şey de söylemedi.

Dediğine göre kocası sana dürüstlük ve basiretle yaklaşmaya hazırmış. İşte, burada bile dürüstlük ve basiret sana tercih ediliyor, haksız mıyım? Bu resmen hakaret. Eğer dürüstlük ve basiret senden üstün tutulacaksa ilahi bir kuvvet olan sana saygı duyacak, hizmet edecek kimse kalmaz. Hastalanır, elden ayaktan düşer, kapı kapı dilenenlerden beter olursun. Bu yüzden, bu korkunç tehlikeden kaçınmak için Newcastle Dükü ve Düşesi'nin, ayrıca buraya gönderdikleri şu iki arkadaşlarının başından felaketleri eksik etme, yoksa ölümlülerin tek ahlaki ilahları bu basiretle dürüstlük olur.”

Acelenin konuşması bittikten sonra basiret ayağa kalkıp konuşmasına başlamış:

“Sevgili gerçek, değerli talih ve saygıdeğer dostlar, arkadaşım Newcastle Dükü adına burada bulunmak için çok uzun bir yoldan geldim. Niyetim var olan yaraları deşmek değil, mümkünse iyileştirmek. Ben bir ilahi güç değilim ancak sizden tek ricam yapacağım teklifi kabul etmeniz. Naçiz ve mütedeyyin bir ricacının isteği ilahi güçler tarafından en makbul görülen isteklerdir diye düşünüyorum ve sizden barış istiyorum. Niyetim Newcastle Dükü ile talih arasındaki düşmanlığa son vermektir.”

Ancak onun bu sözleri kendisi kadar ihtiyatlı olmayan dürüstlük tarafından kesilmiş.

“Ben buraya talihin övülüp yüceltilmesini dinlemeye değil adaletin sağlanmasını görmeye geldim,” demiş dürüstlük. “Sizler gibi ağzım iyi laf yapmaz benim o yüzden dümdüz konuşacağım: Kendisini

temsil etmek için burada bulunduğum Dük aynı zamanda üvey oğlumdur. Dürüstlikle birlikte büyüttük biz onu. Şükranla, yardımseverlikle ve cömertlikle her zaman çok iyi arkadaş olmuştur. Basiret bizzat eğitti onu. Bilgeliği öğrenmesini sağladı, ölçülülüğün, sabrın, adaletin erdemlerini belletti ona. Yaşı büyüncü yüksek eğitimini alması için onura teslim ettim dükü. Burada onurlu bir yaşamı, sanatı ve bilimi öğrendi. Daha sonra dünyayı dolaşması için yüreklendirdim onu. Bu yolculukları esnasında deneyim ile sıkı bir dostluk kurdu. Bütün bunlar onu talihin sunduklarına değer biri haline getirdi. Ama talih liyakat ve erdemden hiç hazzetmez, bu yüzden de dükü en büyük düşmanlarından biri ilan etti, hayatını zorlaştırmak için elinden ne geliyorsa yaptı. Ama en sonunda tanrının adaleti talihin kötülüklerine karşı geldi, onu mahkum olduğu yıkımların ortasından alıp iyi bir devlet adamı yaptı. Bu yüzden dükün düşmanı tanrının adaletinin de düşmanı sayılır. Kısacası talih dükü hiç sevmez çünkü dük onu hiç pohpohlamamıştır. Öte yandan basiret de ona her zaman talihe arkasını dönmemesini öğütlemiştir. Böylece dük ikimizin de tavsiyesine uymuş, talihi ne pohpohlamış ne de ona arkasını dönmüştür. Ona karşı her zaman saygılı olmuştur. Söyleyeceklerim bu kadar, gerisini gerçeğin yargısına bırakıyorum.”

Dürüstlüğün bu süslü püslü olmayan konuşmasını oldukça kaba bulan talih gerçeğin vereceği kararı beklemeden mahkemeyi terk etmiş. Bu durum imparatoriçeyi de düşesi de çok endişelendirmiş. O esnada

dürüstlük ayağa kalkıp düşesin yanına gelmiş.

“Talihin sağlayacağı faydaları o kadar çok istedin ki, tanrının lütuflarını görmezden gelmeye başladın,” demiş. “Bunun için cezalandırılman gerekiyor.”

Bu sözle karşısında düşes gözyaşlarını tutamamış. “Tanrının lütuflarını görmezden geldiğim de yok talihe çok fazla bel bağladığımda. Ben sadece kocamın sürekli pusuda bekleyen bir düşmanı olmasın istedim o kadar,” demiş.

Mahkemeden sonra düşesin ruhu bir süre imparatoriçenin yanında kalmış. Biraz kendini toparlayıp moral depoladıktan sonra kocasının yanına dönmek için imparatoriçeden müsaade istemiş.

“Git tabii,” demiş imparatoriçe. “Ama ara sıra beni ziyaret etmeyi ihmal etme sakın.”

Ruhlar düşesle vedalaşırken talihi kocasıyla barışmaya ikna etmek için ellerinden geleni yapacaklarını söylemişler. Böylece düşes basiret ve dürüstlüğü de yanına alarak kendi dünyasına doğru yola çıkmaya hazırlanmış ancak gitmeden hemen önce imparatoriçe kendisiyle özel olarak birkaç dakika konuşmak istemiş.

“Senin zekana her zaman çok güvenmişimdir biliyorsun,” demiş ona. “O yüzden Kristal Dünya’nın yönetimi konusunda desteğine ihtiyacım var. Ben bu dünyaya gelip de imparatoriçe olduğumda imparatorlardan yönetim için tam yetki aldım ve haliyle bazı değişiklikler yaptım. İlk başta her şey çok yolunda gidiyordu ancak artık bu düzenin bozulmaya başladığını hissediyorum. Kurtçuk insanlar, ayı insanlar,

sinek insanlar, maymun insanlar ve diğerkleri kendi aralarında ihtilafa düşmeye, birbirlerinden ayrılmaya başladılar. Bu ayrışmaların bir iç karışıklığa yol açmasından çok korkuyorum. Bu dünyayı tekrar huzurlu ve güvenli bir yer haline getirmek için ne yapabilirim?”

“Siz imparatoriçe olduğunuzda her şeyin ne kadar da düzgün ilerlediğini kendi ağzınızla söylediniz efendim,” demiş düşes bunun üzerine. “Size tavsiyem bütün kurumlarınızı gözden geçirin, bozulmaya yüz tutmuş her şeyi ilk değiştirdiğiniz zamanki haline çevirin. Böylece yeni baştan tek hükümdara, tek yasaya, tek dile, tek dine sahip bir aile gibi olabilirsiniz. Yoksa benim dünyamda gördüğünüz yıkımlar sizin de kaderiniz olur. Siz de gördünüz ki orada ülkeden çok yönetici, hükümetten çok devlet adamı, tanrıdan çok din, gerçekten çok fikir, haktan çok kanun, ihtiyaçtan çok kolluk gücü var. Bu bir lanettir ve siz imparatorluğunuzu eski haline döndürmezseniz korkarım sizi de etkisi altına alır. Toplulukların kendi aralarındaki ihtilaflarına gelince, majesteleri bana kalırsa bütün toplulukları dağıtın. Huzurlu bir imparatorluk için bu şarttır. Çünkü bu toplulukların içinde her zaman daha az bilenler, daha çok bilenler olacaktır ve bunlar doğal olarak çatışacaklardır. Bazıları kendi fikirlerini gerçek olarak sunacak, bunu kabul etmeyenlere sinirlenecek hatta belki şiddetle karşılık vereceklerdir. Önceleri ufak tefek fikir ayrılıkları olarak beliren bu çatışmalar giderek imparatorluk çapında bir savaşa dönebilir.”

“Dediklerini yapacağım,” demiş imparatoriçe. “Ama kendi elimle kurduğum kurumları yine kendi elimle dağıtırsam insanların bana olan güveni zedelenmez mi?”

“Tam aksine efendim,” demiş düşes bunun üzerine. “Yanlış fark ettiği anda onu değiştirme cesareti göstermek çok az yöneticinin sahip olabildiği bir erdemdir. Vatandaşlarınız da bunu takdir edeceklerdir. Nihayetinde en bilge insanlar başkalarının hatalarını görebilenler değil, tarafsız gözle kendilerine bakıp kendi yanlışlarını da kabul edebilenlerdir. “

Bu sözler imparatoriçenin yüreğine su serpmiş. İki arkadaş, iki platonik âşık, gözyaşları içinde birbirlerine sarılmışlar. O günden sonra da sık sık birbirlerini ziyaret etmeye, hayat onları zorluklarla karşı karşıya bıraktıkça birbirlerine destek olmaya devam etmişler.

II

Artık Kristal Dünya'yı ilk günlerindeki huzura yeniden kavuşturmayı başarmış olan imparatoriçe günlerini keyif içinde geçiriyormuş. Ruhlar sık sık ziyaretine geliyor, ona bilmek istediği şeyleri anlatıyor, bazen de geldiği dünyadan haberler getiriyorlarmış. İmparatoriçe bir gün sarayında otururken ruhların varlığını hissetmiş, her zaman yaptığı gibi ayağa kalkıp onları neşeyle karşılayacakken bir tuhaflık olduğunu fark etmiş; içi her zaman olduğu gibi heyecanla kaplı değilmiş, aksine kendini aniden hüzünlü ve endişeli hissetmeye başlamış.

“Kötü bir şey mi oldu yoksa?” diye sormuş ruhlara.

“Geldiğiniz dünya büyük bir savaşın içinde efendim,” demiş ruhlar. “Birçok ülke sizin doğduğunuz, arkadaşlarınızın, akrabalarınızın yaşadığı krallığa savaş açmış durumda.”

Bu haber karşısında imparatoriçenin içi âdeta buz kesmiş, ruhlara tek bir soru daha sormaya cesareti yokmuş. Ailesi, dostları orada ateş altındayken burada eli kolu bağlı oturmak ona çok zor gelmiş, hem üzüntüden hem de çaresizlikten bağıra çağıra

ağlamaya başlamış.

Onun çığlıklarını duyan imparator koşarak yanına gelmiş.

“Neyin var sevgilim, nedir bu halin?” diye sormuş telaş içinde.

“Evim, doğduğum yer, sevdiklerim, hepsi ateş altında,” diyebilmiş imparatoriçe zorlukla kendini imparatorun kollarına atarak. Ruhlardan duyduğu haberi hıçkırıklar arasında anlatmış ona.

İmparator da duyduklarına çok üzülmüş. İmparatoriçenin dünyasını hiç görmemiş olsa da evlendiklerinden beri orayı da kendi dünyası gibi görüyormuş.

“Elimizden ne gelirse yapalım,” demiş onu sakinleştirmeye çalışarak. “Bu dünyanın bütün imkânları emrine amade, yeter ki ne yapabileceğimizi söyle bana.”

“Eğer bu dünyadaki kuvvetlerimizi oraya götürebiliyor olsaydık, eğer insanların yardımına koşabilseydik, böyle elimiz kolumuz bağlı oturmak zorunda kalmasaydık.....” İmparatoriçe cümlesini tamamlamadan yeniden gözyaşlarına boğulmuş.

“Sana bu savaşı haber veren ruhlar bize yardım edemezler mi?” diye sormuş imparator.

“Ruhlar ancak doğal varlıklara tutunabiliyorlar,” demiş imparatoriçe. “Bizim silahlarımızı kullanamazlar. Hem onların yapısında savaş gibi şiddetli şeyler bulunmaz. Ne dövüşmeyi bilirler ne siper kazmayı.”

“Eğer doğal varlıklara tutunabiliyorlarsa ve o doğal varlıklar da insan bedenleri olursa insanlar aracılığıyla savaşamazlar mı?” diye sormuş imparator.

“Hiçbir işe yaramaz,” demiş imparatoriçe. “Zaten o kadar ruhun tutunabileceği sayıda ölü beden bulamayız. Bir sürü ülkeyle aynı anda savaşmak için bir ordudan çok daha fazlasına ihtiyacımız var. Diyelim ki gerçekten de herkesle baş edebilecek sayıda ölü bedeni bulduk, ruhlar bu ölü bedenlere tutunup onları savaşmak üzere yeniden ayağa kaldırırsa kadar bu cesetler kokup çürümeye başlar. Aldıkları en küçük darbelerle bile paramparça olup ruhları açıkta bırakırlar, açıkta kalan ruhlar da hareket edemez. Bu bedenleri çürümeden korumanın da bir yolunu bulduk diyelim, o zaman da ölü bedenlerden çıkan ruhlar bedenlerine kendileri gibi olmayan başka ruhların hâkim olmasına izin vermezler. Bu sefer de ölü bedenleri kullanarak insan ruhlarıyla diğer ruhlar savaşmaya başlar, bunun da savaşın ortasında kimseye faydası olmaz.”

“Sen çok daha iyi biliyorsun ruhların nasıl varlıklar olduğunu,” demiş imparator. “Keşke aklıma işe yarar bir şey gelse. Şu arkadaşın, Newcastle Düşesi olan hani; zor zamanlarında hep işe yarar fikirler vermiştir sana, onun ruhunu çağırıp bu konuyu onunla konuşalım mı, ne dersin?”

İmparatoriçe bunu kendisinin nasıl düşünemediğine şaşırmış ve kalkıp hiç vakit kaybetmeden düşesi yardıma çağırmış. Düşesin ruhu dakikalar içinde saraya gelmiş. İmparatoriçe geldiği dünyada neler olup bittiğini anlatmış ona.

“Ne olur bir fikir ver bana,” demiş. “Böyle elim kolum bağlı oturmak kahrediyor beni.”

“Sizin için elimden geleni yapacağım efendim,” demiş düşes. “Ama bu çok önemli bir konu, aceleyle hareket edemeyiz. Yapacaklarımızı iyi düşünmeliyiz. Balık insanlardan bazılarını görevlendirin, Kristal Dünya ile sizin geldiğiniz dünya arasına herhangi bir geçit olup olmadığına baksınlar. Sonuçta siz buraya bir tekneyle geldiyseniz, buradan bir teknenin de oraya gitmesi mümkün olmalıdır.”

İmparatoriçe hemen balık insanlara haber yollamış. Onlar da hiç zaman kaybetmeden bütün kuvvetlerini ve zamanlarını bu işe ayırarak iki dünya arasında bir geçit aramaya başlamışlar ve çok geçmeden geçidi bulmuşlar.

“Dünyamızda tek imparator, tek hükümet, tek dil, tek din olduğu gibi diğer dünyaya giden sadece tek bir geçit var efendim,” demişler. “Çok dar bir geçit, ufak bir tekne anca sığar. Ayrıca geçit her zaman açık değil, bazen tamamen donuyor.”

Balık insanlardan aldıkları bu bilgiler imparatoriçeyi de düşesi de üzmüş. Düşes daha sonra imparatoriçeye bütün gemi ustalarını ve mimarlık yapan devleri çağırmasını söylemiş.

“Benim geldiğim dünyada mimarlar ve ustalar öyle maharetliydi ki, suyun altından gidebilen gemiler yapmışlardı,” demiş imparatoriçe karşısında toplanan kalabalığa. “Siz de yapabilir misiniz böyle bir gemi?”

“Hayatımızda ilk defa suyun altında giden bir gemiden bahsedildiğini duyuyoruz,” demiş devlerden biri. “Ama siz üzülmeyin, gece gündüz çalışır buluruz bunu nasıl yapacağımızı.”

Devlerin bu sözleri imparatoriçe için biraz teselli olmuş.

“Bu gemiler yapılıncı içlerinden birkaçıyla kuş insanlardan, kurtçuk insanlardan ve ayı insanlardan bazılarını diğer dünyaya gönderin efendim,” demiş düşes bunun üzerine.

“İyi ama bu insanlar ne yaparlar diğer dünyada?” demiş imparatoriçe. “Hele de sayıları bu kadar az-ken? Savaş nedir bilmez onlar, ölür giderler orada.”

“Biraz sabredin ve benim sözüme güvenin efendim,” demiş düşes. “İnanın bana eğer aklımdakini gerçekleştirebilirsek kendi ülkenizi kurtarmakla kalmayacaksınız, oranın da yöneticisi olacaksınız.”

Düşese en az kendine güvendiği kadar güvenen imparatoriçe onun söylediklerine daha fazla itiraz etmemiş.

Aradan çok zaman geçmemiş ki devler suyun altında gidebilen gemiler yapmayı başardıklarını haber vermek üzere saraya gelmişler. İmparatoriçe de düşes de bu habere çok sevinmişler.

“Sizin de hem bedeninizle hem de ruhunuzla oraya gitmeniz lazım efendim,” demiş düşes daha sonra imparatoriçeye. “Ben yine sizin yanınızda olacağım ama sadece ruhen.”

“Sana her an ihtiyacım olacak,” demiş imparatoriçe bunun üzerine. “Ruhun benim bedenime tutunsun.”

“Tamam,” demiş düşes. “Gemilerde çok sayıda balık insan bulundurmalısınız efendim,” diye devam etmiş sözlerine. “Sizin gemileriniz silahlı değil çünkü, bu yüzden savaşta çok işe yaramaz ancak geminize

havan topları atıldığında balık insanlar zincirler ve ipler kullanarak onları geri püskürtebilir. Gemilerini altından yapılma olduğu için parçalanmaz ancak düşmanlar bunu fark edince geminin içine girmek isteyeceklerdir. Bu durumda düşmanlar sizin gemilerinize yaklaşmadan çok sayıda balık insan savaşıarak onları püskürtmeli.”

“Peki,” demiş imparatoriçe. “Ama bütün yapabileceğimiz bu mu? Havan topları atan gemilerin karşısına kılıçla mı çıkacağız sadece?”

“Elbette hayır efendim,” demiş düşes. Bildiğim kadarıyla bu dünyada bir sürü alevli taş depoladınız, hani şu ıslandıkça yananlardan. Kurtçuk insanlara gemilere bu taşlardan bir sürü yığmalarını söyleyin. Sonuçta denizde savaşacaksınız ve düşman gemileri ahşaptan yapılma. Islatıp da karşı tarafa attığınız bu taşlar gemileri patlatabilir, pusulalarını bozabilir. Pusulalar olmadan o gemiler bir hiçtir. Üstelik gittiğiniz dünya geceleri karanlık olur, gerekirse bu taşları ışık olarak da kullanabilirsiniz.

İmparatoriçe düşesin bu tavsiyesini oldukça mantıklı bulmuş ve hemen kurtçuk insanları bu işe koşmuş. Yine düşesin tavsiyelerine uyarak balık insanların suda, kuş insanların havada, ayı insanların da gemilerde beklemelerini emretmiş. Böylece çeşitli türden insanları ve gerekli erzakları taşımak için bir sürü gemi hazırlanmış çünkü herkes bu yolculukta imparatoriçenin yanında olmak istiyormuş ve içlerinden bazıları kendisine hizmet edememektense denizde boğulmayı tercih edeceğini söylediği için

imparatoriçe bunları geri çeviremiyormuş.

Böylece her şey hazırlandıktan sonra yolculuk başlamış. İki dünya arasındaki geçide gelene kadar gemiler suyun üstünde ilerlemişler. Geçide geldiklerinde ise bu dar ve elverişsiz yerden geçebilmek için balık insanlar gemileri altın zincirlerle suyun altına batırmışlar. İşinin ehli mimarlar olan devlerin maharetleri sayesinde gemi suyun altındayken bir damla bile su almamış ve içerideki kara canlılarının hiçbirisi de nefes almakta zorlanmamış. Kutup etrafındaki her iki kutuptan iki kat daha soğuk buz denizini geçtikten sonra altın gemiler yeniden suyun yüzeyine çıkmışlar ve İmparatoriçenin doğduğu krallığa varana kadar durmadan yol almışlar. Krallığa yaklaştıklarında ayı insanlar teleskoplarını çıkarıp etrafı gözetlemişler; etraf gemilerle doluymuş.

Düşman hattına iyice yaklaşımadan önce imparatoriçe bilgi toplamaları için balık insanlarla kuş insanları göndermiş. Böylece kaç gemi olduğunu, hangi geminin nereye demirlediğini öğrenen imparatoriçe bir plan yapmış; hava karardığında kuş insanlar havadan, balık insanlar ise denizden ıslatılmış alevli taşlar taşımışlar etrafa. Küçük fenerler şeklinde yontulmuş binlerce alevli taş korkutucu bir görüntü oluşturmuş, sanki denizler ve gökler alev alev yanıyormuş gibi görünmüş bir anda. Böylece gemilerdeki insanlar kıyamet gününün geldiğini sanıp ellerindeki her şeyi bırakmışlar ve dua etmeye başlamışlar.

Gün ağarırken imparatoriçe bütün ateşlerin söndürülmesini emretmiş. Düşman kuvvetleri etrafa

baktıklarında karşılarında yelkensiz, silahsız bir sürü gemi görmüşler. Bu gemiler hiçbir kuvvetin yardımı olmadan kendi kendilerine yol alıyor gibi görünmüş onlara. Bunların altından yapıldıklarını ise anlayamıyorlarmış zira bu dünyaya gelmeden önce imparatoriçe hepsini siyaha boyatmış. Düşmanlar gece kendilerini bu kadar korkutup sabah da bu kadar şaşırtan bu gemilere bir anlam verememişler; gemilerin kime ait olduğu da belli değilmiş, yelkensiz bir şekilde nasıl yol aldığı da.

Bu esnada gemilerdeki bayraklar arasında kendi ülkesinin renklerini tanıyan imparatoriçe generale bir mektup yazarak kendisinin oldukça kudretli bir prenses olduğunu, bu savaşta ona yardım etmeye geldiğini bildirmiş. “Yardıımı kabul ettiğinizi bildiren haberinizi bekliyorum,” diye bitirmiş mektubunu.

Bunun üzerine general hemen konseyini toplamış ve bu konuyu tartışmaya açmış ancak her kafadan bir ses çıkıyormuş. Aradan saatler geçmesine rağmen hâlâ imparatoriçeye ne cevap vereceklerini kararlaştıramamışlar. İmparatoriçe bu duruma çok sinirlenmiş.

“Benim yardıımı istemiyorlarsa kendileri bilir,” demiş sinirle. “Ben de çok meraklı değilim vatandaşlarımı peşimden savaşa sürüklemeye. Dünyama döner kendi imparatorluğumla ilgilenirim.”

“Yapmayın efendim,” demiş bunun üzerine düşesin ruhu ona. “Böyle büyük konseylerden kararlar hep yavaş çıkar. Her bir üye ihtiyatlı davranmak ister,

uzun konuşmalar yapmak ister.”

“Benim ülkemde konsey üyeleri bu kadar çok konuşacak olsa imparatorluğun refahını tehlikeye atıyorlar diye astırırım onları,” demiş imparatoriçe.

“Bu kadar sinirlenmeyin efendim,” demiş düşes tekrar. “Bu dünyayla Kristal Dünya arasındaki farkları en iyi siz bilirsiniz. Bu dünyada işler daha yavaş yürüyor, insanlar hep daha gergin ve kuşkulu.”

En sonunda generalin gemisinden bir mektup gelmiş. Mektupta yardım teklifi için imparatoriçeye teşekkür ediyorlarmış ve nereden geldiğini, savaşta kendilerine ne gibi bir yardımının dokunabileceğini bilmek istiyorlarmış.

“Nereden geldiğimi söylemekle yükümlü değilim,” demiş imparatoriçe cevabında. “Size nasıl yardım edeceğime gelince, saat gece bir olduğunda donanmanızın önünde ateşler ve ışıklar içinde yükseleceğim.”

General de denizciler de aldıkları bu cevaptan dolayı epey tedirgin olmuşlar ancak böylesine tekinsiz ve doğaüstü bir görüntünün nasıl gerçekleşebileceğini de merak ediyorlarmış.

Nihayet beklenen saat gelip çatmış. İmparatoriçe yıldız taşından yapılmış ışık saçan giysiler içinde ortaya çıkmış. Balık insanların sırtları üzerinde durduğundan sanki suyun yüzeyinde süzülüyor gibi görünüyormuş. Bu esnada kuş insanlar ve başka balık insanlar da alevli taşları suda ve havada gezdiriyorlar, denizler ve gökler alev almış gibi bir görüntü yaratıyorlarmış. Gecenin karanlığına uzaktan bakan insanların gördüğü cehennem alevlerinin içinde ışık

saçan bir melekmiş.

İmparatoriçe bu şekilde gemilerine yaklaştığında general ve bütün konsey üyeleri korkudan titreyerek diz çökmüşler.

“Hemşehrilerim!” demiş imparatoriçe buyurgan bir sesle. “Siz beni tanıımıyorsunuz ancak ben dünyanın sizin krallığınıza savaş açtığını, sizi yok etmek istediklerini duyunca başka bir dünyadan buraya geldim. Niyetim düşmanlarınıza karşı size yardım etmek. Sizinle pazarlık etmek için gelmedim, kendi çıkarlarımı sizin güvenliğinizin önünde tutmuyorum. Tek isteğim sizi bu dünyanın en güçlü milleti yapmak. Bu yüzden kendi dünyamın huzurundan, zenginliğinden, güvenliğinden ayrıldım, sizi bu yıkımdan kurtarmak için buraya geldim. Karşılığında tek istediğim gücümü, memleketime karşı olan sevgimi ve sadakatimi takdir etmeniz. Ben koca bir dünyanın tek imparatoriçesiyim ama bir zamanlar dünyanın ufacık bir parçası olan bu ülkede sıradan bir vatandaşım. İnanın bana yarın gece çökmeden denizdeki düşmanlarınızı yok edeceğim, eğer karada da sizi tehdit eden düşmanlar varsa onlara karşı da size yardım edeceğim. Sizi yok etmek isteyen herkes bunu asla başaramayacaklarını anlayarak terk edecek bu savaş alanını.”

İmparatoriçenin bu sözleri üzerine general ve bütün komutanlar ona binlerce kez teşekkür etmişler. İmparatoriçe daha sonra generalin gemisinden ayrılıp kendi gemisine dönmüş. Bu esnada krallık gemilerinde heyecan artarak büyüyormuş. Kimileri

onun bir melek olduğunu söylüyormuş, kimileri ise bir büyücü olduğundan nerdeyse eminmiş. “Muhakkak bir tanrıçadır, başka bir şey olamaz. Görmediniz mi ateşleri, ışıkları, üzerinde yürüdüğü suları!” demiş bir başkası. İçlerinde onları güzel bir kadın kisvesinde kandırmaya çalışan şeytanla karşılaştıklarını düşünenlerin sayısı da az değilmiş elbette.

Ertesi sabah denizde savaş başlamak üzereyken imparatoriçe tören giysileri içinde yeniden suyun yüzünde belirmiş. Cüppesi baştan sona elmaslar ve yakutlarla bezeliymiş. Bir elinde tek parça yakuttan yapılma bir kalkan, diğer elinde ise yekpare elmastan yapılma bir mızrak varmış. Başındaki tacının tepesinde yıldız taşından yapılma bir yıldız ve aynı taştan yapılma bir yarım ay varmış. Üzerindeki diğer bütün kıyafetler, giydiği ayakkabılar da dahil olmak üzere, çeşitli mücevherlerle süslenmiş.

İmparatoriçe burada durup bütün dikkatleri üzerine çekerken balık insanlar suyun altında ellerindeki elmas kutuların içinde alevli taşlar taşıyorlarmış ve düşman gemilerinin tam altına geldiklerinde bu taşları kutularından çıkarıyorlarmış. Kutudan çıkınca ıslanan bu taşlar alev saçıyor, bu alevler de ahşap gemileri çıra gibi tutuşturuyormuş. Böylece düşman gemilerinin birçoğu dakikalar içinde yok edilmiş. Bunu gören krallık denizcileri bir ağızdan zafer çiğlikleri atmaya başlamışlar. Artık onun kendilerine tanrı tarafından gönderilmiş bir melek olduğundan ve bütün dünyayı kendi önlerinde diz çöktürene kadar yanlarında kalacağından eminlermiş.

Bu esnada deniz kuvvetlerinin generali kralın huzuruna giderek denizde gerçekleşen mucizeyi ve imparatoriçenin onu nasıl dünyanın en kudretli hükümdarı yapma niyetinde olduğunu anlatmış. Daha general oradan yeni ayrılmışken kuş insanlardan biri krala bir mektup getirmiş. Mektupta imparatoriçe ülkesine hizmet etmeye hazır olduğunu söylüyor-muş krala.

“Bizi bu açmazdan kurtardığınız için teşekkür ederim,” diye yazmış kral cevabında. “Denizdeki düşmanlarımızın bir kısmını sayenizde yok ettik evet, ama maalesef düşmanlarımızın gerçek sayısı bundan çok daha fazla. Hatta bir kısmı deniz ticaretimizi tamamen sabote etmiş durumda.”

İmparatoriçe bu mektubu okuyunca hiç gecikmeden krala bir cevap daha yazmış:

“Kralım, müsterih olun. Size vergi ödemeyi reddeden bütün gemileri ateşe vereceğim.”

Daha sonra krallığın deniz ticaretiyle meşgul olan bütün komşularına bundan böyle kendi ülkesinin kralına vergi ödemelerini emreden birer mektup göndermiş. Tabii ki ilk başta bütün ülkeler bu vergiyi ödemeyi reddetmişler. Bunun üzerine imparatoriçe denizde gördükleri bütün yabancı gemileri patlatmalarını emretmiş balık insanlara. Denizde birden bire yüzlerce ticaret gemisinin yanması komşu ülkelere imparatoriçenin gücünü göstermeye fazlasıyla yetmiş. En sonunda İmparatoriçeye onunla bir anlaşma yapmak istedikleri haberini göndermişler. Ancak imparatoriçenin kararı kesinmiş: Krala vergi

ödemeyi kabul etmeyen bütün yabancı gemiler yok edilecekmiş. Anlaşma için yapılan görüşmeler çok uzun sürmüş ancak imparatoriçe tek bir geri adım bile atmamış. Nihayetinde diğer ülkelerin temsilcileri onun şartlarını kabul etmek zorunda kalmışlar ve o andan sonra Kral denizlerin tek hâkimi haline gelmiş. Çünkü bu komşu ülkelerin hiçbiri deniz ticaretinden elde ettikleri gelirler olmadan hayatta kalamazmış.

Ancak kısa süre giderek artan vergiler bu komşu ülkeleri neredeyse nefes alamaz hale getirmiş ki bu ülkeler birleşip krala karşı bir ordu toplamaya karar vermişler. İmparatoriçenin bundan haberdar olması ise kuş insanlar sayesinde sadece birkaç dakika sürmüş ve daha önce yaptığı gibi balık insanları gönderip bu ülkelerin ellerinde kalan üç beş savaş gemisini de tuzla buz etmişler. Bunun sonucunda ordu toplama planları suya düşen ülkelerin yeniden vergi ödemeye razı olmaktan başka şansları kalmamış. Krala vergi ödemeyenler ise ticareti sadece karadan yürüten birkaç millettten ibaretmiş. Ancak imparatoriçe için bu da yeterli değilmiş. Bu ülkelere de birer mektup yazarak krala vergi ödemeyi reddetmeleri durumunda şehirlerini yerle bir edeceğini söylemiş. Ancak insanlar bu küstahça tehdit karşısında çok sınırlanmışlar ve vergi ödemeyi kesin bir dille reddetmişler. Bunun üzerine imparatoriçe kuş insanları ve kurtçuk insanları bu ülkelerin üzerine salmış.

“Önce küçük şehirleri yakarak başlayın,” demiş onlara. “Eğer hâlâ boyun eğmeyecek olurlarsa o zaman büyük şehirleri yakmaya başlayın.”

Ama bir sorun varmış; kurtçuk insanları bu kentlere kuş insanlar kadar rahat göndermenin yolunu bilmiyormuş imparatoriçe.

“Bizi bu ülkelerin kara sınırları içinde herhangi bir yere bırakın efendim,” demiş kurtçuk insanlar. “Biz yerin altından kısa sürede bahsettiğiniz kentlere varırız, merak etmeyin siz.”

Kuş insanlarla kurtçuk insanlar yola çıkmadan önce imparatoriçe ayı insanlardan teleskoplarını kullanarak vergi ödemeyi reddeden ülkelerdeki küçük ve büyük kentlerin yerlerini tespit etmelerini istemiş. Bu bilgiler sayesinde kuş ve kurtçuk insanlara önce hangi şehirlere gideceklerini söylemiş ve kendisi de bu bölgelerin yöneticilerine birer mektup yazmış:

“Vergi ödemeyi reddediyorsunuz. Bu gafletinizi benim kim olduğumu bilmemenize veriyorum. Bu gece kendimi açık ve anlaşılır bir şekilde tanıtacağım sizlere. Daha sonra vergi ödeme konusunda daha fazla itaatsizlik etmeyeceğinize bütün kalbimle inanıyorum.”

O gece kuş insanlar ve kurtçuk insanlar görev yerlerine gitmişler. Kurtçuk insanlar her evin temelinde alevli taşlar yerleştirirken kuş insanlar da bu taşları çatılara bırakıyormuş. Böylece hem yağmur hem de yer altı suları sayesinde ıslanan taşlar aynı anda patlıyor, evleri yerle bir ediyormuş.

Telaşla sokaklara fırlayan insanlar yangını söndürmesi gereken yağmurun nasıl olup da onu daha da ateşlediğine bir türlü anlam verememişler. Onlar için bu doğaüstü bir olaymış ve bu küçük kentlerde

yaşananların başkentlerine ve bütün ülkelerine sıçramasından korkan bütün krallıklar imparatoriçenin emirlerine boyun eğmişler.

Böylece imparatoriçe memleketini kurtarmakla kalmamış, onu bütün dünyanın tek hâkimi kılmış. Bütün bunlar olurken elbette ki onun gücü ve güzelliği bütün dünyada konuşulur olmuş ve haliyle her ülkeden prensler kendi dünyasına dönmeden önce onu bir kez olsun görmek için kralın ülkesine akın etmişler. Bunun üzerine imparatoriçe bu prenslere haber göndererek hepsinin gece vakti gemileriyle denize açılmalarını, gecenin en karanlık saatinde ortaya çıkıp onlarla tanışacağını söylemiş.

O gece bütün prensler imparatoriçenin gemilerinin biraz uzağında demirlemişler kendi gemilerini ve gece yarısı olduğunda alevli taşlarla ve yıldız taşlarıyla yaptıkları ışık ve ateş gösterisinin içinden tören kıyafetleriyle ortaya çıkmış imparatoriçe. Alev alev yanan denizin ve göklerin görüntüsünden dolayı korkuya kapılan prensleri yatıştıran şey ise parlak ışıklar içindeki imparatoriçenin doğaüstü görüntüsü ve suyun altında balık insanların hep birlikte söyledikleri ve o dünyaya ait olmayan bir şarkının âdeta hipnotize edici tınısıymış. Bu şarkıya kuş insanlar da gökyüzünden eşlik etmeye başlamışlar bir süre sonra ve aralarında öyle bir ahenk varmış ki insan kolaylıkla yeryüzüyle gökyüzünün dile gelip koyu bir sohbeta koyulduğunu zannedebilirmiş.

Gün ağardığında imparatoriçe bu gösteriye bir son vererek ülkesinin kralının olduğu gemiye gitmiş

ve prenslerden gemilerini kendisine doğru yaklaştırmalarını istemiş. Prensler yeterince yaklaştıklarında bulunduğu yerde ayağa kalkıp güçlü bir sesle konuşmaya başlamış:

“Yüce, Kahraman, şanlı prensler hoş geldiniz! Ben bu dünyaya birçok ülkenin haksız saldırılarına hedef olan kralıma yardım etmeye geldim. Düşmanları onun atalarından miras aldığı haklara, denizlerdeki imtiyazlarına göz dikmişlerdi. Bu adaletsizlik tanrıyı kızdırdı ve düşmanlarının sebep olduğu zararlara karşılık onu mutlak güçle ödüllendirdi. Kendisi artık bu dünyanın tek hâkimidir. Gücünü kıskanabilirsiniz ama sakın ha onun yoluna çıkmaya kalkmayın. Ona karşı çıkanların başına neler geldiğini hepiniz duydunuz. Benim size tavsiyem ona vergilerinizi ödemeniz ve hükmüne karşı koymamanızdır. Bunları yaparsanız siz de huzurlu bir yaşamla ve tanrının lütfuyla ödüllendirilirsiniz.”

İmparatoriçe konuşmasını bitirdikten sonra balık insanların sırtında kendi gemisine gitmiş. Diğer prenslerden gemilerini biraz uzaklaştırmalarını istemiş. Prensler gemilerini geri çekerken imparatoriçenin kendi gemileri görünürde hiçbir yelken veya destek olmadan bir araya toplanmışlar ve hep birlikte denizin dibine batarak onları seyredenleri son bir kez daha hayretler içinde bırakmış; Kristal Dünya'ya doğru yola koyulmuşlar.

Yolculuk esnasında hem imparatoriçe hem de düşesin ruhu oldukça neşeliymiş. “Tek bir şeyi merak ediyorum,” demiş düşesin ruhu. “Artık Kristal

Dünya ile kendi dünyanız arasında bir geçit olduğunu biliyorsunuz. Üstelik Kristal Dünya'da kaldırımlara döşenecek kadar değersiz olan mücevherler bu dünyada çok çok kıymetli. İsteseniz gemilerle altınlar, elmaslar getirip doğduğunuz ülkeyi, en azından ailenizi dünyanın en zengini haline getirebilirdiniz. Neden yapmadınız?"

"Tam da senin saydığın sebeplerden ötürü yapmadım," demiş imparatoriçe. "Tabii ki doğduğum ülkeyi, ailemi çok seviyorum ancak bu dünyadaki her canlının içinde çok miktarda hırs var. Babamın evine gemilerle altın yığabilirdim ancak bu onu açgözlü hırsızlar için açık bir hedef haline getirirdi. Altınlarını elinden almak için adama gece gündüz rahat vermez, belki canına bile kıyabilirlerdi."

"İyi ama bu kadar aç gözlü olmalarının sebebi zaten zenginliklerinin çok kısıtlı olması değil mi?" diye sormuş düşes.

"Tam tersine," demiş imparatoriçe. "Açgözlülük bütün zenginliklerin ötesindedir. Ne kadar zengin olurlarsa o kadar açgözlü olurlar. Zenginliklerinin sınırı vardır ama açgözlülükleri sınır tanımaz. Ama Kristal Dünya ise senin dünyan arasında bir geçit olsaydı, varlığımın yarısını seve seve paylaşırdım seninle."

"Teşekkür ederim efendim," demiş düşes bunun üzerine. "Ama kocamın savaş yüzünden kaybettiklerinden daha fazlasında gözüm yok. Bunu da kendim için değil, biz öldükten sonra geride kalacak çocuklarımız için arzuluyorum."

“O zaman Kristal Dünya ya döndüğümüzde balık insanlardan senin ülkeneye giden bir geçit olup olmadığını araştırmalarını isteyeceğim,” demiş imparatoriçe.

“Öyle bir geçit olduğunu hiç sanmıyorum,” demiş düşes. “Ama olsaydı bile sizden altın ya da mücevher değil, altın kumsallarınızın ortasındaki kayaların içinde yetişen yaşam iksirinden isterdim.”

“İnan bana seni o kadar seviyorum ki, dünyalarımız arasında cismani varlıkların seyahat edebileceği bir geçit olsa seni de kendi dünyanın mutlak hükümdarı yapardım.”

Gemiler en sonunda Kristal Dünya'ya varmış. İmparatoriçe sarayına adım attığı anda bunca zamandır ondan bir haber alabilmek için daha önceden pek tanışmadığı ruhlarla epey sıkı fıkı dost olmuş olan imparator sevinçle karşılaşmış onu. Birlikte yiyip içtikten, biraz da dinlendikten sonra düşes eşinin yanına dönmek için müsaade istemiş. Ancak imparator, “Biraz daha kalın düşes,” demiş ona. “Zira sizin eşiniz gibi ben de bir ahır inşa ettirdim, birkaç tane de at almak niyetindeyim. İmparatoriçemin söylediğine göre atların bakımıyla ilgilenmek oldukça hoş bir uğraşmış. Bana birazcık eşinizin ahırından bahseder misiniz?”

“Sıradan ahşap bir ahır sadece efendim,” demiş düşes. “Tabii kocam savaşlar yüzünden servetinin büyük bir kısmını kaybetmeseydi çok daha güzel bir ahır yaptırmak isterdi.”

Bunun üzerine imparator düşese kendi yaptırdığı ahırını göstermiş. Ahır küçük bir saray boyundaymış

neredeysse, bir tarafında yüz atı bir arada tutabilecek büyüklükte bir alan varmış. Ana bina tamamen altındanmış, kemerli çatı akiklerle, yan duvarlar karnelyanlarla, zemin kehribarla, yemlikler ise incilerle bezeliymiş. Ahırın ön kapısı yekpare firuze taşından yapılmış.

“Gerçekten çok güzel bir ahır olmuş majesteleri,” demiş hayran kalan düşes. “İzninizle ben artık gideyim.”

“Hemen gitmeyin lütfen,” demiş imparator. “Birazcık daha kalın.”

Hep birlikte biraz daha oturmuşlar, tiyatrodan, sanattan, düşesin dünyasında iki ruh olarak izledikleri tiyatro oyunundan bahsetmişler. İmparatoriçe belki kendi dünyalarında da bir tiyatro binası inşa ettirebileceklerini söylemiş.

“Öyleyse bir tiyatro binası yapıłana kadar burada bizimle kalın,” demiş imparator düşese. “Hem böylece ilk oyunu da birlikte izleme şansımız olur.”

“Artık gitmeliyim efendim,” demiş düşes. “Çok uzun zamandır eşimden ayırırım, çok özledim onu. Hem eminim o da benim için çok endişeleniyordur, malum onun yanında benden haber alabileceğı ruhları yok.”

“Doğru söylüyorsunuz,” demiş imparator. “Kabalığımı bağışlayın, dostluğunuz çok kıymetli bizim için, o yüzden bir türlü ayrılmak istemiyoruz sizden.”

Böylece düşes imparator ve imparatoriçeyle vedalaşıp kendi bedenine dönmüş. Gerçekten de eşini endişe halinde kendisini beklerken bulmuş. Uzun

uzun hasret giderdikten sonra düşes bu yolculukta olan biten her şeyi anlatmış kocasına. Ayrıca imparatorun onların yokluğunda yaptırdığı ahırdan da bahsetmiş her bir ayrıntısını özenle tarif ederek.

“Eğer Kristal Dünya ile aramızda bir geçit olsaydı senin de imparatorunkine benzer bir ahırın, o dünyadakiler gibi güzel atların olabilirdi,” demiş.

Dük gülümsemiş. “İki dünya arasında bir geçit olsa bile eminim talih sırf ben geçemeyeyim diye kapattırdı onu,” demiş.

Düşes tanıştığı, konuştuğu herkese Kristal Dünya’dan, o dünyanın imparatoriçesiyle ne kadar yakın arkadaş olduğundan bahsediyormuş sürekli. Bir gün arkadaşlarından biri, “Peki günlerini nasıl geçiriyor bu imparatoriçe?” diye sormuş.

“Yapacak bir sürü şey var orada,” demiş düşes. “En sevdiği şey doğa olaylarını araştırmaktır. Bazen bu konularda bilgi edinmek için kendi dünyasının en bilgili insanlarıyla sohbet eder. Sık sık açık havada yürüyüşler yapar, genelde geceleri. Tabii o dünyadaki gecelere gece denebilirse. O kadar çok kuyruklu yıldız var ki gökyüzünde, geceleri bile âdeta gündüz gibi aydınlık oluyor. İmparatoriçenin yaşadığı yerde hiç fırtına, kasırga olmaz. Sis nedir bilmezler bile. Yalnızca toprağı besleyen çiy taneleri yağar. Ilıman ve tatlı bir havası var oranın hem. İmparatoriçe bazen teknelerle, bazen arabalarla geziyor, bazen de ata biniyor. Kraliyet arabaları baştan aşağı elmaslarla süslü. Tam on iki tane tek boynuzlu at çekiyor arabaları. Ülkede hiç kargaşa çıkmaz ama koruma görevi

devlere aittir, sanırım onlar da bu görevi bugüne kadar hiç yerine getirmek zorunda kalmamışlardır. Suların kenarında balık insanların şarkılarını dinlemeyi de çok sever imparatoriçe. Sık sık imparatorla at sırtında yarışır. Orada yetişen meyveler buradakilere hiç benzemez. İsimleri aynı olsa bile tatları farklıdır. İkliminin ve toprağının güzelliğinden orada yetişen her meyve daha lezzetli olur. Sık sık da dans ederler. Suların üstünde, ormanların içinde, çimenliklerde, ovalarda. İşte imparator, imparatoriçe ve Kristal Dünya'nın insanları böyle yaşarlar.”

Sonsöz

Bu eserde gördüğünüz gibi arzuladığım şey sadece bir imparatoriçe olmak değil, bütün bir dünyanın tek hâkimi olmak. Zihnimde yarattığım bu dünya maddenin en saf hallerinden oluşuyor, bunlar aynı zamanda benim zihnimin de parçaları. Burada anlattığım zaferler ve fetihlerde dünyanın en büyük iki hükümdarı olan İskender ve Sezar'dan oldukça esinlendim. Onlar kadar çok ölüme değinmedim gerçi, teknelerin içinde soğuktan ölen birkaç adamı saymazsak. Genç bir kadını kaçırmamanın cezasıydı bu onlar için. Ve zihnimde bu dünyaları yaratırken İskender ve Sezar'ın kara parçalarını fethederken aldığından daha fazla zevk aldım. Benim Kristal Dünya'm barışçıl bir yerdi. Burada tek bir halka, tek bir dile, tek bir dine sahip bir halk var ederken diğer taraftan da ayrışmalarla ve savaşlarla dolu başka bir dünya tahayyül ettim. Burada Hector ve Aşil gibi cesur, Nestor gibi bilge, Ulysses gibi belagatli ve Helen kadar güzeldim. Ama barışı savaştan, akıllı politika-dan ve dürüstlüğü güzellikten daha çok önemserim. İskender'in, Sezar'ın, Hector'un, Aşil'in, Nestor'un ve

Ulysses'in yerine bütün dünyaya değişmeyeceğim dü-
rüst Margaret Newcastle imgesini kullandım. Eğer var
ettiğim bu dünyayı beğendiyseniz ve benim vatanda-
şım olmak isterseniz kendinizi öyle hayal etmeniz ye-
terli. Vatandaş olmak istemeyenleriniz de pekala ken-
di dünyalarınızı var edebilirsiniz.

*Bilimkurgu türünün
ilk örneklerinden biri kabul
edilen Yeni Kristal Dünya
ilk kez Türkçede*

Margaret Cavendish'in, genç bir kadının başka bir dünyaya yolculuğunu ve burada karşılaştığı ütöpik toplulukla yaşadığı deneyimleri anlatan kitabı ilk kez okurla buluştuğunda tarihler 1666 yılını gösteriyordu. Feminist bir bakış açısıyla yazılmış ilk ütopya örneklerinden sayılan bu öncü metin, edebi bir eserde "paralel dünyalar" kavramıyla da ilk kez karşılaşmamızı sağlıyor. Sıra dışı bir zihnin ürünü bu kitap, okurunu bugüne kadar bildiğimiz kurmaca dünyaların çok daha ötesine götürmeyi vadediyor.

24 TL

KDV'den muaf.

